

НОВА ВЕЛЕПРОДАЈА!

Олакшајте снабдевање својих књижара и продавница играчака!

Заступамо четири француске књижарске фирме:

"CLAIREFONTAINE", "CENTRA", "SILL" и "AD CLASS"

и две италијанске фирме играчака

"QUERCETTI" и "EDISON GIOCATTOLI"

Нудимо Вам:

велики избор француских свесака, рејерџора, блокчића, именика А6 - А4 (меке корице, тврде корице, брошуре);

ПВЦ рејисџираџори разних боја и величина;

ПВЦ фасцикле за докуменџа разних боја и облика;

ПВЦ фасцикле са улошцима за докуменџа (20 - 160 докуменџа);

умеџнички џасџел џаџири 500 x 650 мм; умеџнички џасџел џаџири у блоковима; улошци за класере; џреџрадни карџони за класере, џашне

за докуменџа; иколски фломаџџери, фломаџџери 0,4 - 0,6;

хемијске оловке, дрвене боџице; велики избор самолеџљивих еџџкеџа у боџи разних димензија и разна друџа књижарска роба

ИТАЛИЈАНСКЕ ИГРАЧКЕ

"QUERCETTI", "EDISON GIOCATTOLI"

Едукаџивне иџрачке

слаџалице, боцкалице, џузле, маџнеџне џузле, маџнеџне џабли, маџнеџна слова и бројеви, разне врџе мозаика, велики избор верних коџија џушака и џиџџоља са каџислама и разне друџе иџрачке

Велепродаја: ПП "Касандра",

11000 Београд, Бранкова 13 -15, тел. 625-937, 625-949

Малопродаја: Змај Јовина 15 и Пожешка 138а, I спрат

МИЛАН БОЖИЋ

**Два крокодила
искључена**
Стр. 8-9

ЛЕТО ГОСПОДЊЕ 97.

**Биће Србије за под
једну шљиву**
Стр. 12-15

ДР ВОЈИСЛАВ ВУКЧЕВИЋ

**Ако нема “Заједно”
нема ни мандата**
Стр. 16-18

**МИЛОРАД ВУЧЕЛИЋ,
ПУШКА УБОЈИТА**

Десет година самоће
Стр. 26-30

**Вратили смо
осмех Србији!
Телевизија
јоново
јреноси
скујштинске
седнице!**

Александар Чотрић

**НОВОГОДИШЊА МАЛА
СРБИЈА**

Стр. 33-37

КЛУБ МЛАДИХ СПО

**У свету воде рачуна
и о фокама**
Стр. 40-43

КРАЈИНО, ЉУБАВИ И ТУГО

**Смрт Немање и
Дајане**
Стр. 46-47

ИЗ СТРАНЕ ШТАМПЕ

Милан Кундера
Стр. 49-51



Динар

Ако је тачно да је крајем лета прошле године у оптицају било око пет милијарди динара и да се тај износ, због парламентарних и председничких избора, односно због куповине социјалног мира, у децембру попео на дванаест милијарди, инфлација је пред вратима.

Драстично повећање новчане масе са сумњивим покрићима привремено је "зачепило" неке опасне социјалне рупе, што је помогло левици да у септембру не доживи потпуни пораз и да у децембру победи њен председнички кандидат, али је земљу гурнуло на нову економску и монетарну клизавицу.

Независни економисти, излазећи с подацима о реалном стању привреде, које се у њиховим виђењима битно разликује од режимских тамбурања, прогнозирају, у години пред нама, праву катастрофу.

Грађани ту катастрофу већ осећају.

Цене скачу, скаче и курс марке на црном тржишту, а кроз већину фабрика, које би коначно морале да прораде, и даље дува промаја.

Пренапрегнути буџети почеће да пуцају можда и кроз неколико месеци, и то ће, на социјалном плану, с обзиром да је већина становништва "на буџету", донети неприлике првог реда.

Податак, објављен ових дана, да су нагомилани губици привреде из ранијих година достигли, на крају 1997. године, трећину друштвеног капитала застрашујући је податак.

То, практично, значи да се убрзано приближавамо тренутку када ће наш укупни друштвени капитал књиговодствено бити поједен.

У таквој потенцијално ужасавајућој ситуацији тренутно се не налази ни једна земља у свету.

Највеће зло у свему овоме је што режим скрива истину и што, разним причама о по-

расту производње, сеје магле и не тражи решења за спас од слома.

Привреда којој је, за укупну ликвидност, лане недостајало преко педесет милијарди динара, привреда с неизмиреним краткорочним обавезама према иностранству у износу од око двадесет милијарди динара, привреда чији су се губици за само дванаест месеци у 1997. години погели са око девет милијарди на преко двадесет милијарди динара, болесник је у самртничком ропцу.

Од те и такве привреде, без радикалних резова и свеобухватних реформи, укључујући и реформе политичког система, могу се очекивати само још веће дубинозе.

Аутентична реформа политичког система је, међутим, немогућа, јер је идеолошки модел, због кога и јесмо на-

дну, лимитиран Уставом, а Устав је, лукавим потезима његових твораца, да би се очувао социјализам без обзира на вољу грађана, практично непроменљив.

Ми смо сада, рецимо, у ситуацији да левица нема већину у Народној скупштини Србије, али и када би власт формирале странке деснице и центра, морале би, по налозима зацементираног Устава, да поштују и чувају, "као зеницу ока свога", фамозну друштвену својину и да, тако, у економским сферама спроводе темељна програмска начела на јортодокснијих левичара.

И то је црни парадокс, због кога нам је све црно.

Идеолошка накарадност је, уосталом, продужила живот и разним привилегованим партијским фирмама, каквих данас има још једино у Северној Кореји и на Куби, а које су праве атомске бомбе у привредном ткиву.

Те фирме су, у прошлој години, показале, на папиру, извесне позитивне резултате захваљујући новцу од продаје ПТТ, а сада, када позајмљени новац треба вратити, те фирме су, по свему судећи, главни стубови инфлације.

Њима, наравно, одговара да вредност динара драстично падне, јер ће се тада драстично смањити и њихова дуговања.

Претпоставке да је у 1997. години раст укупне производње већи од десет одсто можда су и тачне.

И такав раст производње, ипак, не значи ништа, јер су трошкови експлоатације, по прорачунима независних економиста, двоструко већи.

Динар је, дакле, с омчом око врата, а то значи да се омча око врата стеже свему и свима.



Мржња

Б

аук мржње кружи међу Србима, јер су власт и опозиција свима једнако обесмислили живот до те мере да празничне честитке више звуче гротескно неголи као искрена жеља да комшији не цркне крвава. Ушло се у једну мамурну годину у којој су сви против свих, и у редовима власти и опозиције, и нико још здраве памети не може да докучи ко кога неће и да ли уопште неко некога хоће.

Србија тако, из дана у дан, постаје политичка лудница, пакао живљења са Луциферима предводницима.

Свуда су покидане нити здравог стања народа. Неслога је међу владикама, академици се ћутке презиру, што је случај и са професорима универзитета. Најтеже пролази обичан свет коме је новогодишње славље више користило за обрачун политичких неистомишљеника неголи да уз заједничку трпезу искажу међусобно поштовање и радост која свим другим људима дарује Нова година. Одани пријатељи само у једној ноћи постају љути непријатељи.

Србија је дубоко подељена на опозицију и позицију и на оно мноштво између њих. Расудо у опозицији почело је оног дана када је Ђинђић у Вуку препознао овцу, готову за шишање. И док је трајала хајка на Вука, опозиција се топила и истопила, вратила се на свој прапочетак, остављајући за собом муљ по коме присталице промена више нису могле да пливају. Било је то бездушно убијање наде о могућем преврату због кога се толико ходало, смрзавало и патило.

На помолу су одасвуд српско-српски обрачун, Србима више као центри мржње нису потребни Ругова, Алија, па ни Туђман.

Србија вапи да има свог Карлоса Вестендорпа, јер ко зна шта би се догодило између Биљане Плавшић и Момчила Крајишника да није тог Вестендорпа. И она друга двојица што тврде да су им имена српска а презимена црногорска - Момир Булатовић и Мило Ђукановић, пре личе на два јарца на брвну неголи на државнике са којима се очекује спокојство.

Проповедник свих завада и подела међу Србима Слободан Милошевић остаће, по свој прилици, недотакнут. Мало ко се више сећа оног претећег подигнутог прста Винка Хафнера као упозорења, више Србима него другима, куда води политика једног Распућина који је још тада пожелело да буде Тито после Тита. Тај претећи Хафнеров прст Србија није разумела и за наредних десет година изгубила је цели један век и још најгоре - образ. Сада се та кривица разводнила од опозиције до Кадијевића, од Ватикана до Геншера, уз тајне завере читавог света, што су својевремено у режији власти откривале врачаре и бајалице уз помоћ Вучелића и ТВ-Бастиле.

Отуда Србија подсећа на мачка који жури свој реп. Садашња слика Парламента остаће неизмењена, ма колико пута излазили на изборе, са можда безначајним корекцијама у процентима који не могу битно да поремете власт социјалиста. Уосталом, то се показало апотекарски тачно у претходна три изборна циклуса када социјалисти нису могли да саставе владу, у првом случају без подршке радикала, а у другом - Нове демократије. Ко ће им сад припомоћи више и није битно, јер у наредних десет година ниједна политичка партија неће моћи да обезбеди апсолутну већину у Скупштини.

Демократска опозиција дуго се заваравала да социјалисти од избора до избора губе снагу. Привид је настао са појавом Српске радикалне странке коју су социјалисти, по Човићевом признању, измислили и профилисали за обрачун са опозицијом. Ове две странке, заправо, функционишу по систему спојених судова: оно што социјалисти изгубе добијају радикали и обратно. Реч је углавном о истом бирачком телу, јер лумпен-пролетери и сеоска сиротиња једне недеље гласа за Шешеља, друге за Милошевићеве изабранике, већ како их телевизија инструише. Зато и нема побуне међу радикалима када, рецимо, Шешељ јавно понуди коалицију са социјалистима и јуловцима. Све рачунице, дакле, да су радикалски гласачи опозиција није ништа друго до безнадежна глупост којом нас је Зоран Ђинђић вртео у круг.

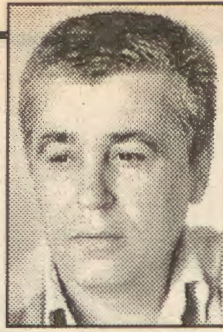
При таквом рашомонском распореду снага, можда у домену партијске тајне, право питање гласи кога треба слабити - радикале или социјалисте, кад већ не може и једне и друге.

Отуда и расту политичке тензије присталица различитих политичких уверења. А ствар је у томе да Србијом више никада не може да управља само једна политичка партија.



Богољуб ПЕЧИЋ

Нема побуне међу радикалима када, рецимо, Шешељ јавно понуди коалицију са социјалистима и јуловцима. Све рачунице, дакле, да су радикалски гласачи опозиција није ништа друго до безнадежна глупост којом нас је Зоран Ђинђић вртео у кругу.



Почиње брање бостана

Резултати септембарских парламентарних и децембарских председничких избора показали су, много брже него што су процењивали и највећи песимисти, да је Србија, изјашњавајући се онако како се изјаснила, изабрала пут даљег назадовања и убрзаног пропадања.

Улазимо, најједноставније речено, у годину великих ломова.

На спољнополитичком плану чекају нас свакојаки неугодни ударци, који се не могу амортизовати потрошеним фразама о патриотизму и о ослањању на сопствене снаге, а на унутрашњем плану ескалираће све досадашње невоље до размера хаоса.

Бостан ћемо брати, у Црној Гори, на Косову и у економским и социјалним сферама, вероватно већ наредних недеља.

Бирачи који су свој глас дали левици и радикалима, гурајући Србију на маргине савременог света, гласали су, заправо, против сопствених животних и људских интереса, што ће ускоро и сами увидети.

Два екстремизма, као доминантни политички чиниоци, уз суицидно разједињену демократску опозицију, уз националне фрустрације и уз нарастајућу беду, незадрживо нас воде у катастрофу.

Ко то не види, ништа не види.

Прву праву честитку Милан Милутиновић је добио из ЕУ само неколико сати по полагању председничке заклетве.

Укидање трговинских преференцијала, а то је та честитка, јасна је порука и њему и свима нама шта Србију, уместо обећаног повратка у међународну заједницу, заиста чека у наредном периоду.

Негативни финансијски ефекти те одлуке ЕУ нису велики, јер ми тренутно немамо довољно квалитетних и конкурентних роба за извоз на европска тржишта, али су негативни политички ефекти очигледни до бола, и ЕУ управо на њих рачуна.

Иза укидања трговинских преференцијала уследиће, по свему судећи, и друге сличне казнене мере.

Списак разлога за казне није никаква тајна; на том списку су сви елементи наше наопаке збиље.

Однос снага у Народној скупштини Србије, где нико нема већину, не пружа ни минималне изгледа за формирање стабилне Владе и за нужна смиривања укупних друштвених прилика.

Леви блок би, вероватно, по диктату срца и због сродности душа, а да би остао на власти, најрадије ушао у коалицију с радикалима.

У погледима на кључна питања (Косово, Црна Гора, Хашки трибунал, српски ентитет у Босни и Херцеговини) између СПС, ЈУЛ-а и СРС нема никаквих битнијих разлика.

Та коалиција би, уз велике шансе да у њој превладају радикали, окренула против Србије цео свет.

Друга варијанта, до дође до коалиције левог блока и СПО, готово је немогућа, јер би се и СПО и леви блок, у тој варијанти, уз неподношљиву и за неутрално бирачко тело привлачну агресију радикала и странака које су бојкотовале изборе, нашли у крајње ризичном положају.

Ако би левица прихватила програм СПО, нарочито оне делове који се односе на спољну политику и на оштре идеолошке резове, то би био њен крај, а ако би СПО ушао у коалицију са СПС и ЈУЛ-ом жртвујући своје основне програмске циљеве, играо би "само једно лето" и платио би превисоку цену.

Мањинска Влада, у коју леви блок може да убаци представнике неких маргиналних политичких групација, па да је назове "Владом народног јединства", не би опстала дуже од шест месеци.

Могу ли социјалисти, у оваквој ситуацији, а да би избегли парламентарну кризу и нове изборе, да забране Српску радикалну

странку и да, у пропорционалном преузимању радикалских посланичких места, стекну и двотрећинску парламентарну већину?

Могу, наравно.

У паљењу Рајхстага, односно у инсценирању разлога и за најспектакуларније "кваке", они су ненадмашни мајстори.

Такав потез свет не би осудио, и чак би га и подржао, као у случају недавње забране сличне странке у Турској, а и домаћа јавност би ствар прогутала без већих политичких трзавица.

То, на неки начин, осећа и др Војислав Шешељ, те се, као лукав политичар, видно труди да "спусти лопту на земљу" и да режиму, у овом критичном периоду, не даје повод за оштрија реаговања.

Он је, тренутно, могло би се рећи, истеран на чистац, али, изгледа, из превентивних разлога.

Не треба, ипак, очекивати скори крај Српске радикалне странке њеном судском забраном, мада би то било релативно лако изводљиво, из простог разлога што су радикали, и као успешни разбијачи демократске опозиције и као још употребљиво страшило за свет, потребни левом блоку.

Парламентарна криза је, дакле, неизбежна, а с парламентарном кризом букнуће пожари и у осталим кризним жариштима.

Употребивши силу против албанских студената, који су, демонстрирајући у више градова на Косову, тражили да се коначно реализује споразум Слободана Милошевића и Ибрахима Ругове о образовном систему, режим у Србији је још једном показао да није способан да реши косовски проблем.

Пендреци српске полиције су, наима, управо оно што су организатори демонстрација желели.

Без употребе силе те демонстрације би, за најширу светску јавност и за најважније светске центре моћи, биле безначајан догађај.

Тачно је, дабоме, да албански сепаратистички покрет, око кога су окупљени практично сви косовски Албанци, користи студенте да би проблем Косова интернационализовао, али је исто тако тачно да му у томе најефикасније помаже режим у Београду својим непромишљеним акцијама.

Пендрек је, данас, у политичким пословима, а Косово је политичко а не полицијско питање, средство губитника.

Ко у политичке послове улази с пендрек, из њих, по правили, на крају, у најбољем случају, излази без гаћа.

Ослањање искључиво на полицију управо је на Косову, уосталом, у минулој деценији, показало низ слабих страна.

И поред потпуне полицијске покриве-



ности, тамо су, рецимо, формиране две опасне илегалне организације, Национални покрет за ослобођење Косова и Ослободилачка војска Косова, чије активности, у наредном периоду, могу да донесу много зла.

Употребивши силу против албанских студената, режим је, практично, пружио алиби међународној заједници да косовски проблем заоштри на штету Србије до крајњих консеквенци.

Тешко је поверовати да ће у Црној Гори, због неразумног понашања Момира Булатовића и његових присталица и због подршке коју Београд пружа том и таквом понашању, букнути грађански рат, али и на ту могућност ваља озбиљно рачунати.

Могуће је, чак, да је проливање крви кључна тачка у сценарију противника Ми-

ла Ђукановића, јер је Момир Булатовић, по низу индиција, а у настојањима да још једном, као у време мрачне "антибирократске револуције", освоји власт на улици, решио да иде до краја.

Пре десет година његове присталице су прославиле победу певајући "Ко ће други, ја ћу први, да пијемо турске крви", џајављујући све што се, потом, догађало на овим несрећним просторима.

Од тог шовинистичког и фашистичког оквира ондашње победе Момир Булатовић се никада није дистанцирао на прави начин.

Он и сада, уосталом, у намери да запали Црну Гору, па шта кошта да кошта, рачуна на исте снаге.

Таквих је, на жалост, много и тамо и овде, и та чињеница изазива додатне страхове.

Најгори исход могли би, свакако, да спрече Слободан Милошевић и Милан Милутиновић, једноставним саопштењима

да признају изборну победу Мила Ђукановића и да ће, рецимо, у циљу смирења напетости и стабиловања савезне државе, присуствовати његовој инаугурацији, али они то, очигледно, не желе да учине.

Могући грађански рат у Црној Гори не би се зауставио на рампама код Пријепоља.

Инфлаторне спирале почињу фамозним "нивелацијама цена" у самопослугама и у продавницама роба широке потрошње.

Кога заиста занима улазимо ли у нови талас монетарних и тржишних олуја, треба само да погледа излоге, и све ће му бити јасно.

Бољи живот остао је у предизборним спотовима.

Два крокодила? Искључено.

За разлику од Србије која је релативно велика и у којој Милошевић није успео да уништи опозицију већ са њом на локалном нивоу дели власт а можда ће морати да је ускоро подели и на централном, Црна Гора је мала и поменути принцип "два крокодила" за које нема места у једном истом рукавцу Нила, у ујугуности је на снази.

Међународна ситуација се интензивира, друже Пеликан", имао је обичај да говори Арпад Вираг (Цвеће), шеф тајне полиције, лик из знаменитог филма Петера Бачоа "Крунски сведок", када се обраћа главном јунаку овог филма, припростом мађарском сељаку са обале Дунава, Жожефу Пеликану.

Иако је ово била Вирагова узречица - ако боље прочитате без икаквог значења - којом је своме сабеседнику скретао пажњу са својих стварних политичких завера и малверзација, ништа боље и прикладније се не може пронаћи да се опише садашња ситуација у и око Црне Горе.

А, почело је прилично наивно.

Два млађахна црногорска лидера, чеда Милошевићеве антибирокарске револуције са краја осамдесетих, сукобила су се - а шта ту има неприродно, јер, што рекла она афричка пословица "У истом рукавцу Нила нема места за два крокодила" - око власти, тачније око тоталне власти.

Прича стара колико и сама историја. Једно време двовлашће или ти подела власти функционише да би се у неком моменту један од ортака у послу владања одлучио да се ратосиља једног, каткад и више, партнера. Тако су кроз историју пропадали разни тријумвирати, хунте и олигархије: Од пре три хиљаде година пре наше ере од како постоји писана историја па све до пре век - два, то је у био једини стабилни систем владања. Просто речено људски род миленијумима није могао да пронађе никакав стабилан систем власти осим апсолутне личне власти суверена. Сви покушаји дељења власти унутар већих или мањих група владалаца завршавали су се неуспешно или производили нестабилне државе. Једино када би неко од њих шек-



Милан БОЖИЋ

спировски помлатио остале и засео на трон наступили би релативан мир и стабилност.

Тек пре век-два људски род је смислио демократију као поредак у коме нико није суверено на власти и у коме се кроз избор врши стална смена власти која,

поврх свега није тотална већ јасно ограничена законима и подељена међу разним инстанцама, било синхроно - између локалне, регионалне и централне извршне власти, било дијахроно - између извршне, судске и законодавне власти.

Израз "смислио" није до краја тачан јер је веома давно, још од времена Античке Грчке и Рима, покушавано са са "демократским експериментом" да би се тек у нашој епохи успело у стварању стабилних демократских држава.

На неки начин то је и био знак сазревања људског рода у његовом најразвијенијем делу, на северној хемисфери међу белцима хришћанске вероисповести.

"Пошаст демократије" ширила се током последњих сто година светом да би, како изгледа, дошла и у овај наш део света. Да ли задуго или чак заувек остаје да видимо. Уосталом ни ова светска није толико стара да би са сигурношћу могли да тврдимо да је положила испит зрелости.

Зато се само по себи разуме да је демократија код нас у повоју и да се не треба од ње надати, бар у почетку, чудима.

Међутим, право је чудо како је она код нас схваћена и прихваћена.

Једно од њених средстава су избори, гла-

сање. Код нас су они пак схваћени као средство да се добије тотална власт по било коју цену.

Чак и у јавности као да је преовладало убеђење да онај ко добије изборе са макар једним гласом или послаником више од супарника има право да ради шта хоће осим можда, па и то само можда, да поубија припаднике противничке политичке опције.

Основни садржај демократије - контролисана, смењива и ограничена власт - је оваквим "српским" схватањем демократије као пуког гласања или бирања сведена на карикатуру.

Придев "српски" је намерно стављен под знаке навода јер је ово обољење очигледно распрострањено целом територијом покојне Југославије.

Избори или ти бирања су, тако, у свим републикама покојне Југославије били средство да се домаће националистичке олигархије докопају власти да би одмах затим спровели какав референдум - ето нама опет гласања - на основу кога би се отцепљивали, што се финије звало "проглашавали самосталност". У Хрватској и Босни и Херцеговини они су били чак непосредни повод за рат јер се на њима већном гласова националне масе Хрвата у првом случају и Хрвата и муслимана у другом случају одлучило, мимо воље и жеље Срба да се напусти Југославија.

Косовски Албанци, који нису били чак ни република покојне Југославије која би, као и свака федерална јединица, могла себе поносно да зове "државом" и да тврди да поседује "државност", такође су спровели референдум и прогласили самосталну државу којој су изабрали чак и председника, парламент и владу.

Ово су примери такозваног "стратешког значаја" јер су утицали на судбину државе.

То да се "демократија", тачније гласање, користи и на нивоу "обичне" власти како би се отела или преотела сведоче и "обични" избори у свим републикама бивше Југославије. Овде као да важи универзално правило: "Победник добија све". И, заиста, онај ко је успевао да добије на гласању отимао је и тоталну власт у односној републици, од скоро самосталној држави. Управо зато су и ова гласања постала толика важна да се свако ко власт држи није ни најмање либио да их или сасвим протачки покраде или да на њихов исход утиче својим монополом над медијима. Зато и нико од оних који су се власти докопали на почетку распада Југославије, власт до сада и није изгубио јер зна и схвата да је она све и да се са њом добија или губи све.

Зачудо и на наш мали понос, Србија се чак показала најзрелијом у смислу модерног настајања демократије у последњем веку јер у њој постоји каква таква подела власти на локалном и централном нивоу између социјалистичке партије и њене коалиције и "демократских снага" ма шта та реч значила.

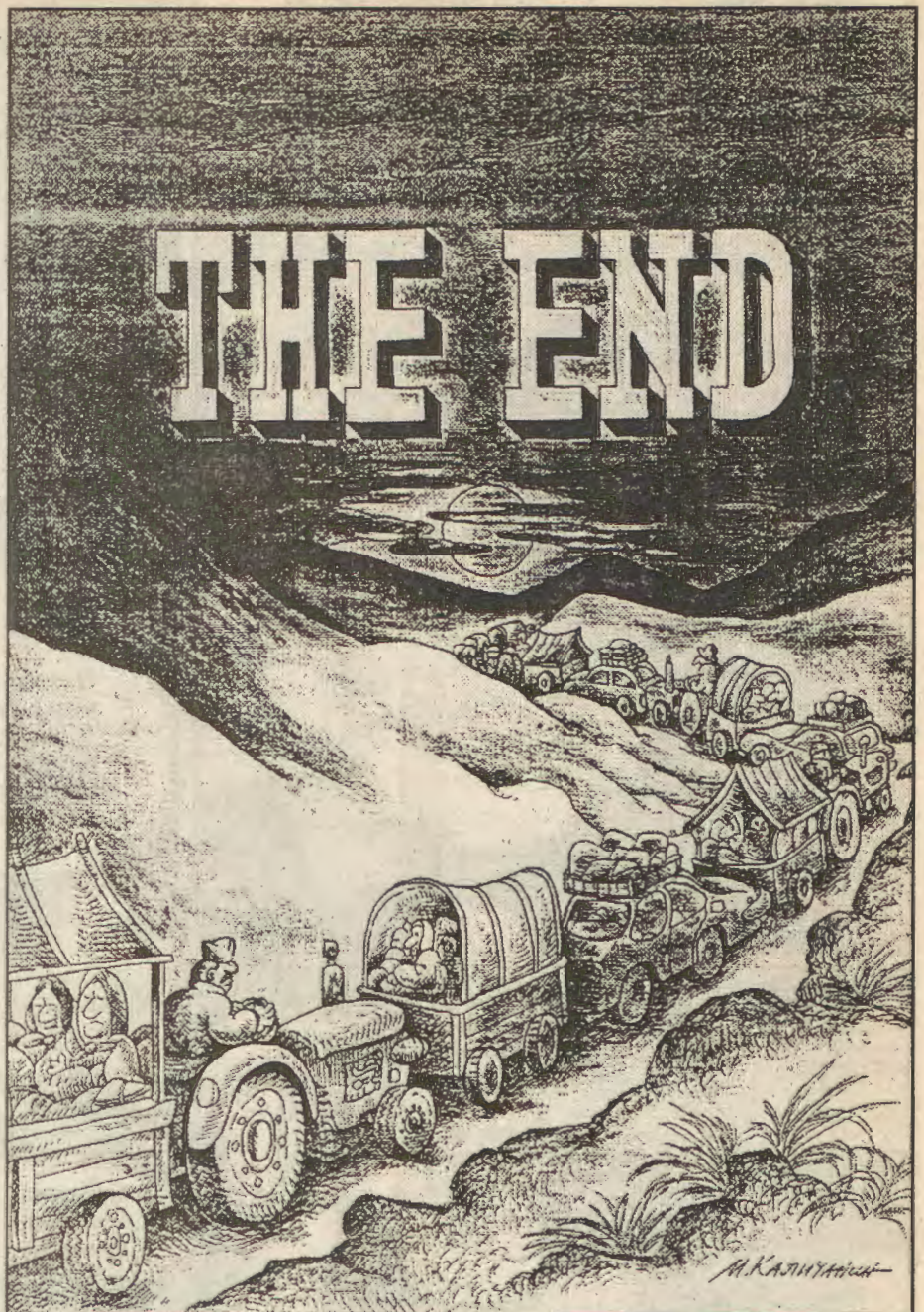
Ово схватање избора као гласања кроз које се отима тотална власт најбоље се исказало, на делу, у Црној Гори. Овде су се два дојучерашња партнера, окружена својим интересним групама, жестоко потукла око власти. Како нико није био или тачније обојица јесу била претходно на власти изборе је било веома тешко "наместити" те је вођен "рат за општине". Тако је Булатовић добио све општине у којима његове присталице имају општинску власт и обратно. Значи, "кључ успеха" се састојао у контроли бирачких спискова. Вероватно је Ђукановић или био нешто вештији у крађи или је добио нешто издашнију подршку муслимана и Албанаца но то за нашу причу није битно. Битно је да је, иако је бирачко тело подељено пола-пола Ђукановић одмах кренуо у отимање комплетне власти.

Само у Подгорици посао је изгубило 250 људи на важним пословима што би било исто као да је у Београду то учињено са 5000 људи што значи да је "очишћен" комплетан државни апарат. Из парламента су најурени посланици оног крила Народне странке које је подржавало Булатовића и замењени са Килибардиним људима који подржавају Ђукановића како би се на силу обезбедила парламентарна већина и спречили нови избори на пролеће који би могли да буду средство за Булатовићев повратак. Чистка у телевизији је тотална а пре неки дан је крунисана постављањем Ђукановићевог човека на чело.

Дакле, гласање је искоришћено као увод у прави мали државни удар. Можда је оно ефикасније зато што је Ђукановић већ држао владу али не треба сумњати да би и Булатовић урадио исто.

За разлику од Србије која је релативно велика и у којој Милошевић није успео да уништи опозицију већ са њом на локалном нивоу дели власт а можда ће морати да је ускоро подели и на централном, Црна Гора је мала и поменути принцип "два крокодила" за које нема места у једном истом рукавцу Нила, у потпуности је на снази. Сукоб два партиера у власти зато ју је у потпуности располутно. Исход сукоба одредиће и њену судбину. Или ће један од њих двојице, за сада су Ђукановићеве шансе веће јер има фактичку власт а Београд је, бар за сада, парализан да интервенише због притиска Американаца, победити и овладати Црном Гором или ће се Црна Гора поделити, можда баш по оним општинама по којима су кандидати на изборима побеђивали, тачније контролисали бирачке спискове што ће рећи власт.

Како Ђукановић не располаже довољно великим репресивним апаратом да би Булатовићеве присталице "довео у ред" а како пак Булатовић нема довољно посланика у парламенту да би издејствовао превремене изборе највероватније је да ће се ово треће, можда најгоре по судбину Црне Горе, и одиграти. Једноставно, једна и друга страна ће држати "своје" општине док



ће се у Подгорици одвијати "уличне борбе".

Пошто поседује легалитет и бар делимични легитимитет власти Ђукановић ће се против ове "Булатовићеве гериле" помогнуте Београдом борити подршком из иностранства. Природно, то ће око њега окупити сепаратисте, муслимане и Албанце док ће се око Булатовића окупити пројугословенски настројени Црногорци и Срби.


Временом, Ђукановићева страна, мајући могућност да фактички држи сву власт, што је идеал свих комунистичких властодржаца о којима смо говорили, мора посегнути за инструментом осамостаљивања. Зависно од степена конфликта који се у том тренутку буду одвијали у Црној Гори, свет ће инсистирати или на преговорима или ће чврсто стати иза независне Црне Горе. У оба случаја, "лопта је у нашој авлији", јер ће се Београд наћи

пред непријатним избором не толико да гледа како се и ова саката држава распада - на то смо већ навикли - него да одоли страстима које ће сигурно бити подгрејане како од просрпског живља доле у Црној Гори тако од ватрених националиста и Срба црногорског порекла овде.

Шта год да уради неће ваљати. Ако интервенише и спречи сецесију следе нове санкције а можда и непосредна војна интервенција НАТО. Ако не интервенише то ће бити знак слабости и охрабрење сепаратистима пре свега на Косову а можда и у Санџаку.


Очигледно, гласања на територији по којне Југославије настављају да прете опасностима. То ће, наравно, бити тако све док она не буду средство за остварење демократије, а не средство за остварење или очување моћи.

А к'а ће, не знамо.




Ste videli kak sam ga
zvihatal v
dvugom kvugu izbova?

Šešel, Šešel, naj govoriš
takve bedastoće! Pa Zemun
je je još uvek v Srbiji, a to
nigdar ni bilo, kaj ne?



Gospon sudac, on meni poveda da
sam Hrvat? Jezus Kvistus i Mavija
Bistvička, pa ta reč ni v mojoj hiži
nigdar bila v upovabi. I ne bum više
odgovaral na vaše upite bez moga
odvjetnika Barovića.



Што
мрзим
ове са
праљом
косом и
чулавим
брковима.
Код нас у
руској
академији
тога
нема.

Апсолутно
одвратно,
другарице

Виђи, Слобо, како лету
наши авиони!

Е, баш ми је МИЛО!



Биће Србије за под једну шљиву

Ако нисте знали, ми смо ујраво њреживели јодину великих реформи. Бар је тако рекао Слоба, а Миланче потврдио. А кад нам је тако било са реформама, живи нисмо како ће нам бити јоо нормалним околностима. Ех, нису ни реформе што су некад биле. Вала ни Слоба.

Милица ЂОРЂЕВИЋ

ЈАНУАР

Више од пола милиона Београђана обе Нове године дочекало је на улицама, и у еуфоричном расположењу какво се дуго није осетило. На Бадње вече неколико стотина хиљада људи окупило се на платоу испред храма Светог Саве да саслуша божићну посланицу патријарха Павла. Окакве прославе празника широм Србије биле су у духу грађанских и студентских протеста који су започети у новембру 1996.

Угледна светска штампа ("Њујорк тајмс", париски "Монд", атинска "Елефтеротипија", белгијски "Соар") почела је да описује догађаје у Србији као "последње трзаје диктатуре".

Подршку протестима у Србији званично је дао и Свети архијерејски сабор СПЦ, саопштењем у коме се најоштрије осуђују поступци режима. Уз захтеве демонстраната стала су и 53 члана Српске академије науке и уметности, али и функционер владајуће партије и градоначелник Београда, Небојша Човић. Пошто је изјавио да не може да сазове конститутивну седницу Скупштине града која је изабрана на начин против којег грађани два месеца протестују, Извршни одбор СПС разрешио га је чланства.

Министар спољних послова, Милан Милутиновић послао је писмо председављућем ОЕБС-а, Нилсу Петерсену у коме се побија извештај комисије Фелипеа Гонзалеса о стварним резултатима локалних избора. Реакција ове европске организације коју је сама србијанска власт позвала да се увери у регуларност изборних резултата, била је да је текст писма - безобразан.

Савет универзитета у Београду јавно је дао подршку студентским захтевима, у коју је, између осталог, укључена и смена ректора Драгутина Величковића и студента проректора Војина Ђурђевића. Затим је, тајним гласањем,

Савет истом ректору указао поверење.

Градска изборна комисија признала је победу опозиције у Скупштини Београда. Потом је Први општински суд поништио њену одлуку о верификацији 64 мандата Коалиције "Заједно".

Председник Црне Горе, Момир Булатовић одбио је предлог Новака Килибарде, представника најјаче опозиционе коалиције "Народна слога" да се у Савезној скупштини оформи демократски блок који би блокирао СПС.

Полицијски кордон у Коларчевој улици, који су студенти и грађани својим маштовитим акцијама данима покушавали да пробију, коначно се повукао. Ослобођеном улицом прва је прошла Светосавска литија, предвођена патријархом Павлом.

Двадесет декана и директора института Универзитета у Београду придружило се студентским захтевима за оставком ректора.

У сенци протеста, републички парламент је изгласао први у низу бројних закона који ће обележити годину. Према овом, директорима се дају готово неограничена овлашћења у управљању предузећима. Због истог закона, у исто време, радници у Јужној Кореји изазвали су немире у својој држави.

Уз звиждуке пиштаљки отворен је ФЕСТ 97.

ФЕБРУАР

На Бранковом мосту у ноћи између 2. и 3. фебруара полиција је брутално прекинула мирне протестне шетње. Специјалци су под пуном борбеном опремом наставили да батинају, хапсе и прогађају грађане по централним градским улицама, не штедећи чак ни стране новинаре. Улетели су у зграду Филозофског факултета, и тиме, први пут од нацистичке окупације Београда, угрозили аутономију Универзитета. Поред труда полиције да ови догађаји не стекну већи публицитет, неколико храбрих камерманаматера, и професионалаца са БК телевизије, омогућили су да призором државног терора види и Србија и свет.

У знак протеста због пребијања грађана филмски дистрибутери повукли су филмове са тек отвореног ФЕСТ-а и тако прекинули манифестацију.

Скупштина Србије прихватила је предлог председника републике, Слободана Милошевића да се посебним законом признају резултати локалних избора, а према налазима мисије ОЕБС-а. "Лекс специјалис" ступио је на снагу 11. фебруара, 84. дана грађанских протеста. Тиме је испуњен само део Гонзалесовог извештаја, који садржи и тачке о слободи и демократизацији медија, и промени изборног закона.

Изгласана је нова влада. На место министра за информисање из Њујорка је доведена Радмила Милентијевић, која је јавности већ позната као заступник интереса српских власти у



Америци.

БК телевизија је променом концепције у својим информативним емисијама стекла епитет најобјективније телевизије у Србији током протеста. Њен власник и први сусед председника републике, Богољуб Карић продао је 49% деоница ове куће америчкој фирми. Сматра се да је то учинио да би спасао телевизију од освете режима.

Од 2000 основних и средњих школа у Србији, у штрајку је 1500. Просветарима су се придружили београдски адвокати и девизне штедише. Штрајкује и 150 хонорарних сарадника ТВ "Политика", а на 3. каналу РТС настављају се чистке неподобних кадрова који су виђени на протестима.

После 88 дана прекинуте су грађанске демонстрације. Коалиција "Заједно" почиње да конституише скупштинску управу у 30 градова.

Зоран Ђинђић, председник ДС и један од вођа "Заједно" постао је градоначелник Београда. Скидањем петокраке са зграде Градске скупштине симболично је обележено успостављање прве некомунистичке власти од краја Другог светског рата.

МАРТ

Пошто је усвојена оставка ректора Универзитета, Драгољуба Величковића, и студента проректора, Војина Ђурђевића, и Студентски протест 96/97. је завршен.

Донета је прва радна верзија новог закона о информисању, као компромисно решење између препоруке ОЕБС-а да се медији у Србији ослободе и предстојећих републичких избора. Спорне тачке закона су оне које се тичу забране монопола у јавном информисању, с тим да се ово ограничење не односи на електронске медије који се финансирају из јавних прихода (канални државне телевизије), а остали неће смети да емитују програм за више од четвртине становништва Србије, чиме су домети локалних медија сведени само на територију града. Такође је уведен и члан о медијима који примају "помоћ из иностранства".

Поред чињенице да је 49% деоница БК телевизије у поседу стране фирме, власти у Србији покушале су да затворе станицу.

Састављен је и нови закон о средствима у својини Републике, којим имовина општина прелази у власништво исте.

Отпочела је седница ГО Демократске партије социјалиста у Црној Гори, коју су аналитичари упоредили са Осмом седницом Савеза комуниста и политичким успоном Слободана Милошевића. То је био и јавни почетак расцепа владајуће црногорске партије: на ДПС Момира Булатовића и на тзв. реформско крило премијера владе Мила Ђукановића. На седници је Булатовићева струја донела одлуку да



се подржи кандидатура председника Србије за председника СРЈ.

Према истом критеријуму лојалности влади у Београду, истовремено се распламсава сукоб у Републици Српској, на релацији Момчило Крајишник - председница Биљана Плавшић. Плавшићка је током зимских демонстрација пружила подршку грађанима Србије.

АПРИЛ

У Њујорку су покренути српско - албански разговори. У име српске стране на сасатанак су дошли представници дела опози-

ције ("Заједно", Демократски центар): Није било представника србијанске власти, ако се изузме учешће председника Нове демократије и коалиционог партнера СПС и ЈУЛ, Душана Михајловића.

Пошто је постало све сигурније да ће Слободан Милошевић кренути ка месту шефа СРЈ, почела су нагађања у вези са кандидатима за председничке изборе у Србији. У комбинаторици се појављују имена Богољуба Карића, затим, тек "одмрзнутог" социјалистичког функционера, Милорада Вучелића, бившег савезног премијера и председничког кандидата, Милан Панића...Према споразуму коалиције "Заједно", кандидата даје Српски покрет обнове.

Почели су први сукоби чланица "Заједно". Повод им је била најављена кандидатура Вука Драшковића.

Настављена је "осма црногорска седница", на којој је Ђукановић одбио да изврши налог о реконструкцији Владе, а републички функционер Светозар Маровић у отвореном писму јавности одбацује "све ултиматуме породичних мануфактура", чиме се још једном потврђује критички став Мила Ђукановића према политици званичног Београда, изговорена још током зимских демонстрација.

Пренего што је Закон о средствима у својини републике Србије званично ступио на снагу, Београду одузета целокупна имовина.

У ресторату "Мама миа" у Генерал Ждановљевој улици убијен је "први српски полицајац", начелник Јавне безбедности Србије, Радован Стојчић Баца. Сахрањен је у Алеји заслужних грађана на Новом гробљу, а сахрани су присуствовали виђени српски политичари, укључујући и Слободана Милошевића, са породицом.

Вишенедељни штрајк просветара толико је одмакао да се поставило питање да ли ће 950 000 ученика у Србији изгубити школску годину.

Петнаест представника земаља Европске Уније ипак је одобрило Југославији трговинске преференцијале, али само до краја текуће године.

МАЈ

Након серије штрајкова радника из области привреде, здравства и просвете, чланови синдиката "Независност" празник рада прославили су протестном шетњом и окупљањем испред Републичке скупштине.

После мирне реинтеграције тзв. Славонско - барањске области у државно-правни састав Хрватске, Превака је остала једина спорна територијална тачка у односима Београда и Загреба. Министри спољних послова две државе, Милан Милутиновић и Мате Гранић потписали су у Загребу





споразум о конзуларним односима.

Све бурније разилажење у мишљењима око предизборне стратегије довело је до разилажења лидера три странке које сачињавају коалицију "Заједно".

ЈУН

Демократска странка и Грађански савез Србије потписали су, заједно са још десет мањих опозиционих странака Споразум о минималним изборним условима.

Још једним свежим законом (о промету роба и услуга) републичка влада отпочела је борбу против сиве економије, тако што је "отворене тржне центре" у којима се годинама продавала шверцована роба, прогласила бувљацима, затворила их, плећећи робу.

Грчкој фирми Оте и италијанској СТЕТ продато је 49% деоница државног предузећа Телеком Србије. Уговор је вредан преко 1,5 милијарде немачких марака, потписник српске стране је Јавно предузеће ПТТ "Србија", а домаћин - републичка влада.

У Влади Србије припремљено је још неколико закона: о приватизацији, локалној самоуправи, о јавном информисању и о изборним јединицама.

ЈУЛ

Председница РС, Биљана Плавшић оптужила је део руководства републике за криминалне радње, чиме је и званично отпочео сукоб у структурама прекодринске власти. Званични Београд стао је на страну бившег моћника и паљанског главара, Радована Караџића, кога је међународна заједница више пута безуспешно покушавала да доведе пред Хашки суд, под оптужбом да је ратни злочинац.

На седници ГО ДПС реформска струја Мила Ђукановића смењила је председника странке, Момира Булатовића, и на његово место поставила Милицу Пејановић-Ђуришић.

Први део закона о локалној самоуправи односи се покушај решавања кризе на Косову увођењем дводомних скупштина. Други део сматра се покушајем да се ингеренције општинских власти пренесу на ниво републичких министарстава. О томе говори и преко 1000 амандмана поднесених од стране посланика ДС и ГСС. СПО и ДСС нису присуствовале седници на којој се закон усвајао.

Републичко министарство за саобраћај и везе почело је да примењује закон и затвара електронске медије који су годинама пре промене локалних власти неометано радиле, иако без дозвола, јер конкурса за доделу фреквенција није било још од 1995. Независно удружење новинара Србије затражило је од власти

мораторијум на одлуку, а амерички Стејт Департмент изразио је забринутост због гушења медијске слободе. Укинута је стотинак тв и радио станица од којих је држава до тада уредно узимала порез.

Једини кандидат за председника СРЈ, Слободан Милошевић је добио подршку већине на седници оба већа Савезне Скупштине. Његово постављање на место шефа државе изазвало је реакције правника због кршења члана устава који говори о забрани да се функције групишу, али и изненађење чланова ДПС пошто је у истом дану и утврђен и биран кандидат.

На дан полагања заклетве, Слободана Милошевића је у нову резиденцију у Белом двору испратила протестна акција Студентског парламента "По једна ципела за сваког изгубљеног грађанина".

У републичком парламенту је, и поред противљења посланика СПО и, нарочито, ДС, према новом закону изгласано да Србија буде подељена на 29 изборних јединица.

Слободан Милошевић је позвао на разговор у Бели двор председнике две највеће опозиционе странке, СПО и СРС. Иако разговори позиције и опозиције нису новост још од када се сазнало да се Зоран Ђинђић у време зимских протеста сусрео са председником Милошевићем, највећа медијска пажња окренута је ка Вуку Драшковичу и његовој изјави да Председник гарантује поштене изборе. Војислав Шешељ је одбио да одговара на новинарска

питања о свом сусрету са Милошевићем.

Председнички кандидат СРС, Војислав Шешељ и његов саговорник, правник Никола Баровић сукобили су се у емисији БК телевизије око "случаја Барбалић". Вербални сукоб се претворио у узајамно вређање и насртање, и почео је пред камерама. Завршио се са тешким повредама главе адвоката Баровића. Иако су очевици коначно признали да је адвоката премлатио Шешељев телохранитељ, званична Шешељева изјава била је да је човек пао "јер се оклизнуо на кору од банане".

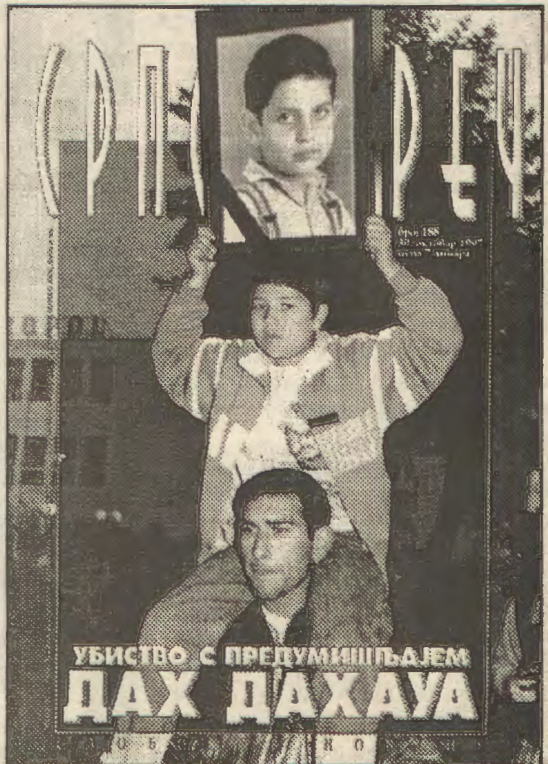
Део демократске опозиције (без СПО) донео је одлуку да не излази на предстојеће изборе.

АВГУСТ

Вест месеца није била политичке, него социјално-психолошке природе: у госте је стигла јунакиња маратонске тв серије "Касандра". Обишла је неколико већих градова, а топло су је дочекале на хиљаде обожавалица њеног лика.

Због неразјашњене оставинске расправе између два крила распућеног ДПС-а, смењеном председнику партије Момиру Булатовићу прво је одобрена, па судски поништена, и на крају прихваћена кандидатура за председничке изборе у Црној Гори.

Супротстављене политичке струје у РС, поделиле су се на Плавшићкину бањалучку, и Крајишникову (Караџићеву) паљанску. Председница републике распустила је Парламент, што је повукло за собом низ даљих сукоба: Уставни суд са Пала донео одлуку да поништи распуштање, премлаћен је судија Уставног суда који је мислио другачије, а јединице за антитерористичка дејства одане Б. Плавшић упале су у седиште центра безбедности Бањалуке оданог Палама.



СЕПТЕМБАР

У Београду углавном, а у осталим српским градовима нешто слабије траје рат предизборним плакатима. Поред оних који пропaгирају своје изборне представнике, овога пута у игри су и они који пропaгирају бојкот избора.

Парламентарни избори су завршени, а три првопласиране странке стекле су: СПС - ЈУЛ -НД 110 посланика, СРС - 81, СПО - 46.

Председнички избори нису завршени. У другом кругу нашли су се Војислав Шешел, и кандидат леве коалиције, Зоран Лилић.

Половином месеца одржани су и локални избори у Републици Српској.

ОКТОБАР

Гласовима већине одборника смењен је градоначелник Београда, Зоран Ђинђић. Демократска странка потом је повукла своје одборнике из Извршног одбора Скупштине града.

Србија још увек није добила председника, пошто је у другом кругу кандидат СРС, В. Шешел добио више гласова од кандидата леве коалиције, Зорана Лилића, али не и већину од укупног броја бирача уписаних у спискове.

У другом кругу председничких избора у Црној Гори Момира Булатовића победио је председник владе, Мило Ђукановић. Због сумњи у изборне крађе, поражени кандидат организовао је протесте својих присталица. Председник СРЈ, Слободан Милошевић није честитао победнику, а почеле су и шпекулације о томе да је победа Ђукановића заправо припрема за излазак Црне Горе из Федерације.

Директор "Беопетрола" и генерални

секретар ЈУЛ-а, Зоран Тодоровић Кундак убијен је у Београду. За његове партијске другове овај атентат је политички. Остали заинтересовани мотиве убиства упоређују са онима због којих су настрадали Радован Стојчић Баца, начелник Јавне безбедности, и Влада Ковачевић Треф, бизнисмен и пријатељ Марка Милошевића.

У центру Београда на смрт је претучен дечак Душан Јовановић. Пошто се испоставило да су га убили малолетни припадници неформалне расистичке групе "скинхедс" само зато што је Ром, неколико хиљада грађана изашло је на улице у знак протеста. Сахрани су поред грађана присуствовали и прваци неколико опозиционих странака.

НОВЕМБАР

Слободан Милошевић учествовао је на састанку балканских земаља на Криту. То је био први пут, од избијања југословенске кризе, да Председник буде позван на важан међународни скуп који није био непосредно посвећен Југославији. Најзанимљивији део самита био је сусрет са албанским премијером Фатосом Наноом, а у вези са решавањем кризе на Косову која је поново постала предмет највећих интересовања међународне заједнице.

У званичну посету Кини поред председника СРЈ кренуло је више угледних личности из владајућих политичких структура, а утисак о могућим поволјним економским аранжманима појачала је и делегација од 30 србијанских привредника. Иако је сусрет два председника први пут у историји био лишен идеолошке блискости, уз чије ницу да СРЈ Кини дугује 50 милиона долара, званични медији су посету Милошевића кинеском председнику упоредили са сусретима Ђианг Цемина са Јељцином и Клинтоним.

На парламентарним изборима у РС, поред старих страначких фаворита (СДС, СП РС, СРС) учествовала и млада странка Биљане Плавшић, Српска народна странка. Нови парламент ће, поред поменутих странака сачињавати и политичке организације из Федерације БиХ. Ниједна странка није освојила довољан број гласова да би сама конституисала владу.

Републички министар финансија, Војислав Милачић изјавио је да ће недавно поскупљење бензина погодити само власнике луксузних аутомобила, и да се остале цене неће мењати.



ДЕЦЕМБАР

У Београду је обележен је међународни дан борбе против сиде, 1. децембар.

Представници Југославије удаљени су са Конференције о промени климе, која се под окриљем УН одржала у Кјотоу, Јапан, јер су Хрватска и САД поставиле питање статуса СРЈ у Уједињеним нацијама.

Под покровитељством међународне заједнице у току су преговори СРЈ и бивших република СФРЈ о томе ко ће и како наследити заоставштину распаднуте државе. Горуће питање је предлог да се поделе резерве злата и амбасада некадашње државе, са чиме се представници СРЈ нису сложили. Високи међународни представник за БиХ, Карлос Вестендорп изјавио да ће тражити одређене мере међународне заједнице према СРЈ.

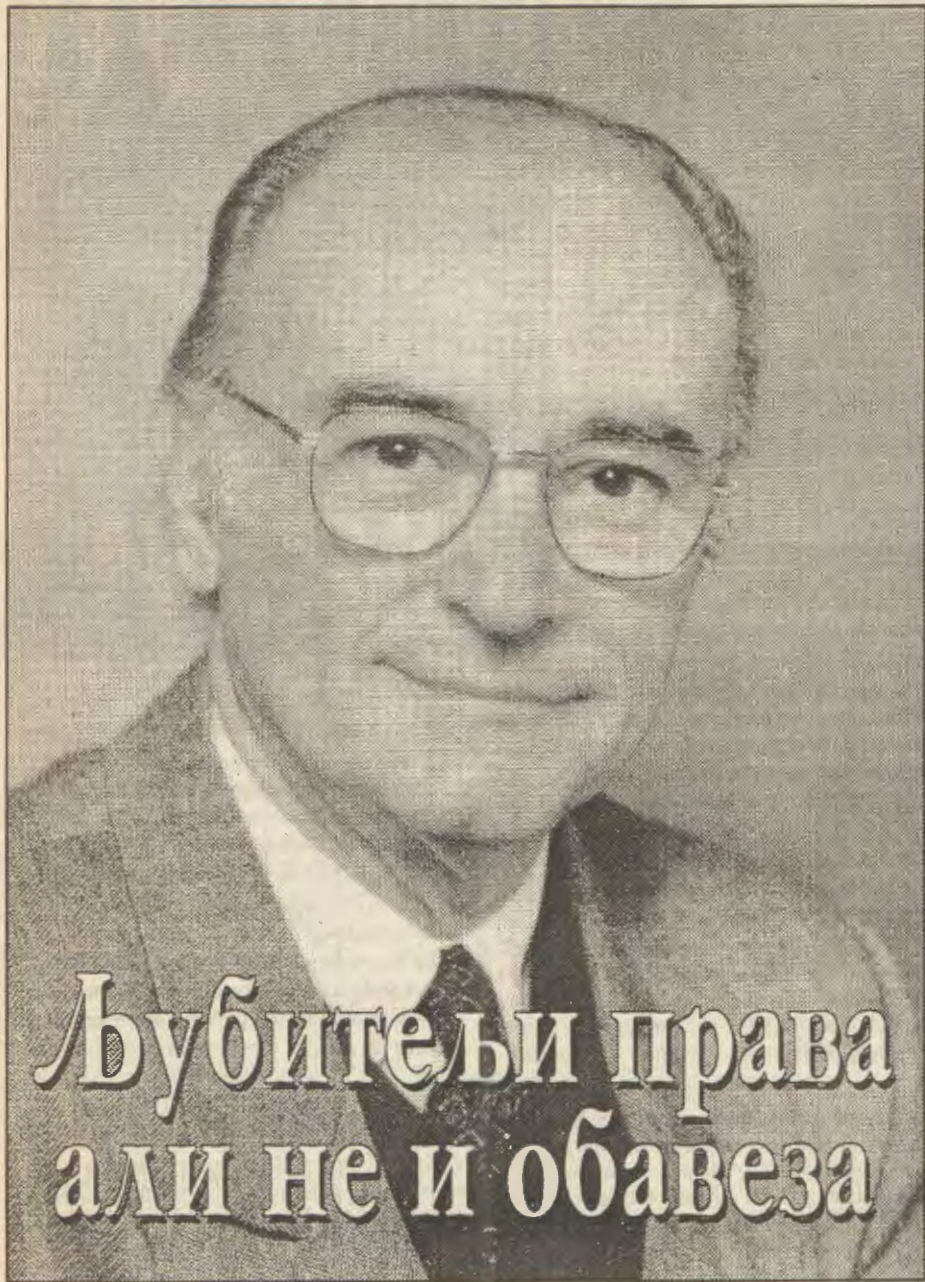
Србијанска делегација напустила је састанак представника међународне политике у Бону јер су јаке светске државе одлучиле да на дневни ред ставе и стање на Косову.

У другом кругу поновљених председничких избора Војислава Шешела победио је Милан Милутиновић, кандидат леве коалиције, са око 700 000 гласова разлике. Радикали, који су на основу резултата претходних председничких избора морали посумњати у регуларност избора, најавили су да ће спречити новог председника да положи заклетву. У понедељак, 29 децембра Милутиновић је и званично постао председник републике.

Сједињене америчке државе продужиле су СРЈ спољни зид санкција на још годину дана.



ДР ВОЈИСЛАВ ВУКЧЕВИЋ, ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ



Љубитељи права али не и обавеза

“Ако не постоји коалиција “Заједно”, не постоје ни мандати које је она освојила. Међутим, бивши партнери то неће да прихвате, они тврде да у овом случају постоји Коалиција “Заједно”. Али, ако Коалиција постоји они су морали да испуне још неке од обавеза које су Споразумом о коалицији преузели, нису смели да је највише и да се изјашњавају против коалиције. Како су они урадили управо обрнуто, сва је прилика и моје дубоко уверење да њима од 22 освојена мандата, у суштини не припада - ни један једини мандат!”, каже генерални секретар СПО објашњавајући двоструке аршине ДС и ГСС у вези са верификацијом савезних посланичких мандата

Александар ЦВЕТКОВИЋ

После верификације 18 од 22 посланичких мандата у Савезној скупштини, директном применом законске одредбе о том праву првог са листе у изборној јединици, генерални секретар Српског покрета обнове, професор др Војислав Вукчевић подсећа шта је све претходило оваквом, мада делимичном, расплету.

- Коалицију “Заједно” у формално-правном смислу, у смислу ко је Споразум о коалицији потписао, сачињавају три странке: Српски покрет обнове, Демократска странка и Грађански савез Србије. Демократска странка Србије, Демократски центар и Асоцијација слободних и независних синдиката се у том споразуму не спомињу. Значи, у формално-правном смислу Коалицију или Споразум о коалицији су потписале наведене три странке. Како је према слову тог споразума изгледала расподела места на изборним листама подсетићемо читаоце на примеру изборне јединице број 1 у Београду. Изборну јединицу број 1 чине бирачи који живе на територији општина Стари Град, Врачар, Савски венац и Палилула. На тој изборној јединици, према претходном договору, а с обзиром на раније резултате избора, прво место од четири посланичка кандидата на тој изборној јединици, припало је Српском покрету обнове. Друго место је припало Демократској странци, треће Грађанском савезу Србије, а четврто поново Српском покрету обнове. То је, дакле, типичан и карактеристичан пример како је вршена расподела места на изборној листи. Дакле, не још мандата, већ места на изборној листи.

Пошто смо већ утврдили такав критеријум, родила се идеја да се Коалиција “Заједно” назове “Коалиција Заједно - Драгослав Аврамовић”. Да би назив коалиције био проширен именом Драгослава Аврамовића, дотични господин је тражио да му се да прво место на листи у Првој изборној јединици. Српски покрет обнове је великодушно, као и толико пута раније, уступно то своје прво место (кажем своје, подсећајући поново на оно како смо се договорили о расподели места на листама) господину Драгославу Аврамовићу, само зато што ће се он појавити са својим именом у саставу и као носилац листе Коалиције “Заједно”.

Драгослав Аврамовић није тиме био задовољан, него је тражио да у Коалицију “Заједно” по сваку цену уђу још и Демократски центар, са Драгољубом Мићуновићем на челу, и Демократска странка Србије, чији је председник, као што се зна, Војислав Коштуница. И то смо прихватили, али смо прихватили неформално - то није ушло у писани Споразум о коалицији “Заједно”.

Демократска странка се због тога одрекла свог другог места на листи у првој

изборној јединици, и уступила га Демократском центру, односно Драгољубу Мићуновићу, на чему је посебно инсистирао Драгослав Аврамовић - а да, то морам да скреном пажњу јавности, Демократски центар уопште није потписао, нити је споменут у Споразуму о коалицији, па самим тим ДЦ није ни био члан Коалиције "Заједно". На трећем месту, које је припадало Грађанском савезу Србије, нашао се професор Милан Пауновић, а на четвртм месту, такође месту Српског покрета обнове, нашао сам се ја - тек толико да се учествује у "игри". Ја сам то прихватио, као и све друге задатке које ми је странка дала, свестан да кандидат на четвртм месту не може да прође, јер никада нисмо на тој изборној јединици освајали више од три мандата.

ВЕЛИКОДУШНО И МАЛОДУШНО

Подсетимо још једном: шта се догађало унутар Коалиције након одласка Драгослава Аврамовића?

Када му је режим запретио, или то већ он зна шта му је речено, Драгослав Аврамовић се повлачи са изборне листе и повлачи своје име. Настаје једна страшна пометња у свести људи (јер назив Коалиције "Заједно" није још био довољно познат широј јавности, а оно што је у томе називу било познато било је име Драгослава Аврамовића, које је сада повучено) и ми уместо носиоца листе под називом "Коалиција Заједно - Драгослав Аврамовић", задржавамо само "Коалиција Заједно". Драгослав Аврамовић одлази, у физичком смислу, и носи своје име са собом.

Међутим, остаје упражњено и прво место на листи. Савезна изборна комисија није више дала право ни могућност Српском покрету обнове да своје место попуни својим кандидатом, него је једноставно рекла: "Аврамовић је био на првом месту изборне јединице број 1 и његовим одласком помера се редослед кандидата тако што сада на прво место стиже онај који је био на другом" (у овом случају то је Драгољуб Мићуновић, који је то место добио на поклон од ДС). Тако је Драгољуб Мићуновић стигао на прво место, иако је то својеврсна неправда: ако је већ отишао Драгослав Аврамовић, онда он није могао да однесе прво место, већ само своје име. а да се место врати ономе коме је по претходном споразуму и припадало - Српском покрету обнове.

Наравно, Савезној изборној комисији није падала на памет правда и праведност, него су једноставно по некој њима знаној логици и примени закона само померили листу за једно место навише. Сада Коалиција "Заједно" више није имала четири него три кандидата.

Након завршених избора и добијених резултата, уместо да прођу три кандидата

из опозиције, као што је био случај на претходним изборима (то је изборна јединица на којој је опозиција углавном добијала највећи број гласова) - по Донтовом систему не добијамо број гласова који доноси три већ само два мандата. Ко их добија? Драгољуб Мићуновић, као први и онај који је са трећег доспео на друго место, професор Милан Пауновић.

На примеру Прве изборне јединице ми видимо следеће. Прво, једну незаконитост и неправедност од стране Савезне изборне комисије, која по одласку Драгослава Аврамовића није дозволила да СПО коме је припадало то место одреди другог кандидата, чиме је СПО ускраћен за једно место на изборној листи. Друго, Драгољуб Мићуновић, поред тога што је добио на поклон од ДС положај на изборној листи, постаје први иако у време утврђивања листе, што је врло значајно, он је био други. Поставља се питање: да ли је он заправо на првом или на другом месту? Јер, када је листа била утврђена, тако нас је уверавала Савезна изборна комисија, Драгослав Аврамовић је био на првом месту. Ако, је дакле, листа била утврђена, онда су била утврђена и места. Тада је Драгољуб Мићуновић био на другом месту а Драгослав Аврамовић на првом месту на изборној листи.

Објасните сам институт и појам коалиције, односно правне последице предвиђене нашим законодавством, у случају престанка исте...

Коалиција је један споразум који настаје између политичких странака које су самостални правни субјекти, и као такви могу да буду носиоци свих оних права која припадају свакој политичкој странци. Али, процењујући да ће окупљени у коалицији имати више користи, они дакле део свога, под знацима навода, права, да не кажем суверенитета, преносе на ту коалицију - у форми споразума, што у преводу значи уговора. Валтазар Богишић (коме се приписује најмодернија правна мисао пред крај 19. века), када је писао Општи имовински законик за Црну Гору, 1888. године, није био познат и признат само зато што је био велики и мудар правник, већ и због тога што је у тај законик уносио феноменално искуство које је народ вековима стицао и које је он формулисао у кратким и језгровитим реченицама, које се лако памте и никада не заборављају. Једна од таквих мисли, унетих у Општи имовински законик за Црну Гору, гласи: "Разговор је разговор, а уговор странкама закон". Томе се заиста нема шта ни додати ни одузети. Колико год пута ту мисао прочитате или чујете ви сваки пут остајете задивљени над богатством њеног садржаја и једноставношћу њене форме. Ако је споразум уговор, а уговор странкама закон, онда су оне које су га закључиле и потписале, у овом случају ове три политичке организације, њиме обавезане. Док нису на-

правили уговор који обавезује, они су разговарали. Када је разговор завршен, и кад је садржај разговора ушао у уговор, а уговор потписан - то је за оне који су га потписали постао закон.

По закону о избору савезних посланика, иносиоци листа могу да буду појединци, политичке странке и коалиције. Тим истим законом се каже да се освојени мандати губе ако коалиција престане да постоји. То врло добро знају, јер тако пише у закону, и протагонисти идеје да се Српском покрету обнове оспори оно што СПО праведно и основано тражи а што је неправедно изгубио.

Дакле, ако нема Коалиције "Заједно", као што они одавно тврде и стално понављају, онда нема ниједног посланика са листе Коалиције "Заједно". Не, они то неће тако да читају и да говоре, јер им то неравно ускраћује могућност да добију и та два мандата која су оберучке прихватили (као и они други, који чак и нису припадали Коалицији "Заједно") него кажу: "Коалиција 'Заједно' постоји". Када им треба она, дакле, постоји.

Они сада тврде да коалиција постоји, јер када би рекли да не постоји, по Закону о избору савезних посланика ниједан од изабраних посланика са листе Коалиције "Заједно" не би могао верификовати свој мандат. Због тога то сада чак и не помињу, него се позивају на постојање Коалиције "Заједно". У реду. Нека то буде тако, од тога има користи и СПО, макар онолико колико му "великодушно" додељује Савезна изборна комисија и колико му, рецимо, малодушно признају његови некадашњи коалициони партнери (за два мандата мање).

ПРОТИВ КОАЛИЦИЈЕ А ЗА МАНДАТЕ - НЕМОГУЋЕ

Какав је, да подсетимо још једном, био садржај тог споразума, то јест уговора, којим је била конституисана Коалиција "Заједно" и кога је он и на шта обавезивао?

Занимљиво је да наши дојучерашњи партнери памте само оне одредбе које су њима од интереса а не памте или не желе да спомињу оне одредбе којих се нису држали и ради којих су напустили и једнострано раскинули тај уговор, тј. Споразум о коалицији. Једна од тих одредаба је била и та да се председник ДС, након обављених избора за одборнике у Скупштини града Београда, кандидује за градоначелника и да га у тој кандидатури подржи и СПО. Даље се каже да ће се у случају расписивања републичких избора и избора за председника Републике, што се очекивало, за председника Републике Србије кандидовати Вук Драшковић, који неће бити само кандидат СПО, него целе Коалиције "Заједно", да ће га подржати, поред СПО и остала два коалициона партнера. Након

тога, Зоран Ђинђић ће, у случају победе Вука Драшковића, бити одређен за мандатара републичке владе а Весна Пешић кандидат за председника Народне скупштине Републике Србије.

Прошли су избори за савезне посланике, прошли су избори за локалну власт (а тиме и за Скупштину града Београда), и после свега што се око тога догађало СПО је, доследан и одговоран у свом понашању, подржао кандидатуру Зорана Ђинђића за председника Скупштине града Београда, те он гласовима одборника Коалиције "Заједно" постаје градоначелник. Али... убрзо Споразум више није био споразум, нити је био уговор, а још је мање био закон. Прво Зоран Ђинђић, а за њим и остали из његове странке, да би им се придружили и чланови ГСС, почињу да говоре да Коалиција "Заједно" више не постоји, да је све то, укључујући кандидатуру Вука Драшковића губитничка комбинација, и да њих из тог Споразума на који се они ових дана позивају више ништа не обавезује.

Када је све било завршено на локалном нивоу, стигла је вест од наших коалиционих партнера, и то не из Београда него из Америке, да се један од лидера коалиције изјаснио и рекао да Коалиција "Заједно" више не постоји, и да он више не подржава кандидатуру Вука Драшковића. То је, наравно, било велико изненађење за СПО и свестан тога, по ко зна који пут у протеклих седам година, СПО се одлучио да иде сам на изборе.

Зашто се са верификацијом мандата посланика Коалиције "Заједно" чекало дуже од годину дана и колико би се захтеви некадашњих коалиционих партнера Српског покрета обнове могли сматрати аргументованим?

Српски покрет обнове је имао и одговорности и храбрости и снаге да изиђе на минуле републичке и председничке изборе, иако пљуван са свих страна, да понуди народу свој програм и кандидате. Добили смо колико смо добили, то није пуно, али у сваком случају није ни мало, добити скоро двадесет процената мандата у Скупштини Србије.

Сада, после више од годину дана након што су завршени избори за савезне посланике, прецизније после четрнаест месеци од дана када су они одржани (а по Закону о избору савезних посланика се у року од 30 дана морају послати имена кандидата који су добили мандате од стране носилаца изборне листе, да би их Савезна изборна комисија прогласила за савезне посланике) режим се напокон сетио да пита ко је од кандидата Коалиције "Заједно" изабран за посланика.

У таквој ситуацији наши некадашњи коалициони партнери су се, такође, сетили Споразума о коалицији, па разгрну његове одредбе, али само оне које њима требају и одговарају.

Мислим да би требало рећи следеће: споразум, односно уговор се може једнострано раскинути, али се у том случају она друга страна, која га није раскинула, може да тражи испуњење уговора и накнаду штете ради неиспуњења. Иако је овде у питању једна специфична врста споразума или уговора, непобитно је то да је онај који је напустио тај уговор - оставио заправо своја права, јер је побегао од својих обавеза. Не може да побегне од онога што је морао да уради, да би понео оно на шта има право да уради. Права која су припадала том колективитету он је оставио ономе ко је остао у њему - без обзира што је у овом случају уместо троје остао један, том једном који се није изјаснио против споразума (уговора) остала су сва права.

Вратимо се на почетак: ако не постоји коалиција не постоје ни мандати које је она освојила. Међутим, они то неће да прихвате, они тврде да у овом случају постоји Коалиција "Заједно". Али, ако Коалиција постоји они су морали да испуне још неке од обавеза које су Споразумом о коалицији преузели, нису смели да је напуштају и да се изјашњавају против коалиције. **Како су они урадили управо обрнуто, сва је прилика и моје дубоко уверење да њима од 22 освојена мандата, у суштини не припада - ни један једини мандат!** Јер, видите, сасвим је логично да су се њихови кандидати нашли на првом месту изборне листе по основу Споразума о коалицији, а ако коалиције више нема, нема ни њиховог кандидата на првом месту.

Али, пошто је код нас раширено уверење да се у право свако разуме, нормално је да ће га тумачити онако како њему одговара. Ја сам покушао да са овим размишљањем, уз примену дела јавног права садржаног у Закону о избору савезних народних посланика и дела из области тзв. приватног, односно облигационог права, одговорим на ово питање.

Како процењујете даљи ток, у погледу сасвим извесног покретања судског спора око четири преостала спорна мандата Коалиције "Заједно" у Скупштини СРЈ?

Куд год да крену, наићи ће на затворена врата. Они који у свему томе арбитрирају мислим да су покушали да нађу компромис, који је у политици врло често решење, остављајући та четири мандата заинтересованим странама да се око њихове поделе покушају договорити.

Не знам какав ће бити исход расподеле ова четири мандата и ко ће о њима и како одлучити, али оној страни која се сматра оштећеном остављено је да изабере и садржај и форму, дакле и процедуру и надлежност и материјално право. Они ће, ако буду покренули поступак, одлучити којим ће путем кренути да би заштитили своје наводно право.

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА "РАВНА ГОРА"



Овако је било први пут...
Уз Вашу помоћ постаће
традиционално...
Да оплеменимо и
осликамо нашу Равну
Гору...
Сви, сви, сви...

Прва Колонија је одржана у мају 1997, а учествовали су уметници из Србије, Црне Горе и Словеније. У сали Дома културе у Чачку одржана је и изложба "равногорских радова". Надамо се да ћете нам помоћи да се ове године одржи и међународна ликовна колонија "Равна Гора II".

Зачетник и организатор прве Колоније, уз несебичну помоћ чланства и дела ОО СПО, био је Атеље "Сага".

Бр. жиро-рачуна
41300621-3-42
позив на број
0600-50-00579-0

Контакт адреса организатора
Бојан Пејковић
Ул. М. Гавриловића 20
Чачак
тел. 032/22-563, 032/63-010

ИЗАБРАНА

ДЕЛА ВУКА

ДРАШКОВИЋА

НОВО!
ПРВИ ПУТ У ТВРДОМ ПОВЕЗУ
ЦЕНА 600 ДИНАРА
У РЕДАКЦИЈИ "СРПСКЕ РЕЧИ"
300 ДИНАРА

у шест књига

СУДИЈА

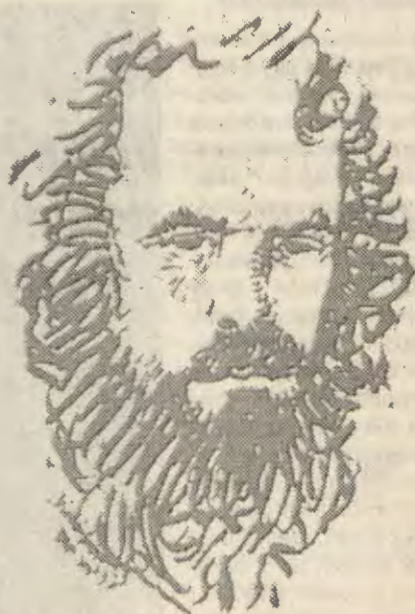
НОЖ

МОЛИТВА 1

МОЛИТВА 2

РУСКИ КОНЗУЛ

НОЋ ЂЕНЕРАЛА



Успели смо у њиховој престоници

"У последње време ствара се терен да се у јавности представе да је коалиција СПО-СПС још ствар. Интерес СПС јесте да на тај начин маргинализује СПО, да би на убрзо расписаним и одржаним парламентарним изборима добио апсолутну већину. Тешко је када вас доведу у ситуацију да се оправдате, а СПО је толико пута до сада поновио да га не интересују министарска места, већ само сировођење програма странке. Блиска будућност покаже да смо то мислили озбиљно..."

Александар ЦВЕТКОВИЋ

На недавној, после вишемесечне паузе одржаној, седници савезног парламента нашли сте се у групи посланика Коалиције "Заједно" којима је верификован мандат. С обзиром да је протеклих месеци коалиција фактички престала да постоји и да су коалициони партнери јавно исказали своје незадовољство намером СПО да се укључи у рад Скупштине СРЈ, сматрате ли обављену расподелу мандата праведном?

Савезна изборна комисија је прогласила посланицима прве са изборних листа. Она је поступила по закону, по коме у Скупштину аутоматски улази прва трећина изабраних кандидата са сваке листе. То јесте законито, али не и правично, јер СПО има право на још четири мандата у Савезној скупштини, пошто се наша четири кандидата налазе на другим местима на листама где су освојена по два мандата. Јавност не зна, а наши бивши коалициони партнери прећуткују, да је распоред места на листама извршен тако што је унапред задовољен проценат према коалиционој квоти за сваку странку. СПО је препустио коалиционим партнерима избор јединица где су сматрала да су најутицајнији. Догодило се да су већину изабраних првих места демократе изгубиле. У интересу Србије, да Коалиција није разбијена од стране Ђинђића, чији је то био стратешки задатак, како је и сам признао, а постављен од стране Милошевића, Председништво СПО би вероватно наложило својим посланицима да се одрекну заслужених мандата у корист Демократске странке. То нам не би било први пут, јер свих ових седам година ми непрестано



Лекић: "За врх леве коалиције изборни резултати у Пожаревцу су значили катастрофу. Они су очекивали шест, минимум пет мандата, а освојили су, поред свих иритисака и иретњи, само три. Наравно, неко је морао то да плати и одмах су смењени сви директори јавних предузећа и председници уједначених одбора".

стварамо странке и поклањамо мандате. Ђинђић сноси историјску одговорност за опстајање комунизма и јачање фашизма у Србији. Њему су СПО и Вук Драшковић дали историјску улогу да учествује у промени система, иако он то није ничим заслужио, јер је увек био само ситни политички калкулант. Режиму је било важно само да Вук не буде председник, а режим, то морамо признати, најбоље зна ко су му прави политички противници, а ко из назови опозиције, увек када затраже, само верни слуга. На часним члановима ДС-а је да поставе питање одговорности Ђинђића за рушење Коалиције "Заједно", да ли је за то имао одлуку највиших органа странке и да ли је то смео сам да уради из најнижих побуда.

Како се неучествовање у раду Савезне скупштине непосредно одразило на Вашу политичку активност?

Центар политичке моћи нашег округа је Пожаревац и за СПО много значе мандати добијени на савезним и републичким изборима. Врх СПС и ЈУЛ-а се плашио могућности да СПО има више посланика из Пожаревца од њих. Много пута када је било неопходно да присуствуем седницама Скупштине општине

то ми је било онемогућено, под изговором да наши мандати нису верификовани, а са друге стране, пак, од мене се, као од савезног посланика, очекивало да представљам странку и грађане.

ДОБРО ПАМТИМО

Разликују ли се ставови локалних демократа од политике врха странке, барем кад је општински ниво у питању?

Ми из Пожаревца алармирали смо још у предизборној кампањи за савезне изборе

1996. године да локалне демократе раде против СПО унутар Коалиције. Бојкотовали су предизборни митинг, покушавали да увуку радикале на листу за локалне изборе, по сваку цену хтели да се зимски протести не одржавају у Пожаревцу. У први мах мислио сам да је то самовоља њиховог одбора, који је углавном састављен од наших избачених чланова. Међутим, како су о томе упознати лично Ђинђић и други високи функционери ДС, а да нису ништа предузимали, постало ми је јасно да пожаревачке демократе спроводе политику централе њихове странке.

Жалите ли, Ви лично и присталице СПО у Пожаревцу, због распада Коалиције "Заједно"?

"Заједно" је била заблуда СПО-а. Чињеница је да су у коалицији са нама биле странке које нису биле за промену система, којима су најближи комунисти "реформисти". Циљ наших бивших коалиционих партнера је био гушење и маргинализација СПО-а. Вук Драшковић смета како режиму тако и овој назови опозицији. Јасно је сада да је то била неприродна коалиција. Стварне намере ДС нису биле промена система, већ само да се искористи снага СПО да би она ојачала. Ђинђић би радије био премијер у Влади Милошевића, него у Влади Вука Драшковића. Ми у Српском покрету обнове још памтимо како се Ђинђић препоручивао за премијерско место.

Како у Пожаревцу функционисае опозициона сцена?

Последњих годину дана постојања одборничке групе Коалиције "Заједно" у СО Пожаревац показало је да једино СПО у тој коалицији брине о интересима грађана. Све акције на заштити интереса и права грађана иницирао је и спроводио СПО, уз очигледан бојкот пре свега Демократске странке. Одборници ДС не присуствују седницама Скупштине општине, чак ни онда када су на дневном реду питања од посебног интереса грађана. Најдрастичнији пример оваквог понашања је одбијање шефа наше одборничке групе, иначе члана ДС, да пред бројним грађанима Костолца и села Петка, покраденим на изборима за Савете месних заједница, гласа за поништење крађе, већ је стао уз лопове. Чак је и суд по нашој тужби пре неколико дана поништио изборе за Савет МЗ Петка, што говори о грубој и очигледној злоупотреби челника општинске власти, а уз сарадњу наших коалиционих партнера на локалном нивоу.

МИСЛИЛИ СМО ОЗБИЉНО

Пожаревац је, то је свима знано, завичај владарског пара. Колико то отежава рад других странака, у првом реду Српском покрету обнове?

Пожаревац је град из кога се влада Србијом и Југославијом. Овде је породица, врх политичке и економске моћи, а полиција и ДБ овде најбоље функционишу. У Пожаревцу је створен ЈУЛ. Ниједан пла-

кат СПО није смео да осване у Пожаревцу. Наши активисти су малтретирани и пребијани. Полиција све то зна, чак и регистарске ознаке возила из кога су маскирани нападачи палицама и пиштољима напали наше чланове. Постоје уредне пријаве, писмене ургенције, али се све завршава на томе. Ово је био само наставак оног терора који смо имали на зимским протестима. Наравно, терор се спроводи само над члановима СПО, а власт најбоље зна ко ко је међу њима највећа опасност за њу и ти људи су на највећем удару. Упркос евему, СПО је у Пожаревцу освојио два посланичка мандата од седам могућих. СПО је уз мањи излазак бирача добио већи број гласова од Коалиције "Заједно" и показао да је једина политичка снага на опозиционој сцени Пожаревца. За врх леве коалиције изборни резултати су значили катастрофу. Они су очекивали шест, минимум пет мандата, а освојили су, поред свих притисака и претњи, само три. Наравно, неко је морао то да плати и одмах су смењени сви директори јавних предузећа и председници управних одбора.

Ваша супруга, што широј јавности није познато, била је на протеклим републичким изборима друга на листи у својој изборној јединици. Мандате су освојили први и други кандидат са листе СПО, али је прерасподелом унутар странке тај други мандат припао другом. Како је Ваша супруга прихватила ту одлуку виших органа странке?

Моја супруга и ја смо активно у политици и мислим да је то савим природно за људе којима је то последњих седам година начин живота. Она је своју предизборну кампању спроводила од јутра до мрака, од куће до куће, на територији која јој је као кандидату припала. Два месеца је њена адвокатска канцеларија била затворена. На њеној територији постигнут је највећи проценат гласова за СПО на целој изборној јединици и највећи релативни помак, од 22% у односу на савезне изборе. Међутим, Ружици није био циљ улазак у Парламент, већ освајање што већег броја гласова за СПО и афирмација странке. Ружица

Како Ви видите могућности за успешан даљи рад савезног парламента, с обзиром на све компликованости односе унутар федералне државе?

Даљи рад Савезног парламента многоме ће зависити од резултата пролећних парламентарних избора у Црној Гори, односно од састава њихове делегације у Већу република. Ипак, сматрам да је деобом ДПС на две струје постигнут циљ да се веома успешно маргинализује, чини ми се чак и уништи опозиција у Црној Гори. Букановић, поучен од стране искусног саветодавца Ђинђића, само чека позив Милошевића, а овај пак одуговлачењем спушта цену коју ће Букановић добити за своју лојалност.

је веома драгоцен за СПО у Пожаревцу, јер јој људи верују, подржавају је и за њу је скупштинска говорница свуда тамо где се појави.

Колико су се у Општинском одбору СПО у Пожаревцу осетили потреси изазвани различитим тумачењем резултата избора и одласком појединих бивших високих функционера који сада промовишу идеју о тзв. "изворном СПО"?

Вук Драшковић и СПО су на септембарским изборима против себе имали не само режимску телевизију и леву коалицију, већ и све остале назови опозиционе странке, које су спроводиле своју како изборну, тако и бојкоташку кампању само против СПО-а. СПО није смео да допусти да на изборе изађе уз "Студио Б" који је био у служби најгоре врсте пропаганде против СПО-а, коју није спроводила чак ни РТС. Између два циклуса председничких избора кампања против Вука и СПО се појачава. Тих дана новине су се тешко читале. Сва штампа била је пуна напада само на Вука Драшковића. Ако вам социјалиста у Пожаревцу каже: "Вук је много урадио, али треба неко други ко ће удружити опозицију и позицију", ми онда морамо бити сигурни да је једина опасност по режим једино и само Вук Драшковић, јер они то најбоље знају. Службе у то време лансирају нови медијски балон под именом Веља Илић и СПО-Заједно. И у нашем одбору појавили су се чланови којих није било последњих пет година, који су дошли да сада изнесе нека своја виђења и критике, али на срећу СПО је јака странка и после свих искушења спремна да препозна позадину и да се остане на безупешним покушајима.

Како члановима и симпатизерима СПО објашњавате све чешће медијски жестоко подстицане интриге о наводној већ успостављеној непринципијелној сарадњи СПО са левом коалицијом?

Циљ је режима у Србији да створи политичку сцену на којој ће се поред леве коалиције налазити лојална опозиција (ДС и друге маргиналне странке) која није за промену система и медијски створена опозиција у виду радикала, која је апсолутно у власти режима - који дозира њен утицај према потреби. То се јасно показало у другом кругу другог циклуса председничких избора. Свестан тога, Шешел од вербалног супротстављања лажираним изборима не сме даље да иде. У последње време ствара се терен да се у јавности представи да је коалиција СПО-СПС готова ствар. Интерес СПС јесте да на тај начин маргинализује СПО, да би на убрзо расписаним и одржаним парламентарним изборима добио апсолутну већину. Тешко је када вас доведу у ситуацију да се правдате, а СПО је толико пута до сада поновио да га не интересују министарска места, већ само спровођење програма странке. Блиска будућност показаће да смо то мислили озбиљно.

ДОГАБАЈИ У 1997. КОЈИ СУ ОБЕЛЕЖИЛИ ДОМАЋУ ВОЈНО-ПОЛИТИЧКУ СЦЕНУ

Агресија на "Симпо" и "Јумко"

Коначно, и њу смо, тј. 1997. годину ћушнули у историју. Мада, руку на срце, њоме ни на војном плану не би требало да будемо незадовољни. Осим, ако смо нескромни, што је изван оквира овој брзојотезној и прегледа домаће војно-политичке сцене.

✍ **Стипе СИКАВИЦА**

Несумњиво најважнији не само прошлогодишњи, него догађај деценије, такорећи догађај од историјског значаја за наше оружане снаге, за нашу одбрамбену концепцију (иако јавност не зна има ли је, а камоли каква је!), а и шире, јесте чињеница да смо 23. јула, након демократске процедуре, а скоро плебисцитарном вољом базичног народа, а уз подршку националних мањина - добили новог Председника ("П" велико неизоставно!) савезне државе, а тиме и новог врховног команданта, и то тачно по мери наше регионалне оружане силе.

Наслућивало се то одавно, а недвосмислено се могло закључити на прошлогодишњем великом аеромитингу у Батајници, дан уочи Дана Војске Југославије, 16. јуна. Додуше, иако је било најављено да ће се на тој велебној смотри међународног ранга појавити главом и брадом и Слободан Милошевић, а што су нарочито генерали из његове прве поставе са нестрпљењем и раздраганом очекивали, Он је и у тој прилици препустио Зорану Лилићу (Лилић? Ко то беше?) да до краја одглумата шефа те војне параде. Јер, јесте да су биле предузете ригорозне мере предострожности како у спољњем тако и у унутрашњем прстену безбедности, али на војни аеродром се тога дана слила пушта светина, званично свих двеста хиљада што чељади што дечурлије, и ко зна ко се ту све није мувао или је могао да се промува.

Међутим, већ сутрадан, дакле тачно на тај највећи домаћи војнички празник, у предвечерје, Слободана Милошевића, тада

још само председника Србије, на улазу у Клуб Војске Југославије у Топчидеру (познатији као Дом Гарде), дочекао је шеф Војног кабинета председника СР Југославије, генерал - мајор Славољуб Шушић, који је кроз шпалир гардиста пропратио Главног госта до почасног места у препуној дворани. (На тој свечаној академији иије било Зорана Лилића.) У фигуративном би се смислу мог-



ло рећи да је то била прва степеница у Милошевићевом потоњем наполеоновском походу на војно-економско-политички комплекс на Дедињу који се у Титово време популарно називао "Маршалат".

ФИГУРЕ И ФИГУРАТИВНО

Осим, рекосмо, стратегијске важности, долазак Слободана Милошевића на чело Врховне команде има мноштво предности оперативног и тактичког карактера. Ето, на пример, први генерал Војске Југославије Момчило Перишић више не мора инкогнито да иде у врх владајуће партије, као што је 9. маја прошле године, у оном чувеном предизборном ес-пе-ес дефилеу, походио Дворе Главног кормилара у Пионирском парку у Београду. Данас је то проста ствар: ништа природније него да начелник Генералштаба похита код свог Главкомандујућег на сваки његов миг и да "цапне" потпетицама. А то што је С. Милошевић у исто време и лидер владајуће партије (за сада владајуће само у Србији) Момчило Перишић с тим нема ама баш никакве везе.

Као што је не само војнички, него и грађански и људски род налагао, генерал Перишић је након свечане инаугурације Слободана Милошевића у шефа Савезне Републике Југославије, пожурio да међу првима упутити честитку "високом наслову" у којој надахнућем и топлином издваја следећи став: "Знајући Вас као храброг и мудрог политичара и државника, уверен сам да ћете и као председник Врховног савета одбране дати свој пуни допринос развоју и афирмацији Војске Југославије као незаменљивог и поузданог гаранта стабилности и просперитета земље у миру и слободи."

ВОЈНЕ ПЕНЗИЈЕ

И доиста, буквално чим је "примио дужност" од З. Лилића, С. Милошевић је уприличило седницу Врховног савета одбране, истина у неком крњем саставу, на којој је војницима обећано да им "долазе бољи дани". За генерале је то било извесно још док се човек припремао да ускочи у Лилићево седло, хоћемо рећи пуних 20 дана пре Дана Војске: пет пуковника и један капетан бојног брода унапређени су у генералске (односно адмиралски) чинове (чин), а шесторица генерала закићили су се храстовим лишћем највишег чина у Војсци Југославије и тако се у том смислу изједначили са Перишићем.

И то није све. Указом Председника СР Југославије од 24. децембра такође у највиши чин унапређен је генерал-потпуковник Милован Бојовић, донедавни командант Приштинског корпуса. Сем тога, потомак чувеног српског војводе Петра Бојовића постављен је за саветника актуелног начелнику Генералштаба (ето и новог формацијског моста

у војном врху: осим што има заменика и неколико помоћника, начелнику Генералштаба од сада "следује" и саветник!), што се може сматрати сасвим пристојном наградом за његово вишегодишње "аргатавање" на Косову. К томе још, десет генерал-мајора пришло је по једну звездицу, а Војска је и богатија за десет нових генерала! Машала! Ни један генерал овом приликом није пензионисан - сви су још добродржећи, такорећи у пуној интелектуалној и физичкој снази.

Да се у два наврата унапређују генерали (дакако, не само они) током једне календарске године - преседан је у пракси Војске Југославије. Ко зна, можда ће то постати правило. Такође, 24. децембра врховни командант је у Белом двору примио прилично бројну делегацију оружаних снага коју су предводили министар одбране Павле Булатовић и начелник Генералштаба Момчило Перишић. Гости су честитали председнику Нову годину, уз најбоље жеље за успех у раду. Милошевић је изразио задовољство постигнутим резултатима у обуци, учвршћивању јединства, моралне припремљености, патриотске свести, као и јачању одговорности припадника Војске Југославије, који обезбеђују висок ниво њихове борбене готовости и одбрамбене моћи наше земље." (Е, сад, ко се снађе у овом галиматијасу из званичног саопштења - добро се снашао!)

Медији су, надаље, известили из Белог двора како је Председник "изразио уверење да ће даљим успешним остваривањем Програма убрзаног економског опоравка и задатака реформе у нашој земљи значајно бити унапређени услови за даљи развој Војске Југославије." (Опет: ем паметно, ем лепо срочено!)

Благо нашој Војсци! Нарочито "ситној боранији", о пензионерима да се и не говори. Неки пакосни аналитичари наговештавали су још пролетос како ће у најбољем случају држава бити у стању да запосленима у Војсци намираи плате, а пензионерима пензије закључно са септембром. Грдно су оманули: официри (и други запослени у Војсци) примили су и други део октобарске плате одмах после сусрета поменуте војне делегације са врховним командантом (што је убедљив доказ да обећање није отишло у ветар!), док је други део октобарске "црквице" за пензионере "легао" на текући рачун тачно на смени двеју година, па ко је хтео да чека у реду чекао је, пензионери ионако не знају шта ће са вишком времена.

Говори се и пише (званично нити потврђено, нити демантовано) да ће преостале две прошлогодишње плате (пензије), новембарска и децембарска, официрима (пензионерима) бити намирене тако што ће им се уместо "кеша" дати бонови који ће искључиво моћи да се реализују у продавницама двају гиганата југословенске индустрије - "Јумку" и "Симпу". Пошто речени гиганти још нису прешли на производњу хране, биће весело: дођеш у "Јумкову" или "Симпову" продавницу и пазариш ако имаш шта и за шта, или од раног јутра у продавницама заузмеш бусију (ту су пензионери у предности) и чекаш! Чекаш купца - "муштерију" који има готову "лову" а наумио је да нешто купује, хваташ га за рукав и кумиш да ти замени бон за динар, уз одговарајућу провизију, наравно. Но,

не треба ни сваку вест из "жуте штампе" примати здраво за готово.

САМО ЗА "ЖИВУ ЛОВУ"

У децембру је, као што је познато, по експресној процедури усвојен нови савезни буџет у номиналном износу од око 9,7 милијарди динара, што је за око 5% више од прошлогодишњег. Близу 68% предвиђеног буџета треба да се издвоји за потребе одбране. Под претпоставком да славине прилива средстава не пресахњују током целе године, то ће, по неким проценама, једва бити довољно за војнички хлеб и мало преко хлеба, плус плате и пензије. Међутим, ни у то не би требало сто посто поверовати. Јер, управо је половином прошле године "ступио на снагу" "Нови план исхране војника" по коме између 142 врсте јела на војничкој трпези треба да се нађу и нека нова јела којих није било у Оној војсци и војнику је преостало само да бира: ово хоћу, ово ми се не свиђа; то нема ни у хотелу. Дакле, нешто се ту мора мењати: црне прогнозе или војнички јеловник.

По тим истим "видовњацима", наставиће се тренд технолошког заостајања и застаривања основних борбених система у Војсци Југославије. Из званичних извора о томе се мало шта може сазнати. Јесу ли имале икакве везе с тим наше две делегације које су, на највишем државном нивоу, посетиле (прва) са С. Милошевићем на челу, Пекинг у новембру, (друга) коју је предводио савезни премијер Радоје Контић, Москву у децембру? Одговор би могао бити недвосмислен ако се зна да су безмало окосницу наших преговарачких тимова чинили војни експерти. О евентуално склопљеним аранжманима јавност мало зна, што је и логично: не може се са строгим државним и војним тајнама на пијаци. Извесно је, међутим, једно: тамошња ракетна и друга техника скоро па да ни мало не заостаје за западном. Али, шта то вреди кад наши поуздани пријатељи са истока, Руси и Кинези, као да баш и немају довољно слуха за спољни зид санкција и остале наше зидове, па, како пишу добро обавештени новинари, ако хоћемо мало савременије оружје нека изволимо да се испрсимо "живом ловом", и то у "чврстој валути", које и није баш да нема. Има је, но је она расута богтепита по белом свету, тако да би јој тешко ушла у траг и сама госпођа Борка Вучић, Председников поверљиви експерт за банкарске и ине спољнотрговинске послове.

Свему упркос, не треба стрепети за безбедност СР Југославије. Јесте да је оружје понегде мало застарело и да је поткресано по Дејтону, односно по Бечу, односно Фиренци, али га има довољно. То је једно. А друго, не треба да бринемо све док нам је овакве Врховне команде. Ето, избором Милана Милутиновића за председника Србије напокон је попуњено и већ дуже време упражњено место другог члана Врховног савета одбране. Страхovali смо да ће нам се у Врховну команду ушанчити Војислав Шешел (испоставило се безразложно!), а срећом изабрали смо смерног, сталоженог и умног човека какав се само пожелети може, нарочито у деликатним војним пословима.

Сем ако целу ствар не упрска Мило

Ђукановић који 15. јануара ускаче у фотељу Момира Булатовића. Хоће ли он пристати да, попут Момира, буде само пуки трећи члан Врховног савета одбране? Или ће јогунасто истрајавати на равноправности главнокомандујућег "трилинга пубова", уз хипотетички захтев да се бар повремено отворе прозори зарад проветравања Врховне команде. При том, не би требало сметнути с ума да су и С. Милошевић и М. Милутиновић, баш као и "придружени чланови" на редовним и ванредним седницама Врховне команде веома осетљиви на промају.

ВЕЛИКО РАВНАЊЕ

Иначе, односи између Војске и Мила у 1997. (Мила као персонификације оне Црне Горе која се батрга и хтела би да у савезној држави буде мало равноправнија са посетримом, на шта се у Београду обавезно пришива етикета - словеначког синдрома), ти односи, велимо, кретали су се неком чудноватом виртуелном путањом. Војска је најпре била блокирала границу према Албанији како се оно зло отуда не би прелило овомо; потом су "поморске ударне снаге" у мају извеле вежбу "Запор - 97", а у јулу, у троуглу: аеродром Голубовци-Пријепоље-Пљевља, вежбу Војне полиције и осталих специјалаца "Скок-2 д97". Неки лидери бољег дела црногорске опозиције (међу инима) видели су то као притисак на струју Мила Ђукановића, што је овај глатко одбацио, уз коментар да они на ствари гледају урокљивим очима и да Команда Друге армије у односу на политичко врење у Црној Гори поступа мудро и суздржано. Ваљда човек зна шта говори.

У кодни систем притисака на Мила у неким је круговима стављена и чињеница да се на прошлогодишњој промоцији нових официра у Војној академији на Бањици, 27. септембра, није појавио Слободан Милошевић, како се очекивало и прижељкивало, него његов изасланик Срђа Божовић, иначе блиски сарадник и истомишљеник Момира Булатовића. Дежурни патриоте и идеолози у Генералштабу би рекли да су то чисте инсинуације, и можда и нису далеко од истине.

Причу морамо приводити крају. Било би лепо да у мозаик уденемо завршну плочицу са податком да је 24. септембра 1997. Гардијску бригаду "освајао" "одред" од 25 лепотица, дан уочи избора за Мис Југославије. Али, не да се, па не да.

Другачији завршетак се намеће.

Из војног и политичког естаблишмента је не једном емитован слоган о томе како је СР Југославија фактор мира и стабилности на Балкану, а и шире. Можда се управо због тога наша земља и није нашла међу 125 држава-потписница Глобалног споразума о заштити производње и употребе нагазних мина, 4. децембра тек минуле године у Отави, који документ су, узгред речено, потписале све друге државе настале на трусном тлу бивше Југославије. Уосталом, Глобални споразум нису потписале ни САД, ни Русија, ни Кина. Дакле, равнање према велицима!

Небојша РЕЦИЋ

Руководство још неименоване партије "одлазећег" црногорског председника **Момира Булатовића** није дангубило ни у данима празника. Чак и у вечери која је претходила смјени старе и нове године, булатовићевци су у свом штабу ковали планове како да јануар опет учине историјским, баш као када су 1989. преузели власт од "старог и однарођеног" руководства. При том, кажу упућени, учесници најављених "мирних грађанских протеста" неће презати ни од једне варијанте обрачуна са политичким (?) противницима - укључујући и оружане акције. За почетак, ваљда да би спласнулом грађанском незадовољству због "изборне крађе" убризгали нову инфузију, протесте су заказали за 6. и 15. јануар, са јасном асоцијацијом и поруком шта је народу чинити за Бањи дан и за вријеме председничке инаугурације Мила Ђукановића на Цетињу.

Политичка криза у Црној Гори са новом годином добија нове прилоге, а развој догађаја више нико не може предвидјети. Иако челници црногорске власти (Булатовић себе сматра опозицијом) готово свакодневно увјеравају грађане како држава у потпуности функционише и спрема се за све изазове, мало је оних који вјерују у моћ државних органа Црне Горе да евентуалне проблеме рјешавају оном одлучношћу какву демонстрирају у својим вербалним иступима. Умјесто тога, чини се да својим изјавама и потезима додатно подгријавају страсти, потврђујући тезу да Мило Ђукановић заправо не зна шта да учини са својом председничком побједом. За обећане реформе и благостање није вријеме, а са проблемима (читај: савезном државом) покушава се обрачунати закљичањем у своје југословенство и најавама дисциплиновања Слободана Милошевића у Савезној влади и Парламенту. Потезима какви су осветничко смјењивање Булатовићевих градоначелника и ретерирањем ка безрезервом заговарању опстанка савезне државе по сваку цијену, Ђукановић је чак успио да умири енергију народа коју је пробудио на октобарским председничким изборима. Очекивања да ће Црна Гора крупним корацима кренути ка отварању према окружењу, да ће поради на равноправној позицији у федерацији или у супротном запријетити бијегом из "треће Југославије", као да је одувао ледени подгорички "сјеверац".

СЛОСЛУТНЕ НАЈАВЕ

За то вријеме, Момир Булатовић је преузео иницијативу и упркос губитку позиција у свим институцијама црногорске државе, успио да се врати у игру. Поддршка Булатовићу из званичног Београда, савезних правосудних органа и режим-

Година опасног одлажења

*Сијурно је једно: ако
црногорска власт из свих
јануарских искушења изађе
неокрњена, биће то доказ да
је сазрела да води државу,
али ће многио више бити знак
да је Милошевићев режим са
својом лоистичком
подршком у Подгорици
изгубио некадашњу моћ да
произведе хаос. Прође ли,
дакле, све без инцидента и
сукоба, биће јасно не да
Милошевић то није хтио, већ
да није могао!*

ских медија, предан рад на терену и добра организација партије, натјерали су Ђукановића да из дефанзивне позиције упорно покушава да докаже како оптужбе о "сепаратизму" и "лоповлуку" немају основа.

Црну Гору у периоду након Ђукановићеве председничке побједe, више него икада, исцрпљује атаковање званичног Београда на све полуге њеног система, са консеквенцама по све грађане. Трговински, политички, медијски и сваки други рат који се против ње води, као да је понављање сценарија писаног истом оном руком која је инкубирала рат у Словенији и Хрватској. Непризнавање изборне воље грађана Црне Горе ту му дође само као покриће за намјере да се Црна Гора, по сваку цијену, уведе у унитарну творевину у којој би изгубила посебност и слела се на фолклорну одредницу. Додју да се свему и приче о наоружавању Булатовићевих присталица и упаду оружаних група из Србије, као и спремност друге стране да на такве пријетње одговори, ето злослутних најави о још једном кризном жаришту на ионако експлозивном Балкану.

Многи политички аналитичари у Црној Гори, такво су понашање Милошевићевог режима према Црној Гори склонили означити као сецесију Србије од заједничке

државе! Аргументата за то има на претек, а у Црној Гори се највише раби онај да у изборној кампањи на председничким изборима у Србији ниједан кандидат није ни поменуто Југославију. Само пар мјесеци раније, али и много након црногорских председничких избора, грађани Црне Горе били су свјedoци да су се кандидати готово утркивали у томе ко ће показати већу наклоност и боље интерпретирати идеју југословенства. Упркос томе, Булатовић је вјешто потурио Ђукановићу етикету сепаратисте (ма шта то значило), доводећи га у ситуацију да невјешто маневрише између жеље свог бирачког тијела да Црна Гора крене путем самосталности и намјере да уочи престојећих парламентарних избора "откине" дио Булатовићевих бирача управо причом о опстанку и демократизацији Југославије.

МОГУЋ И РЕФЕРЕНДУМ

Дан уочи новогодишњих празника Момир Булатовић је неке поступке Ђукановићеве власти упоредио са оним што се дешавало у Словенији прије него је почео распад бивше Југославије. У том контексту он је поменуо Резолуцију о нарушавању правног система савезне државе, усвојену у црногорском Парламенту, коју је означио актом о непризнавању одлука савезних органа (ради се о обезбјеђењу од могућих одлука савезних правосудних институција које би угрозиле суверено право Црне Горе да сама организује власт, односно изборни систем). И иначе, много тога што у свом очајничком покушају да оствари обећање о чвршћем отпору хировима званичног Београда чини званична власт, Булатовићу личи на словеначки синдром, за који упорно оптужује Ђукановићеве реформисте.

С друге стране, "ђукановићевци" управо поступке званичног Београда виде као понављање онога што је претходило изгону Словеније из бивше СФРЈ. У том смислу најчешће се помиње трговински рат сличан ономе када је бојкотована словеначка роба (рампа код Пријепоља), потом упади Србије у платни систем, медијска сатанизација црногорске власти, активност савезних правосудних органа и слично. Анимозитет савезног врха према Црној Гори која је поклонила повјерење Милу Ђукановићу, натјерала је чак и потпредседника црногорске Владе, убијеђеног Југословена, аутора "жабљачког устава" Миодрага Вуковића да ових дана најави могућност расписивања референдума о државно - правном статусу Црне Горе. Услов је да савезни органи наставе однос према Црној Гори какав траје још од настанка савезне државе, а интензивирао се Ђукановићевом председничком побједом.

Иако никада није био склон да оспори "вољу грађана" исказану на референдуму 1992. године, чак је и Момир Булатовић

имплицитно признао да су Црној Гори зрели услови за нову провјеру жеље грађана о томе у каквој ће држави живјети. На конференцији за новинаре, наине, Булатовић је био изричит да се ради "о сукобу двије концепције државно-правног статуса који је у јавности окарактерисан виђењима једних да је у питању сепаратизам и виђењима других да се ради о унитаризму". За њега су предсједнички избори у Црној Гори фактички представљали референдум о државном статусу Црне Горе, а само га убјеђење да је покраден држи у нади да нису доминантне снаге које би да Црну Гору изведу из савезне државе.

РУЈНА ЗОРА

И заиста: државно-правни статус Црне Горе донма се као кључно питање, утолико теже и компликованије када се зна да у ситуацији подијељеног бирачког тјела сваки исход може да има катастрофалне последице. Управо зато, Букановић би да још сачека са провјером воље грађана, јер сматра да би му учвршћивање на власти, у спреси са црногорским менталитетом приклањања јачем, могло гарантовати много више од вјероватних педесетак процената. Ту треба и тражити разлоге његовог тактизирања и покушаја да кокетирањем са српством (сусрет са патријархом Павлом, митрополитом Амфилохијем, предсједником Владе РС Гојко Кличковићем, Његошева награда Матији Бећковићу) покуша придобити и оне који су у октобру били уз Булатовића. Сва је прилика, међутим, да ће околности и догађаји који слиједе, много раније него је очекивао, натјерати Букановића да поразмисли како да се одупре покушају прерушења заједничке државе. Ваљда зато што размишља и о тој варијанти, из сваког Букановићевог иступа готово да провијава мисао како би Црној Гори сванула рујна зора само да није окува наметнутих заједничкој држави, чије рјешење ама баш ни мало не зависи од Црне Горе већ од званичног Београда.

Како се приближава 15. јануар, дан када ће на Цетињу бити одржана Букановићева предсједничка инаугурација, све је више изгледа да ће Црна Гора

бити принуђена да учини још један потез који ће неминовно асоцирати на словеначке кораке ка самосталности. Наине, због процјене да му грађани Црне Горе неће бити довољни за протест на коме намјерава "предати власт народу", Булатовић ће из Србије, поготово са Косова, позајмити неколико хиљада жестоких момака који би тога дана били задужени за понављање сценарија из 1989. године. Да би доскочили таквим намјерама, челници црногорске власти планирају да тога дана прибјегну непопуларној, али корисној мјери, слично Словенцима када су се бранили од АБ револуционара - затварањем граница према Србији! Колико би такав потез олакшао посао црногорским државним органима који увјеравају јавност да неће бити "мекани" као некадашње црногорско руководство, вјероватно не знају ни они сами.

СЛИЧНОСТ СА ПРОШЛИМ ВРЕМЕНИМА

Оно што је неспорно, јесте да је црногорска полиција јача, опремљенија и организованија него икада раније. Није неважан детаљ ни то што је у неколико последњих година очишћена од "српског утицаја" па у њеном саставу, посебно у врху, доминирају људи којима је на срцу Букановићева политика. Истина, у Црној Гори је највише оних који би вољели да о варијанти полицијског ангажмана у предстојећим данима и не размишљају. Ипак, црногорски челници упорно истичу како "неким" снагама није стало до мира у Црној Гори и да је дио тог плана опструкција Букановићевог устоличења. За нелагоду и страх довољна је и чињеница да су тензије у Црној Гори, иако нижег интензитета него у октобру и након њега,

много израженије него што су биле у БиХ уочи тамошњег рата. Иако ни већини присталица Момира Булатовића није до немира и оружаних сукоба, сасвим је јасно да је за пут у хаос довољан и само један испален метак.

Реалнији посматрачи сматрају да такав исход није циљ чак ни Момиру Булатовићу. Он би се, кажу, задовољио и непослушношћу црногорских државних органа према савезном врху или новим сукобима званичне Подгорице са савезним предсједником, који би му омогућили да се у Црној Гори заведе ванредно стање а он тако остане на власти. Таква варијанта много је реалнија, посебно ако се има у виду чињеница да се одлуком црногорског парламента од прије неколико година, о завођењу ванредног стања у Црној Гори одлучује - у Београду!

Сигурно је једно: ако црногорска власт из свих јануарских искушења изађе неокрњена, биће то доказ да је сазрела да води државу, али ће много више бити знак да је Милошевићев режим са својом логистичком подршком у Подгорици изгубио некадашњу моћ да произведе хаос. Прође ли, дакле, све без инцидента и сукоба, биће јасно не да Милошевић то није хтио, већ да није могао!



Десет година самоће

Ако неко треба да се, према Вучелићу, радује због сарадње СПО и левице онда би то, очигледно, након десет година српске самоће, требало да чини кристалне левице: у некој будућој сарадњи могле би многу да науче о томе како заиста изгледају озбиљне припреме, које Вучелић помиње на почетку својих "Разговора са Епохом", за "судбинске и иреломне тренутке" једне нације

Милена М. ПОПОВИЋ

Српски покрет обнове и коалиција левих снага сарађују изванредно у Народној Скупштини Србије. Та сарадња изазива велико одушевљење грађана који су током прошле зиме демонстрирали у већини великих градова Србије - рекао је недавно потпредседник Социјалистичке партије Србије, Милорад Вучелић. Ова Вучелићева двосмислена изјава није могла бити по вољи ни Српском покрету обнове, ни учесницима Великог зимског грађанског протеста, ни владајућој партији: Српском покрету обнове и грађанима са протеста - због чињенице да је и ово Вучелићево размишљање типично за онога који мисли да је још директор државне радиотелевизије и да га та чињеница гони да увек говори без икаквих обавеза према истини и стварности при чему је оштећенима ускраћено право на деманти, а владајућој партији - због вишеструко потврђене чињенице да се властодршцима дешава углавном супротно од онога што им Вучелић прогнозира. Тако ће, на пример, остати упамћена Вучелићева изјава да су српски радикали (СРС) постигли велики успех на септембарским изборима јер су се потрудили да прикажу бирачима, као своје, лице које невероватно личи на лице Вучелићеве партије. Мораћемо ми то да разјаснимо народу, рекао је Вучелић. Разјашњење је, међутим, морало да се одвија у следећем циклусу председничких избора уз невероватну крају гласова која је довела до парадокса да је у односу на број бирача који су изашли на изборе, Милутиновић добио већи проценат гласова него Слободан Милошевић на председничким изборима 1992. године!

Ето како је Вучелић, не поштујући онога који је ових дана одмеравао снагу са самим Јосипом Брозом на дочеку нове године у Карађорђевој, разјаснио

бирачком телу Србије ко све носи предизборне маске владајуће партије. Не треба, такође, заборавити ни Вучелићеве покушаје, антологијске вредности, да преко државне телевизије и високотиражног дневног листа "Политика" убеди јавност да у Србији ниједан политичар не може добити мандат за програм који не би водио рачуна о целини српског интереса. Тако је, на пример, средином 1991. године Вучелић на страницама "Политике" гласно питао српског академика Василија Крстића: "Мислите ли да је могућа било каква легална политика српске државе која не би водила рачуна о целини српског интереса? Да ли би за такву политику могао било ко добити мандат у Србији?" Крстић је одговорио тачно онако како

би и Вучелић одговорио на постављено питање: "Уверен сам да такве политике данас не може бити и да нема те личност и владе која би у Србији за њу могла добити мандат." Вучелићу се допало и сопствено питање и добијени одговор. Све се поклапало; до последњег детаља, са мишљењем његовог партијског друга Слободана Милошевића. Било би добро да и Милошевић гласно понови Крстићев одговор, размишљао је Вучелић. Годину дана касније, уочи председничких и парламентарних избора 1992. године, директор РТС, уприличио је Слободану Милошевићу велики интервју на првом каналу државне телевизије.

Да ли би се могло десити да власт у Србији као услов за укидање санкција прихвати да уведе економски ембарго Србија у Републици Српској, питао је Вучелић Милошевића. Нико ко зна било шта о националним интересима не би могао то да уради, поновио је Милошевић Крстићев одговор. Од тога часа наредних пола године Вучелић је важио за творца централног политичког аксиома своје партије: "Или целина српског интереса, или ништа". Почетком маја 1993. године власти СР Југославије донеле су одлуку о редукацији економске и сваке друге помоћи босанским Србима. Караџићу и руководству РС забрањен је улазак у Југославију! Вучелић је, дакле, навео Слободана Милошевића под рефлекторе српске јавности: сви су видели како гази немилосрдно по сопственим речима. Било је очигледно да директор највеће српске информативне куће није био правовремено информисан. О томе како је овај челник владајуће партије заиста информисан биће више речи у наставку овога текста.

ЋАСКАЊА СА ЕПОХОМ

Припремајући логистичку подршку својој партији, која је у фазу распада бивше Југославије



ушла са паролом "сви Срби у једној држави", Милорад Вучелић је обавио низ опширних разговора са "најумнијим људима српског народа" са циљем да, како сам каже, "добије ваљане одговоре на судбинска и битна питања ситуација" у којој се живело у бившој домовини свих Срба на почетку ове деценије. Одговоре добијене у тим разговорима Вучелић је објавио дневном листу "Политика" у серији интервјуа која је започела 19. јула а завршила 14. септембра 1991. године, дакле у време најжешћих ратних окршаја у бившој југословенској Републици Хрватској. Питања која је Вучелић постављао "најумнијим људима једног народа" имала су за циљ да јавности докажу и покажу да интелектуални врх српског народа подржава до последњег детаља све сегменте националног програма Социјалистичке партије Србије и методе његовог решавања: неопходност промене унутрашњих граница у бившој СФРЈ, план разграничења Срба и Хрвата, пружање доказа међународној заједници о авантуристичком и геноцидном духу Хрватске демократске заједнице и њеног вође Фрање Туђмана и незаобилазну улогу вође српских социјалиста у процесима буђења националне свести српског народа и решавању централних проблема српског националног питања. Поменута питања генерисала су одговоре које је Вучелић прижељкивао, одакле је аутоматски следило да све оно што је у периоду од 1987. до 1995. године чинила српска владајућа партија било у апсолутном складу са жељама најумнијег дела српског народа, или, како то Вучелић назива, са жељама Епохе.

Да би поменути мисаони склад између Епохе и владајуће партије остао трајно забељен, опет се побринуо Милорад Вучелић: интервјуи објављени у "Политици" сабрани су и објављени у књизи "Разговори са Епохом" (Књижевна заједница Новог Сада и "Политика", 1992. године) која је објављена и на енглеском језику (1991. године). Колико је Вучелић овом књигом успео да уведе српску истину на енглеском говорно подручје, читалац ће сам просудити. Оно што је уследило у каснијим фазама распада СФРЈ недвосмислено уверава сваког добронамерног читаоца "Разговора са Епохом" да би данас изванредна сарадња у Народној скупштини Србије између Српског покрета обнове и владајуће партије (Вучелићева формулација са почетка овог текста) требало да радује, не присталице бивше коалиције "Заједно", како Вучелић не без ироније рече, већ искључиво присталице владајуће партије: "Разговор са Епохом" у које је Вучелић уградио свој целокупни дух толико инфериорно делује у односу на циљеве за које се борио Српски покрет обнове (када се ради о решавању српског националног питања) да сваки присталица владајуће партије мора да се истински радује и кад само помисли да би данас Вучелић могао да прелиста и прочита програм Српског покрета обнове.

На то га обавезује не само његова прича о



Разрађивање тезе "Сви Срби у једној држави" (1), Михајло Марковић: "У овом часу, док траје ратни сукоб на територији Хрватске, њимаран је српски национални интерес да Република Србија тако води стратегију одбране српског народа у Хрватској да њимаран не буде с ваљаним разлозима оптужена да учествује у аиресији њимаран Републике Хрватске ..."

доброј сарадњи Српског покрета обнове и његове партије, већ и чињеница да од идеја које је и он уградио у "Разговор са Епохом" није остао ни камен с камена. Пре него што пређемо на пружање доказа за ову нашу последњу тврдњу наводимо овде, из пера М. Вучелића, аргументе који говоре са каквом се он озбиљношћу припремао за "Разговоре са Епохом" и у којој мери су ти разговори утицали да он и његова партија не "дочекају сасвим неспремни и неприправни" судбинске тренутке распада бивше Југославије ("Разговори...", стр. 6). "Са многим од ових стваралаца имао сам и част и задовољство да разговарам у више наврата и минулих година, па чак и деценија, и већ тада су они били спремни и способни да предосете и предвиде ток и смер времена и епохе у којој живимо. Вероватно су баш њихова дела и речи свима нама помогла да овај судбински преломни тренутак не дочекамо сасвим неспремни и неприправни. Њихове данашње речи су израз доследности и представљају саму бит онога што су они аутори писали и говорили дуго година уназад."

Највећи део Вучелићевог напора уложеног у "Разговоре...", усмерен је на верификавање програма Социјалистичке партије Србије за успостављање нове државе у којој би

живели сви Срби са простора бивше СФРЈ а која не би укључивала државне заједнице словеначког и хрватског народа. Дакле, Вучелићев главни циљ се састојао у верификацији програма српске владајуће партије чију је суштину садржала чувена парола "Сви Срби у једној држави". Разграничење са Хрватима представљало је циљ коме је тежила и Вучелићева књига интервјуа. Ево како се Епоха одазвала Вучелићевом позиву на поменуто разграничење. Најпре, отац нације, Добрица Ћосић: "Разумно је настојање да се разграничење између Србије и Хрватске изврши на универзалном принципу савременог света - етничком праву Срба у Хрватској да се на свом референдуму слободно, уз присуство и гаранцију КЕБС-а, определи у којој ће држави да живи и потом та воља поштује. Разумно је чинити све да се у овој прекомпозицији Југославије трајно реше српско-хрватски спорови и превазиђу супротивности које су се усташким геноцидом решавале, сада државним терором и усташким ратом". Ни Ћосић ни Вучелић не желе да одбаце могућност стварања нове федералне државе у заједници са Муслиманима и Македонцима. Али (опет Ћосић): "Ако се то не догоди, српски народ ће створити своју државу на својим етничким просторима, аполицентричне структуре и тако завршити борбу за своје ослобођење и уједињење коју води два века (...)" Српски народ на прескупом историјском искуству обе Југославије и после садашњих ратова неће испустити могућност да створи нову државу у којој ће засновати слободно и демократско друштво и људску заједницу без мржње и експлоатације. Стварање такве српске државне заједнице слободних и равноправних грађана и народа без Словенаца, Хрвата и оних који неће са Србима није само српски интерес, стварање такве државе на историјском тлу и међународноправном наслеђу Краљевине Србије и Југославије трајни је интерес свих балканских народа и Европе.

"УНУТРАШЊЕ ГРАНИЦЕ МОРАЈУ СЕ ПРОМЕНИТИ"

Ћосић и Вучелић, наравно, нису усамљени. Њихово мишљење у потпуности дели и академик Василије Крстић: "Очигледно је да српски народ у Хрватској, који је био спреман да живи у тој земљи са минималним уступцима, којих је лишен, сасвим добро схватио да са читавом југословенском прошлешћу мора да раскине ако жели да очува свој биолошки опстанак. Том народу је јасно да му у важећим административно-политичким оквирима нема егзистенције и да стога те оквире не може да прихвати". Како извести разграничење са Хрватима? Крстић одговара и на ово питање. Одговор води директно у рат: "Срби у Хрватској овога пута не треба против ње да бију битку ради Хрватске и Хрвата и ради неке нове Југославије, као што је досад био случај, већ ради тога да се те пошлости за сва времена ослободе".

Срби имају историјско право да захтевају разграничење са Хрватима, тврди Крестић. Међутим: "Важније и значајније од историјског права је право на миран и безбедан живот. Србима у Хрватској то право је угрожено. Природна последица таквог стања је њихово право на одбрану. Формирање САО Крајине и Националног већа Славоније, Барање и Западног Срема је превасходно одбрамбеног карактера, они су од агресора изнуђени а српском народу у Хрватској су неопходни". Како ли данас звуче ове Крестићеве речи? Ономе ко још има дилему око неопходности формирања САО Крајине и Националног већа Славоније, Барање и западног Срема предлажемо да се присете последице операција "Бљесак", "Олуја" и "Мирна реинтеграција Сремско-барањске области у државни и правни сустав Републике Хрватске": ове операције учиниле су да су Срби напустили преко 90% територију у Хрватској на којима су представљали већински народ пре избијања грађанског рата на просторима бивше Југославије.

Проблему разграничења у "Разговорима са Епохом" придружује се и академик Љубомир Тадић. За почетак он говори о српском дефанзивном национализму (било би интересантно испитати одлике тог Тадићевог национализма у светлу оптужница које је против појединих истакнутих прекодринских Срба подигао Хашки Трибунал): "Сматрам врлином дефанзивни национализам српског народа. Све своје велике историјске победе Срби су остварили у дефанзиви, у дефанзивним наметнутим им ратовима и дефанзивном политиком (...) И садашњи отпор насилничком, шовинистичком режиму у Хрватској, који би српске сељаци, што су преживели усташки геноцид, као и њихове потомке хтели да претворе у своје хелоте, доживљавам као дефанзивни рат". О разграничењу Тадић говори попут Ђосића и Крестића: "У овом часу српски национални и државни интерес је у томе да српски народ, тамо где је у већини, остане да живи у једној држави, звала се она и даље Југославија или некако другачије. Ако званична Србија не оспорава право хрватском народу на отцепљење од Југославије, онда, по истом правном основу, ни Хрватска не може то исто право оспоравати маси српског народа који живи у њеним садашњим републичким оквирима, поготово зато што је пре пола века, од једне нацифашистичке хрватске државе творевине био изложен стравичном геноциду (...) Захтев Срба да живе у једној држави у случају распада Југославије и даље се назива "великосрпским хегемонизмом". Иако се једна таква држава може назвати и неким другим именом, или задржати име Југославије, актуелна антисрпска пропаганда дала је назив "велика Србија" да би њеним бауком уплашила друге нације од имагинарне српске превласти".

Павле Ивић, редовни члан САНУ, наступајући као део Вучелићеве Епохе, такође потврђује приврженост Милошевићевој паролу "Сви Срби у једној држави". Ево како он то чини: "Нас интересује једино да Хрватска не однесе победом изгатав део срп-

ског народа. Чим се тим Србима призна право на самоопредељење, ми смо спремни да признамо независност двеју северозападних република. Будући да ни Немачка ни Аустрија немају посебних интереса у САО Крајини, а ни у деловима Славоније, западном Срему и Барањи, схватило би се да се циљеви тих држава не косе с оправданим тежњама српског народа за националном слободом". Ивић, међутим, да би спречио нагађања око тога куда треба повући границу између будуће државе свих Срба и Хрватске, наводи Вучелићу и следеће аргументе: "Те границе (авнојевске - прим. М. П.), као што сви знамо, нису етничке а у ствари нису ни историјске. На јужном сектору, Далмација (укључујући ту и Книнску крајину) после Средњег века никад није била у саставу Хрватске све до Споразума Цветковић-Мачек 1939. године. На централном сектору, садашња САО Крајина била је део турског ви-



Љубомир Тадић: "Сматрам врлином дефанзивни национализам српског народа. Све своје велике историјске победе Срби су остварили у дефанзиви, у дефанзивним наметнутим им ратовима и дефанзивном политиком (...)"

лајета Босне све до 1699. кад је припала Аустрији, а затим су се границе између Аустрије и Турске мењале 1717, 1739. и 1790. године. У Наполеоново време САО Крајина налазила се у саставу тзв. илирских провинција под француском влашћу. На источном сектору, граница Хрватске према Србији је чиститовска импровизација. Барања никад пре 1945. године није припадала Хрватској, а садашња линија у муреурељу Саве и Дунава пресеца историјску сремску жупанију откидајући од осталог Срема Илок и некадашњи

главни град жупаније Вуковар. Још много важнија од историјске покретљивости граница је чињеница да је подручје САО Крајине у Лици, Кордуну и Банији доспело под власт Загребца тек 1881. године.

Прилог академика Михајла Марковића (бившег челика СПС) проблему српско-хрватског разграничења представља највећу до сада јавно изречену поругу Милошевићевим непрекидним тврдњама да Србија није учествовала у рату јер "ни са једног јединог квадратног центиметра своје територије није отварала ватру на хрватску или босанску територију". Ево те Марковићеве поруге у целини ("Разговори са Епохом"): "У овом часу, док траје ратни сукоб на територији Хрватске, примаран је српски национални интерес да Република Србија тако води стратегију одбране српског народа у Хрватској да пред светом не буде с ваљаним разлозима оптужена да учествује у агесији против Републике Хрватске (...)

У нашем је виталном интересу да одбрану српског народа у Хрватској води Југословенска народна армија, која је и по нашим законима и по међународним мерилима за то одговорна. Цео наш информативни и пропагандни напор у односу на свет мора се састојати у томе да свет увиди истину о природи садашњег ратног сукоба. Реч је, наиме, о агресивном рату који води Хрватска против српског народа у Хрватској, само зато што тај народ захтева исто право на које се позива хрватски народ - а то је право на самоопредељење, на ненасилно отцепљење, на мењање административних, унутрашњих граница - ако већ могу да се мењају спољашње". Те границе треба променити што пре, каже М. Марковић. А зашто? Ево његовог одговора: "Народи који то желе отићи ће, они који то не желе остаће у Југославији. Југославија мора утврдити своју нову државну границу - јер у овом моменту ми смо ваљда једина држава на свету која на великом делу свог простора нема државну границу. Та нова државна граница мора у Хрватској ићи линијом разграничења српског и хрватског народа". Те границе морају, према М. Марковићу, задовољавати и следеће услове:

"Постојеће унутрашње границе Југославије могу бити легитимне само ако су засноване на етничким и историјским темељима. Крајина, источна Славонија, Барања и западни Срем не могу припадати Хрватској ни по једном ни по другом критеријуму". Источна Славонија, Барања и западни Срем 15. јануара 1998. године прелазе под правни систем Републике Хрватске. Нашли су се, дакле, критеријуми, упркос Марковићевим тврдњама, према којима те територије не могу бити одвојене од Хрватске.

Милорад Павић каже Вучелићу у "Разговорима са Епохом" и следеће: "Читајте "Хазарски речник". Те исте снаге и данас су у игри". Каква је то игра, питамо се. Павић одговара: "Са запањеношћу слушамо комунистичке пароле Коминтерне и Броза о такозваној "великосрпској опасности", о четницима као фашистима, из уста антикомуниста и западних политичара. Зашто би се Немци смели уједињавати, а Срби не? За-

што би Evropи сметада велика Србија, а не смета јој велика Немачка? Ако велика Немачка не буде сметала великој Србији биће остварен Шецелдејв сан о разграничењу Србије са Немачком. У том случају проблем српско-хрватског разграничења уопште не би достигао! Павић са пажњом бира интернационалне примере који иду у прилог Србима. После Немачке на ред долази и Шпанија: "Недавно сте могли прочитати у шпанској штампи да би у хипотетичној ситуацији ако би се Каталонија отцепила од Шпаније, шпански делови Каталоније припали Шпанији, да би шпански народ на њима, природно, могао остати да живи са Шпанијом. То исто вреди и за Србе који живе у оквиру административних граница Хрватске. Једном речју, унутрашње границе мораће да се промене пре него што постану спољне и међународно признате".

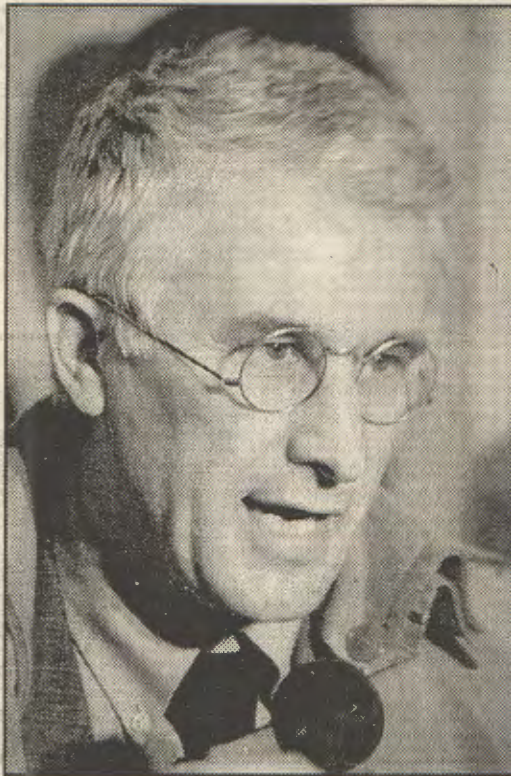
"Избор између рата и мира је несумњиво један од најпресуднијих избора, ако не и најпресуднији", каже Вучелић Павићу, постављајући му питање: "Не чини ли Вам се да и поред све тежине овог избора није прихватљиво оно миротворство, и у свету и код нас, које не уочава разлику између кривца и жртве и које насилно нивелише све одговорности"? Одговарајући, Павић бира рат. Ево аргумената које уз поменути избор нуди: "Бесмислено је позивати се на то да Срби треба да живе у миру са суседима јер ће морати и сутра и убудуће после ратова да живе с њима. Нека мало о томе воде рачуна и други: Хрвати, Бугари, Албанци, Мађари. И они ће са Србима морати да живе и убудуће као и Срби са њима. Не сме им се допустити да је њима лакше с нама него нама с њима. Не сме се у име такозване мирне будућности жртвовати сопствени интерес и сопствени народ у садашњости, јер знамо куда то води".

На врху Епохе налази се Патријарх српски господин Павле. И он се залаже за самоопредељење свих народа. То самоопредељење треба да доведе до промене граница. Вучелићева Епоха верификовала је национални програм српских социјалиста и њиховог вође. Ево како је то учинио Патријарх српски: "Ни у овој ствари немам неки свој одређени план, јер се политиком нисам бавио, те могу само рећи да, као људи, схватамо и прихватамо право свих народа на слободно опредељење да приђу заједници са другим, уколико и ови на то пристану и слободно се из заједнице одвоје, мирно и у сагласности с њима. Али сматрамо да се то право не може ускратити ниједном народу - дакле ни српском. Представници српског, хрватског и словеначког народа су се 1918. године мирно сагласили да живе у заједничкој држави. Ако сада сматрају да је њихов интерес да се издвоје из те заједнице, свакако би требало да то учине као људи, мирно и сагласно једни са другима. Као људи и да се споразумеју о границама".

ПОГРЕШНЕ ПРОЦЕНЕ СРПСКЕ ЕПОХЕ

Проблем разграничења са Хрватском одвијао би се, према Вучелићевим замислима, без икаквих проблема само у случају када

Социјалистичка партија Србије и Слободан Милошевић не би имали достојног противника у Хрватској демократској заједници и Фрањи Туђману. Пружити српском народу такву слику неравноправности, без обзира на стварност, био је један од кључних задатака Вучелићеве књиге "Разговори са Епохом". При томе је требало је само потценити противника него и обесмислити његове напоре уложене у остваривање "тисућулетног хрватског сна". Када се данас у Вучелићеве књизи читају ставови Епохе о инфериорности Хрватске демократске заједнице и када се ти ставови доведу у везу са беспримерним поразом који је та странка нанела националном програму Социјалистичке партије Србије, када се узму у обзир упозорења о моћи савезника Туђманове Хрватске која су од почетка грађанског рата долазила из Српског покрета обнове, разуман човек остаје напросто запрепашћен. Да би се суди-



*Разрађивање тезе "Сви Срби у једној држави" (3), Матија Бећковић:
"Српска питања су изокренути и отворени у друш. Усправили су нас ударцима, отрезнили у већинама, расвестили и ујединили у једној коалицији. Тако су на неки начин радили за нас, и остали на м добротворе. Оно што нас је уништило до тога нас је и спасавао."*

ло у дубини тога запрепашћења народима неке од поменутих старова. На пример, на Вучелићеве питање које се односило на могућу резервну варијанту у решавању хрватског националног питања ("Да ли видите опасност од обнављања резервне хрватске варијанте мимикричног великохрватства које би на традицијама Титове и Бакарићеве по-

литике, рецимо падом Туђмана, могла поново српски народ да заведе у неко југословенство па да у нову узалудност потроши историјско време", питао је Вучелић) Ђосић даје следећи одговор: "Обнова мимикричног великохрватства је могућ покушај спасавања Хрватске из катастрофе, у коју је увела Хрватска демократска заједница са врховником Туђманом; Уосталом, хрватска национална политика одувек је имала два наступања а један циљ. И могућа је код извесних српских "реформиста", "ујдијеваца" и "титоиста" обнова идеје о спасилачком југословенству са алибијем "европске" и "социјалистичке" перспективе".

Катастрофа у коју је ХДЗ увела Хрватску, која се привиђа Ђосићу, привиђа се и највећем српском песнику двадесетог века, Матији Бећковићу. Ево његове поетске слике о пустим хрватским сновима о сопственој држави: "Туђман понавља судбину Павлића.

Живећи у илузијама изазвао је побуну Срба. Десило се оно што се увек дешава кад се остварују вековни снови. Испостави се да тога у стварности нема. И да снове не треба проверавати већ оставити међу сновима. Не бих се зачудио да нам, кад се то ускоро испостави, крену у загрљај као да ништа није било. Да успоставе симетрију, да трагедију претворе у комедију".

Вучелић својим питањима и даље копа по дубинама хрватске "немоћи". Ево резултата тога напора (говори Василије Крстић): "Нисам сигуран да је актуелно руководство Хрватске, кад је кренуло у тзв. раздруживање, тј. у разбијање Југославије, било свесно колико крупан залагај је загризло. Чини се да их превелике амбиције и релативно лако и брзо освајање власти учиниле еуфоричним, па су лакоумно и неодговорно одлучили да вековне тежње о стварању независне државе на темељу хрватског "повијесног права" почну да остварују у пракси. Мислим да су се Туђман и његови сарадници понели као прави политички аматери, да су заиграли хазардну игру којом више могу да изгубе него да добију".

Хазардна игра ХДЗ наставља се и у размишљањима Љубомира Тадића. Овога пута као резултат јавља се "рат до истребљења". Ево како: "Воља српског народа да живи у једној држави, свакако је легитимна, као и воља других народа. Ни више, али ни мање. Садашњи процес аутономизације Срба у Хрватској (САО Крајине, а затим Славоније, Барање и Западног Срема) последица је покушаја оснивања независне хрватске државе по сваку цену. Дубоко сам уверен да је тај циљ који су поставили хрватски политичари на челу са ХДЗ остварив само по цену перманентног крвавог рата и заједничке трагедије хрватског и српског народа. Ако би којим случајем, као што се десило са НДХ, таква "независна" хрватска држава могла и настати уз страну помоћ или интервенцију, онда она и они који је буду помагали мора рачунати на рат до истребљења".

Шта Србима нуди Врховништво у невољи? На ово питање одговара Павле Ивић предлажући Србима из Крајине да одбију понуде: "Било би веома опасно и евентуално прихватање примамљивих понуда о аутоно-

мији Крајине уместо њеног потпуног издвајања из Хрватске. Врховништво које сада, у невољи, нуди такву аутономију, досад је толико пута погазило своју реч да му се уопште не може веровати. Једном разоружана, Крајина је постала предмет све јачег притиска". На овом месту упутно је присетити се, на пример, Драшковићевог залагања да Срби у Републици Српској Крајини прихвати план 3-4. Драшковић је веровао да је опстанак Срба у Хрватској могућ само ако се тај план прихвати. Ивић је веровао у супротно. Развој догађаја учинио је традиционалним наведено Ивићево размишљање. Међутим, према Вучелићу, није говорио Ивић. Говорила је Епоха. Епоха је, попут Вучелића и његове партије, увек у праву. Чак и тада када гледа избеглице из Книна како после акције "Олуја" умиру на аутопуту наомак Београда. Чак и онда када им полицајци забрањују улазак у Београд док изгледнели лутају Аутопутем братства и јединства.

МИЛОШЕВИЋ И РЕНЕСАНСА НАЦИОНАЛНЕ СВЕСТИ

Епоха је Милошевићеве године расплета означила као период буђења националне свести у Срба. "Најава животне опасности од обновљеног усташтва у Хрватској, државни терор и прави рат против српског народа у Хрватској са његовим херојским отпором данас довела је до праве ренесансе националне свести српског народа, до свести о његовом животном судбинском јединству, до успостављања интегралног националног идентитета. непријатељи Срба су Србе учинили Србима. А сада Срби не треба да буду само Срби". Ове речи изговорио је у име Епохе Добрица Ћосић. Да је у питању српски препород потврђује и Матија Бећковић овим речима: "Српска питања су покренули и отворили други. Усправили су нас ударцима, отрезнили увредама, расвестили и ујединили коалицијима. Тако су на неки начин радили за нас, постајали нам добротвори. Оно што нас је уништавало то нас је и спасавало".

Ко је на челу поменутог националног препорода, пита Вучелић Епоху. Одговори који му стижу на ово питање задивљују данашњег читаоца. Епоха пружа читаоцу сјајну слику вође српских социјалиста за кога је нешто касније Матија Бећковић, највећи у Епохи, изјавио да ће својим политичким деловањем навести и верске секте, које забрањују својим верницима и да прилазе оружју, да узму у руке пушке и крену у рат против Срба! Ево поменуте слике из пера академика Милорада Екмечића: "Колико год би могло изгледати чудно, ја бих владу Слободана Милошевића пре назвао једним балканским деголизмом, а никако болшевизмом. У више говора он је неке данашње југословенске републике и новостворене партије јавно назвао марионетама страних влада. Код њега је наглашен страх да ће Србијом и будућом југословенском заједницом управљати страни амбасадор (...) Излазећи из Атлантског пакта генерал Де Гол је рекао да држава губи историјски смисао постојања, ако не функционише самостално. На првом месту је имао у виду задатак државе

да се сама брани од спољних непријатеља. Ако један народ не може да обави тај задатак, његова држава губи смисао постојања. Мислили о њему шта хоћемо, Слободан Милошевић у овоме има право. Зар су случајне биле погрде на немачког амбасадора у Београду 27. марта 1941. или совјетског 1948"?

Ћосићев хвалоспев полицији Слободана Милошевића "Српска реч" је анализирао још 1992. године. Ипак, због целине коју тражи размишљање Епохе наводимо тај хвалоспев поново: "Као што знате, ја се према политици Слободана Милошевића не односим страначки. Настојим да га видим као хроничара и писаца овог доба. С тог становишта, сматрам да после Николе Пашића у Првом светском рату ниједан српски политичар није имао теже услове и веће бреме од Слободана Милошевића. Он се храбро посветио обнови српске државе и спасавању српског народа од новог поробљавања и уништавања, а том се циљу супротстављају многи и моћнији непријатељи и тешко премостиве препреке (...) Слободан Милошевић је, по мом уверењу, од свих српских политичара у последњих пет деценија највише урадио за српски народ. Његова генерална национална политика, стратегија и тактика, сматрам да је реалистична и добро усмерена".

Василије Крстић објашњава порекло анимозитета који је прелавио земљину куглу када је у питању Слободан Милошевић. То објашњење прераста у праву оду човеку који је изнова саставио Србију разбијену на комаде: "У том склопу треба посматрати нападе на Слободана Милошевића. Оног часа кад је он кренуо у акцију успостављања територијалног интегритета Србије, кад је почео да ради на укидању двеју аутономних јединица као конститутивних делова федерације, добио је епитет великосрпског политичара, повампиреног следбеника Илије Гарашанина и доследног извршиоца меморандума САНУ. Такве оцене, које су најпре потекле из Хрватске биле су потом прихваћене од свих оних којима је одговарала слаба и на три дела разбијена Србија".

Михајло Марковић овако довршава послове који је започео Крстић: "Ако је Слободан Милошевић у највећој мери одговоран за успостављање равноправних односа, и ако је он допринео рушењу неправедне и апсурдне брионске Југославије, која је једино била прихватљива Хрватима и Словенцима - са свим привилегијама које им је пружала, онда се може објаснити зашто је он постао такав предмет мржње и сатанизације (...) Кад је реч о стратегији Републике Србије и њеног председника последњих година она се мора оценити изузетно повољно. 1986. године Србија је била подељена на три дела, од којих су два била врло активни чланови антисрпске краљичије (...) Стратегија уједињавања српског народа у Србији с оним ван републике била је до сада одлучна али и најмудрија могућа, само зато освојене су многе позиције с минимумом жртава и минимумом погоршања међународног положаја Србије". Дакле, минимум жртава и минимум погоршања међународног положаја Србије! Погинуло је на стотине хиљада житеља бивше СФРЈ, расељено је преко два

милиона лица. Србија и Црна Гора су захваљујући санкцијама економски уназађене за неколико деценија. То је минимум по мери академика Марковића. То је минимум Слободана Милошевића. А ко је, заиста, човек који је минимално погоршао међународни положај Србије? На ово питање у "Разговорима..." одговара писац "Хазарског речника": "Господин Милошевић је први и последњи политичар који је усред антисрпске настројене комунистичке Југославије учинио нешто добро и велико за Србију. Сви знамо под како тешким условима, колико и како у веома кратком времену". Заиста, тешко је у краћем времену уништити све државотворне резултате које су Срби постигли у цела последња два века своје историје. То није успело ни Павелићу уз помоћ моћне ратне машинерије Трећег Рајха.

Да се не би стекао утисак да у Епохи постоји потпуно сагласје у погледу сваког важног питања, наводимо овде мишљење М. Марковића који у "Разговорима ..." у демократизовању Србије тражи узор у једној од чланица Европске уније: "Поред Грчке, Србија ће бити најдемократскија република у овом делу Европе", рекао је Марковић. Ма колико у поређењу са суровом реалношћу деловала лажно, ова прогноза напросто је у колизији са примедбом Д. Ћосића, оца нације, о Европи као циноском Супермаркету. Ево те Ћосићеве примедбе која је далеко од сваке идеје о Небеској Србији. ("Разговори ..."): "Одбрана од нових "заштитника", нове зависности и подређености у име људских права и евроутопије о хармоничној Европи без граница, Европи као грандиозној самопослужи и мултинационалној туристичкој компанији, може се успешније постизавати само адекватним учешћем у садашњим европским и светским пословима". Колико је Епоха, организована Вучелићевом жељом да Социјалистичка партија Србије добије мандат и од "најумнијих људи једног народа", била далеко од идеје да ће нам се десити оно што нам се десило, сведочи и ова гласна примедба једног од њених чланова која се односила на могуће војно уплитање међународне заједнице у грађански рат на просторима бивше СФРЈ: "Усуђујем се да кажем: ако у Југославији интервенишу стране трупе, имаће посла до Камчатке". Заиста, било је посла до Камчатке, али тај посао се састојао у томе да је Русија, у целини, од Урала до Камчатке подржала војну интервенцију НАТО пакта у бившој СФРЈ. О овој чињеници, наравно, Вучелић никад није гласно размишљао. И зато, чињеница да су га у ЈУЛ-у назвали апостолом рата представља Божију правду иако је свима јасно да се на левици Бог не помиње ни после изборних крађа. Дакле, ако неко треба да се, према Вучелићу, радује због сарадње СПО и левице онда би то, очигледно, након десет година српске самоће, требало да чини присталице левице: у некој будућој сарадњи могле би много да науче о томе како заиста изгледају озбиљне припреме, које Вучелић помиње на почетку својих "Разговора са Епохом", за "судбинске и преломне тренутке" једне нације.

ПОСЛЕ АМЕРИКЕ, И ЕВРОПА НАМ ЗАЛУПИЛА ВРАТА

И најнижи праг - превисок

Евројска унија укинула Југославији извозне олакшице "збој нејшотовања по политичких услова", од којих су основни - остваривање ирејорука Гонсалесове мисије ОЕБС и отварање истинској дијалога о "косовском ироблему". - Збој "чврстој, инацијској, херојској" ионашања, СРЈ није успела (хтела?) да ирескочи ни тај најнижи ирај по политичких услова и сама себе иура у све већу изолацију

✶ Никола БУРЗАН

Лоше нам је почела ова Нова година. Заправо, стара нам је оставила лоше, а нова донела још горе. После Америке, која нам је продужила "спољни зид" санкција, и Европа нам је залупила врата укидајући нам извозне олакшице, па смо тако у новој години још изолованији и, што се односа са светом (западним) тиче, у још неповољнијој ситуацији него лане. И то све због тога што нисмо успели, боље речено - нисмо хтели, да прескочимо ни најнижи праг захтева које нам је поставила Европска унија.

Занимљиво је, међутим, да су реакције овдашњих званичника на те "србомрзачко-завереничке" мере "новог светског поретка", биле сасвим различите. Одлука председника Клинтона да продужи "спољни зид" санкција и да и даље држи замрзнуту сву југословенску

имовину у САД, овде је дочекана с ниподаштавањем, па чак и подсмехом! Као, јелте, може Клинтон да нам пљуне под прозор, ми ни досад с Американцима нисмо имали никакве трговинске и робно-новчане односе, па ни тај његов потез за нас "неће имати никаквог ефекта"!?

При томе се, очигледно (намерно?), заборава да су САД једина преостала светска суперсила и да се њихов глас одлучујуће чује и уважава у свим међународним организацијама до којих нам је изузетно стало, али којима не можемо ни да се приближимо, а камоли да у њих уђемо као пуноправан члан: ни у ОУН, ни ОЕБС, ни у ММФ, ни Светску банку, Светску трговинску организацију итд. Свесни су, верујем, тога и овдашњи званичници, али се, за домаћу употребу, "јуначе" пред народом, потцењивачки се односећи према "спољном зиду" санкција као према "једној обичној измишљеној флоскули", што рекао г. Милутиновић, који је, очигледно, "побркао лончиће". Као да се заборава она стара народна мудрост: кога је молити, није га љутити!

СВЕ ЗАВИСИ "САМО ОД НАС"!

Сасвим другачија била је реакција на одлуку ЕУ о укидању извозних преференција. Савезна влада је тај потез одмах оценила као "корак назад" у нашим односима, као "дискриминаторски акт" према СРЈ Југославији, и захтевала од ЕУ да "прениачи" и "поништи" своју одлуку! Не обећавајући при томе, чак ни наговештајем "између редова", да је спремна да испуни услове ЕУ!?

Европска "петнаесторица", како је саопштено у Бриселу, укинула је извозне олакшице Југославији "због непоштовања политичких услова". Те повластице су, иначе, најнижи ниво односа једне европске земље са ЕУ, па се за њихово одобравање и поставља најнижи праг политичких услова. По оцени "петнаесторице", СРЈ није успела да прескочи ни тај најнижи праг условљавања, у чију је основу уграђено остваривање Гонсалесових препорука и отварање истинског дијалога о "косовском проблему".

Што се првог услова тиче, владе земаља ЕУ траже од Београда да суштински, а не само "околишним" и "козметичким" вдовима, спроведе закључке Гонсалесове мисије ОЕБС о покретању дијалога с опозицијом, стварању услова за слободне и поштене изборе, као и да



обезбеди слободу медија и независно судство. Званични

Београд, пак, за то и не хаје, иако је сам позвао комисију ОЕБС, с Гонсалесом на челу, и чувеним "lex specialism" практично признао тачност и веродостојност њених налаза!?

Ако је тако, ако Гонсалес, ипак, није "побркао лончиће", шта се онда чека, одуговлачи, одлаже оно што је неминовно?! У чијем је то интересу? Ове земље и народа сигурно не, напротив! У обраћању градитељима новог моста на Сави, председник СРЈ Милошевић је јасно и недвосмислено истакао: "Да ли ће наша земља бити мирна, лепа и успешна, зависи само од нас"! И то је апсолутно тачно! Али; зашто се онда тако и не понашамо?! Ако се сећате, Милошевић е, истом приликом, изговорио и следеће: "Тешко време понекад подели људе, читаве народе. Али тешко време може и да их повеже, чврсто, инацијски, стваралачки, херојски". Да ли је то био сигнал за његове сараднике да се и даље понашају "чврсто, инацијски, херојски"?! По свему судећи, јесте, мада ће нам та "чврстина, инат и херојство" доћи главе.

"УМЕМО ДА СЕ БИЈЕМО" И - ИНАТИМО!

Европска унија такође замера Београду што "не сарађује с Хашким судом", тј. одбија да изручи лица осумњичена за ратне злочине која се налазе у СРЈ, као и што не учине на руководство РС да учини исто са својим оптуженицима за ратне злочине. Захтева се и сарадња са суседима ради успостављања стабилности и поверења у региону, јачања основа за економски опоравак. То је и услов да ЕУ, у оквиру свог "регионалног концепта сарадње са земаљама Југоисточне Европе" (тј. Балкана), пружи замашнију помоћ и отвори врата свог тржишта. После тога би могла да уследи и фаза "виших односа", све до склапања споразума о сарадњи, а можда и "придруженом чланству", које отвара врата пуном укључивању у структуре ЕУ. Континентална влада, изгледа, ни за то није заинтересована и држи се "чврсто, инацијски и херојски"!?

Прижељкивани "пораз ултранационалиста", тј. Шешеља, на изборима могао је, истичу у Бриселу, донекле - "али не и пресудно" - допринети побољшању односа ЕУ и СРЈ. Међутим, дрско и непромишљено напуштање бонске конференције о Дејтону, била је "кап која је препунила чашу" и "зацементирала" уверење "петнаесторице" да је политика београдских власти дефинитивно неприхватљива за одобравање даљих извозних олакшица.

Уосталом, извозне повластице уведене су 29. априла прошле године, али их нисмо искористили на најбољи могући начин: извели смо робе у вредности свега неколико десетина милиона долара, углавном хране, нешто производа црне металургије и текстила у виду "дораде"! Зашто тако мало? Зато, кажу у Бриселу, што је југословенским извозницима било потребно много времена да се поново прилагоде захтевима, прописима и стандардима извирљивог и строгог тржишта "петнаесторице". Другим речима: немамо шта да понудимо свету!

Ето докле нас је довела она славна порука: "Ако не унемо да радимо, унемо да се бијемо"! И бићемо, на жалост, још изолованији и бесперспективнији што се више будемо држали "чврсто, инацијски, херојски...", а не као сав нормалан свет...

ЕТО И ТО

НУЛА

Тим Владе Србије прогнозирао је да ће, кроз процес усклађивања домаћих са светским ценама, пасти цене у неколико сектора, "па су очекивања нулте инфлације инфлације потпуно реална".

СКОЈ

У сали НКПЈ 20. децембра одржана је свечана академија поводом 118. рођендана Ј.В. Стаљина. У склопу академије промован је први број листа "Гласник СКОЈ-а".

УВРЕДА

Општински суд у Пироту осудио је Снежану Величковић (43) из Ниша на новчану казну од 400 динара због вређања, тада председника Србије, Слободана Милошевића. Приликом контроле пртљага у аутобусу који се враћао из Истанбула изјавила је: "За све ово је крив Слободан Милошевић, лопов и хохштаплер, који је народ гурнуо у провалију".

КАНДИДАТ

Агенција Бета јавља да Хашки трибунал поседује доказни материјал о учешћу Војислава Шешеља у ратним злочинима у БиХ. Ову информацију Бета је добила од Друштва за угрожене народе, са седиштем у Гетингену.

БАКТЕРИЈА

Информацију да је узročник крвне инфекције, са смртним исходом петогодишњег Стефана Гавриловића, "мутирана", односно знатно измењена, отпорна на лекове, ретка и још непознатих особина, стрептококна бактерија, у Заводу за имунологију и вирусологију "Торлак" - не знају.

РАЗМЕНА

Програм 1 Владе Србије о размени пољопривредне механизације за пољопривредне производе, иако је требало да буде готов јуна месеца ове године, још није реализован. У међувремену је Влада усвојила Програм 2 који је за 60% већи од претходног. Међутим, до сада, није потписан ни један уговор о размени пољопривредне механизације, јер Влада није донела уредбу о реализацији Програма 2.

СОКОВИ

Према Решењу о утврђивању контингента Савезног министарства за спољну трговину, увозници ће моћи да увезу укупно 8 милиона литара сокова и мешавина воћа и поврћа у првој половини наредне године, за износ од скоро 11 милиона до-

лара, док ће у другом полугођу извоз бити неограничен. Истим решењем следеће године моћи ће да се увезе и 17 милиона литара воде и безалкохолних пића за 11,3 милиона УСД.

ПОРЕМЕЋАЈИ

У галерији СКЦ недавно је постављена инсталација под називом "Инфразвучни топ", аутора Зорана Тодоровића. Машина-инструмент, величине 10 м, са пречником око 64 цм и 800 кг тежине, постављена је у висећи положај, по средини галерије, а причвршћена је сајлама за бочне зидове. Инфразвучни топ има функцију деловања на људско тело изазивањем телесних поремећаја, мучнине, вртоглавице и бола чији интензитет достиже 125 децибела (граница бола је 120 децибела). На вратима СКЦ је стајало упозорење да посетиоци не смеју да се задржавају дуже од пола сата.

ДУГ

Заступници бродског превозника "Али шипинг корпорейшн", регистрованог у Либерји, предузеће одговарајуће мере за наплату дуга од Југобанке АД у износу већем од 27 милиона долара.

БЕГУНАЦ

Норвешке власти затражиле су од југословенског Министарства иностраних послова смену, односно враћање у Југославију, отправника послова наше амбасаде у Ослу Зорана Фире. Норвежани нису хтели сами да откажу гостопримство, већ су се определили за безболнију варијанту. Зорана Фиру оптужују за бекство колима у пијаном стању.

ТРИК

Пре извесног времена без дозволе Министарства за трговину и без плаћања царине увезено је 20.000 пари ципела. Најпре су стигле само леве ципеле, које су "прошле" уз изјаву иностраног продавца да шаље рекламни материјал. После две недеље дошло је 20.000 десних ципела које се, наравно, спарују са већ пристиглим.

ПАРЕ

До 1. новембра дуговања општине Бујановац према Електродистрибуцији износе 6.600.000 динара.

МИСТЕРИЈА

Због нејасне ситуације када су у питању



матичне књиге држављана, рођених и умрлих, нико поуздано не зна колико грађана и које националности живи на Косову.

ОДРОН

У Руговској клисури представници леве коалиције булдожером су направили велики одрон и онемогућили радикале да дођу у село Дреље и прате изборни ток 21. децембра.

БАХАМИ

ГСП Београд очекује кредит од 40 милиона америчких долара од банке "Секјурити Лимитид" са Бахама.

ПРЕТЊЕ

Амерички државни секретар Медлин Олбрајт изјавила је на заседању шефова дипломатија земаља чланица НАТО у Бриселу да су Србија и Белорусија "највећа претња" слободној и мирној Европи.

МИНЕ

СРЈ је једна од ретких земаља у свету која је одбила да потпише Конвенцију о забрани производње, складиштења, извоза и транспорта нагазних мина. Конвенцију је потписала 121 земља, међу којима и БиХ и Хрватска. Према подацима неких земаља, СРЈ је један од највећих произвођача нагазних мина у свету.

НОВЕ

Од 7.000 београдских улица исто име носи више од 200, а 670 се зову Нове.

КОЊИ

Када је реч о Шарцу Марка Краљевића и, уопште, коњима српских јунака, Гојко Шушак, министар одбране Хрватске, дошао је до закључка да су "код Срба очито и коњи глупи и некултурни, дочим су коњи хрватских епских јунака креативна баштина традиције западноевропскога културнога круга".

БОНОВИ

Запослени у Војсци Југославије нису до-

ТУМОРИ

У националном институту за неуролошка обољења у Мериленду синтетисан је "трансферин ЦРМ-107" који је утицао на значајно смањење величине тумора код 9 од 15 испитиваних пацијената.

ТОАЛЕТ

Јапанци су лансирали најчуднији тоалет највише технологије. Сателитске. Корисник сам одређује на којој ће висини седети, има свеже угрејани пешкирић, а вода може да буде хладна или млака.

СИТНИЦЕ

Америчка "Рана птица 1", сателит корпорације "Ертвоч", узлетела је на руској ракети. Направљена је да разазна и снима облике на земљи у промеру од само три метра. Људи у целом свету ће ускоро имати лак и јефтин приступ најјаснијим снимцима са наше планете који су икада направљени. Свако ко има кредитну картицу моћи ће себи да приушти око на небу. Ипак, америчка влада је задржала право да прегледа наручбине страних муштерија, као и право да искључи комерцијални сервис "Ране птице" у случају рата или међународне затегнутости.

БАРБИКА

Американка Синди Џексон је претрпела 19 операција и потрошила више од 140 милиона долара да би личила и лицем и телом на Барбику.

МАЧЕ

У очајничком покушају да спаси брак 52-годишња супруга америчког мултимилијардера Џослин Вилденстајн покуцала је на врата познатог пластичног хирурга и замолила да од њеног лица направи лице мачке. Она сада личи на чудовиште, познаница је називају "Вилденстајнова невеста", а њен муж Алек, коме нимало не личи на мачку, разводи се од ње.

ИГРАЧКЕ

На руском тржишту су се појавиле веома отровне играчке које могу да усмрте децу. Посебно су отровне четири врсте лутки руске производње и четири кинеске играчке. Све су израђене од поливинилхлорида, а стабилизатори и аромати коришћени у њиховој изради не смеју се користити у производњи играчака.

ДЕЦА

У ратовима широм света у 1996. и 1997. години учествовало је 250.000 деце, нека нису имала ни седам година.

КАНТЕ

На улицама Пекинга појавиле су се канте за ђубре које "говоре" и опомињу за коју врсту отпадака су предвиђене (зелена за папир, жута за пластику...)

МИНОЛОВАЦ

Немачки овчар, дресиран за откривање експлозивних средстава у Јужној Африци, ради у центру УН за отклањање мина у Хрватској, а може да пронађе противпешадијске мине од пластике, дрвета, челика. Као награду добије пластичну лоптицу са којом се игра док стручњаци ваде мине.

ВУНИЦА

На универзитету у Лидсу биће иштрикан џемпер од вуне овце Доли, прве животиње клониране из ћелије одрасле животиње. Џемпер ће бити изложен у Музеју науке у Лондону.

ВАКЦИНА

Група руских научника, на челу са универзитетским професором Виталијем Шестаковом, пронашла је вакцину против глувоће, а тврди да ће ускоро располагати и вакцинама против слепога, алкохолизма и импотенције. Вакцина против глувоће помогла је да 85% њихових пацијената поправе слух за 10 до 20 децибела, а у

појединим случајевима и да га потпуно поврате.

ДРОГА

У Америци се шири нова синтетичка дрога "Руфенол" или "Руфи". Стручњаци упозоравају да је то најразорнији наркотик који уништава подсвест и централни нервни систем, стварајући "рупе" у памћењу. Његово дејство траје од 2 до 15 сати, а после тога онај који је узео дрогу не сећа се ничега. Лако се раствара у храни и пићу, тако да су могуће бројне злоупотребе (од сексуалног искоришћавања до налога за убиство). Френк Торело, шеф ДЕА, каже да је ова дрога највећи проблем од када су се наркотици појавили. Јефтина је и лако доступна, а није потребна ни додатна опрема па је лако прокријумчарити као витамин или лекове.

ЛЕШ

Амерички научници извели су фантастичан подвиг, два леша су искористили да направе "прозрачно и видљиво људско тело", комплетан електронски рикорд људске анатомије. Њихова употреба биће непроцењива у дијагностици.

ДИЈАРЕЈА

Амерички истраживачи су произвели вакцину против рота вируса, изазивача дијареје, од које сваке године умре у земљама у развоју више од 800.000 малишана млађих од пет година. Вакцина је тестирана и утврђено је да штити од болести у 88% случајева.

АДОЛФ

Издавачко предузеће "Чах" из Пуле припрема издавање књиге "Мајн Кампф" Адолфа Хитлера.

ПИЛЕТИНА

Становници Хонгконга све мање једу пилетину, забринути због мистериозног вируса од кога је умро пет особа, а више њих је инфицирано. До

сада се веровало да је тзв. птичи грип који напада живину потпуно безопасан за људе.

РАСИЗАМ

Представници Социјалне комисије у седишту ЕУ у Бриселу саопштили су да су Белгијанци први у ЕУ по расизму и нетрпељивости према странцима, други су Французи, трећи Аустријанци, а за њима следе Енглези. Немци су тек на средини ове листе.

СЛАВЉА

Власти Чеченије, севернокавказке републике отцепљене од Русије, упозориле су своје грађанство на забрану прославе Нове године. Са становишта ислама, тај дан нема значење и његово обележавање се забрањује и казниће се, а 1. јануара се радило, као и сваког обичног дана.

СНЕГ

Из планинског масива Вогези, у Француској, на острво Сен Мартен у Антилима стигла је пошљика од тоне снега. Власница фирме "Минотаур" рекла је да је њен клијент снег искористио за божићну декорацију своје самоуслуге. Клијент је платио трошкове превоза 17 франака (2,8 долара) по килограму.

ЕФЕКТИ

Најмање 618 деце у Јапану имало је нападе сличне епилептичним, након гледања телевизијског цртаног филма, заснованом на популарном лику видео игре "Џепна чудовишта". Деца су хитно пребачена у болнице, а за напад је окривљена сцена експлозије праћена баражним бљесцима црвене боје преко ТВ екрана у трајању од 5 секунди. У том тренутку деца су ушла у стање транс,

уз отежано дисање, мучнину и замагљен вид.

БРЗИНА

Јапански воз је поставио светски брзински рекорд од 531 км на час. Током рекордне вожње у возу се налазило седам особа, али су све контроле биле аутоматске. Досадашњи рекордер био је француски воз ТГВ са брзином од 515 км на час, али на прузи која се свакодневно користи.

У Русији је пронађено прво окамењено јаје диносауруса, старо преко 60 милиона година. Претпоставља се да их у области Амура има још.

ОТКАЗИ

950 радних места укинута је у УНИЦЕФ-у због финансијских проблема.

ОЛИМПИЈАДА

Олимпијски пламен стигао је из Атине у Токио, одакле га је 6. јануара 7.000 тркача пренело до Нагана у коме ће бити одржане наредне ЗОИ.

ЈЕЛКЕ

Управа шума на подручју главног града Чешке припремила је непријатно изненађење за крадљивце новогодишњих јелки по шумама. Оне су биле попрскане морсувином, материјом чију основу чини кафилеријска маст, која у топломе страшно смрди и нема начина да се уклони, сем евентуално врелом водом али онда се упропасти јелка.

МАЛАРИЈЕ

Преко 200 људи умрло је за три дана у Кенији и чак 300 у Сомалији од епидемије непознате врсте маларије. Болест прате дијареја, повраћање и обилно крварење из носа и ус-

та. Уколико се зараза прошири на остале регионе, читава популација би могла да нестане.

НОВИНАРИ

У току 1997. године у свету је убијено 47 новинара. Тај биланс није начан, јер још је 15 новинара убијено, али су та убиства под истрагом. Највише убиства је на латиноамеричком континенту (21).

ПИЈАНСТВО

Француски машиновођа и контролор карата осуђени су на условну затворску казну, јер су заборавили да зауставе воз на станици, пошто су обојица били пијани. Воз ипаче саобраћа на релацији Италија - Бретања.

КОМПЈУТЕР

Захваљујући америчкој компјутерској компанији "Драгон Системс" од сада је могуће убацити текст у ПЦ компјутер путем говора, без иједног додира тастатуре. Потребно је само ставити слушалице на главу и отшпутати речи, а ПЦ ће захваљујући уграђеном речнику од чак 230.000 речи, исписати текст на екрану уз тачност од 95 %.

ТРОУГАО

После више од пет деценија научници су открили узроке мистериозних нестанака бродова и авиона, заједно са посадама и путницима у Бермудском троуглу. Огромне кугле гаса-метана, тешко замисливих димензија, формиране на дну мора, бомбардују водени и ваздушни простор од 750 квадратних километара. Некакав вулкански ураган, налик на "печурку" атомске бомбе, брзо избија на површину и уништава све пред собом.

били ни пензије ни плате за новембар и децембар, већ су им накнаде за рад исплаћене у боновима за струју и куповину трајних потрошних добара у "Јумку" и "Симпу".

НЕПРАВДА

Пре 150 година рођен је Војвода Радомир Путник, човек који је створио српску војску, а лежао је више од 9 година несахрањен у подруму капеле на руском гробљу у Ници чекајући да га се сети његова Србија.

ИЗОСТАНЦИ

Суђење шеснаесторици железничара, оптужених за 36 крађа, већ 6 месеци не може да се оконча у Другом општинском суду у Београду, због изостанка оптужених.

СПАСИЛАЦ

Увозници из СРЈ су за воће на страном тржишту, за 11 месеци 1997. године, платили око 155 милиона долара, а истовре-



мено је из наше земље извезено воћа за 6 милиона долара. Јабукe и крушке тешко налазе место на страном тржишту и сигурно би пропале да их не увози Република Српска.

НЕЗАПОСЛЕНИ

У Србији има 850.000 људи без посла, а стопа незапослености је 27%. Када се томе дода исто толико "формално запослених" добија се стопа од 50 одсто. Само у Македонији је стопа незапослености већа.

СРЕЂНИЦИ

Највише среће у играма на срећу Војвођанске лутрије, која је променила име у Народна лутрија, имају њени запослени. Мирјана Резач, организатор продаје Бинга, на Бингу је добила ауто "југо флорида". Милена Буњевацки, шеф рачуноског центра и трезора Народне лутрије, добила је стан у Будви. Јово Згорац, шеф продаје у Београду станује у стану који је остао као неисплаћени добитак. "Срећа" је угле-

Ватрени карактер

*Да не бисмо остали на површини идемо мало и у дубину.
Макар и у време новојодине мамурлука. У то име и
Драјан Војиновић научно објашњава неке менталне
карактеристике народа под овим небом. Узлећемо...*

Типови, "јужни", "сјеверни народи". "Јужним народима" је својство, "синтеза" или "апстракција", "сјеверним", "анализа" или "рашчињавање". Црногорци, склоп, црте-лица. Датост Црногораца оспољава, "бистрина", "оштроумност", снажна, "датост ума", "патриотизам", "правда", почетни, првотни, исконски, "бојеви пориви", "маштанија", наклоност, према, пјесничкој умјетности.

На територији Херцеговине и Црне Горе, преовладава "централни", "динарски", виолентни тип - личности. "Динариди" са скором од 24%, из 1932. године, уз остале, главне, "душевно-географске" видове-човјека или "расе" у Југославији, ("алпијски", "низински" или "панонски", "приморски" који обухвата и већи дио "вардарске долине", "источни", распрострањени, источни од Мораве и Вардара, изузев пиротског округа, гдје се мање-више, налази заступљен "приморски карактер"), представљају највећи психички склоп.

Послије "динарског типа" - човјека у Југославији, 1932. године по масовности је долазио "алпијски" са 17,5% и "савски" карактер са 16,5% од укупног броја становника.

ДУШЕВНО-ГЕОГРАФСКИ ТИПОВИ

Становништво Херцеговине и црне Горе за разлику од осталих крајева Југославије, има, специфичне "душевне особитости". На простору ових покрајина, живаљ је сачувао "душевна одличја", својствена "Старим Словенима".

Психички склоп народа Херцеговине и Црне Горе, одликује се више меким или оштрим, ватреним карактером, отворености, гостопримством, љубави спрем сродственика. Код живља Херцеговине и Црне Горе, истакнут је порив за једноставности "демократским духом". Из нутарњег збивања поступака и држања "динарида", живља ове, двије покрајине, снажно се васпоставља љубав према "родној грудни" и силовитој тежњи за слободом.

Становништво Херцеговине и Црне Горе, испољава, посебну "ратоборност", са свим обиљем "бојевих порива". Неробичну датост, особена држања, пријемчиве- "душе народне" на површи ових покрајина, становништво испољава за сваку добру и правичну појаву. "Динарски" склоп личности који апсолутно-

преовладава у Херцеговини и Црној Гори, карактерише ријетка "бистрина", ("оштроумност"), дар, тежња за науком и школовањем, "богати фантазам", ("маштања"), пјесничка обдареност, дубоки "национални осјећај", агресија или "ратоборност". Са просторије Херцеговине и Црне Горе, из претпостављеног, "динарског", "душевног склопа", и вида карактера, изникли су људи да су постали, "вођима цијелог народа" и врстним ствараоцима свог српског културног и политичког блага.

КАРАКТЕР, ЦРТЕ-ЛИЦА

Становништво Херцеговине надарено је спознаји, "рашчињавању", "објашњавању" и "разумијевању" или "синтези" идеја, нагона ума, појава, догађаја и држања. Синтези су склони "јужни народи" или "динарски тип лица".

Рашчињавању, пак, идеје сагледавању, односа спрам других идеја међусобног повезивања и условљености или "анализи" према претходном "предобређењу ума", живаљ у Херцеговини и Црној Гори не оспољава већу "надареност", "Анализа" или откривење, међусобне повезаности и утицања идеја, појава и догађања изражени су код "сјеверних народа".

Живаљ Херцеговине и Црне Горе, спознају, "кан" ("дух", дар, "предодређеност ума по природи" већма уноси, сагледава и спознаје, цласимус ест сциентиа инфинити, оспољен кроз књижевност, политику, уметност, културу и хуманитарне науке.

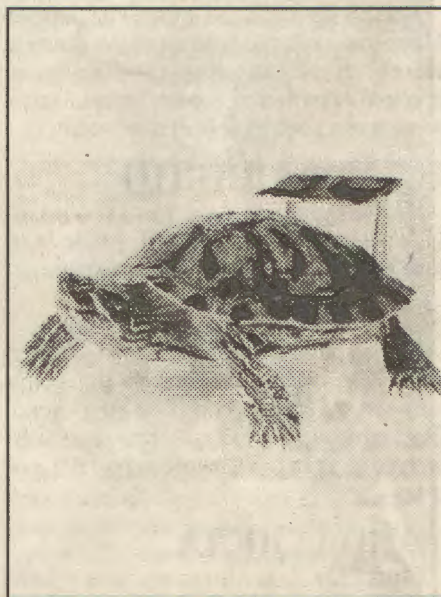
Кан "јужнијег народа", Херцеговаца и Црногораца склон "синтези", погодује снажној појави особене карактерне црте "ирационалности", непосредно, супротстављеној, "рационалности", "сјевернијег народа", сциентиа индефинити, свођењу идеја, знањау слободу, природе, човјека, вјере, народа у особен систем, теорија - "анализа".

Одређење "исконске особитости", "првотне датости" по природи, снажно су изражени код "динарског типа" - карактера, горштака, Херцеговаца и Црногораца. Рад - одређење "исконске датости", "првотног постулата" оспољења у мањој мјери, показују прораду кроз "кан", држање, догађање, порив, тензије, "поимање околне реалности", буре, устанке, "вртлоге времена" и ратне године код "сјеверних народа". Укоријењеност природног одређења у првотне датости исконске садржине, биће Херцеговаца и Црногораца, оспољава се живом појавом кроз књижевност, стваралаштво, умјетност, културу, политику итд. Непосредно, снажно, оспољење "исконског постулата", "првотног одређења" и датости Херцеговаца и Црногораца, особеног карактера "динарида" или "јужнијег народа", "суштаствене васпостављености првотног порива здравог разума, "lascienza, sua gugliuola, Louccise per veder come era fatto", "знаност, његова кћи, смаче га да види како је учињен".

дала и Зору Васић, кафе куварицу која је извукла "пежо".

ТЕЛЕФОНЦИЈЕ

У Зрењанину је почела монтажа телефонске централе купљене од француског "Алкатела", упркос томе што је пре само месец дана у надлежним савезним министарствима забрањен увоз овакве телекомуникационе опреме док се не сагледају могућности домаћих произвођача. Потпуно је неизвесно како су ове централе ушле у земљу. Зна се само да је генерални директор ЈП ПТТ "Србија", Алекса Јокић, дописом са печатом "Телекома Србија", тражио од савезних органа да се смањи царинска стопа за делове "Алкатела" и "Сименса" са 27 на један до пет одсто. Јокић је у допису навео да је пошта уговорила набавку репроматеријала ових фирми у вредности већој од 135 милиона марака.



НЕПОЗНАТ

Вождовачка Месна заједница "Браћа Ковач" ни после десет месеци од одлуке Четвртог општинског суда није намирила 107.000 динара дуга предузећу "Бем-Импекс" из Оџака. Поменуто судско решење још није уручено МЗ, јер поштар већ месецима не може да нађе примаоца.

ЛЕТАЧИ

Борбени и извиђачки авиони НАТО лете изнад територије Југославије, јер им је СРЈ пре годину ипо дана уступила део ваздушног простора изнад региона источне Славоније. По споразуму авиони НАТО имају право да надлећу територију у ширини од 27 км и дужини око 130 км на потезу од Суботице до Сремске Митровице, на висинама до 8.000 метара.

ИНТЕРЕСИ

Мило Ђукановић је на трибини "Црна Гора на прагу 21. вијека" изјавио да уколико највише југословенске инстанце не одлуче да поведу политику која би водила бољитку земље, Црна Гора треба да поведе рачуна о својим интересима.

ЂУБРИВО

Без обзира на жестоке протесте грађана, градиће се нова велика фабрика минералног ђубрива у Панчеву.

КОСМОС

Према одлуци Савезне владе у произво-

која од ЕУ не ужива никакав облик повластица.

СЕЉАЦИ

Организациони одбор традиционалне трке "1.000 сељака" из села Бигреница код Ђуприје, одлучио је да та манифестација од следеће године буде међународна и да се убудуће зове "Трка сељака Балкана".

КВАЛИТЕТ

Недељко Шиповац је изјавио да су посебне вредности економске политике у 1997. години непромењени курс динара и стабилност цена.

граду изнајмити у позоришту "Буха", по цени од 150 динара дневно.

ЗИД

Јуловац Александар Вулин је изјавио да спољни зид санкција, из њему непознатих небулозних разлога, и даље стоји.

ИЗБОРИ

Ибрахим Ругова је саопштио да ће паралелни парламентарни и председнички избори на Косову бити одржани 22. марта 1998. године.

МЕРЦЕДЕС

Београдски лопови су украли службено возило "мерцедес" потпредседника Савезне владе Зорана Лилића и то на безбедном месту, добро заључано и у центру града, а пристали су да га врате из Мађарске (!?) тек када су им обећане противуслуге југословенске полиције.

ТИТО

На протеклим председничким изборима у старопазовачкој општини Јосип Броз Тито добио је уписаних 87 гласова.

РЕКОРД

Милован Живковић, директор Савезног завода за статистику, изјавио је да смо у 1997. години забележили тренд раста друштвеног производа за 7,4 одсто, што је више него у многим западноевропским земљама.

ПОСТОЦИ

Од издатака за егзистенцијални минимум у односу на 1996. годину највише су поскупели трошкови грејања - око 19 пута, затим станарине - 7,5 пута. Од осталих издатака саобраћај је поскупео 367, образовање 364, одећа и обућа 292, исхрана 219 и хигијена 192 одсто.

ДИНАР

Председник председништва синдиката ЕПС Радован Петровић изјавио је да капитал ЕПС не вреди ни један динар и да је поскупљење струје бар за 40 одсто неминуовно, а да губици ЕПС износе 3,5 милијарди динара.

ВИЗЕ

СРЈ и Македонија су потписале споразум о укидању виза. Држављани две земље могу да на територији друге стране бораве до 60 дана.

РЕКРЕАЦИЈА

За све оне који воле узбудљиве и необичне видове рекреације у Београду могу се бавити летењем на "параглајдерима" (обука кошта око 600 немачких марака у три рате), падобранством (обука и прва два скока су 130 марака), роњењем (обука је 250 марака), а најскупље је јахање (обука са 16 часова јахања је 400 марака, а годишња претплата 1.400 марака, 900 марака за децу.



де који се опорезују по нижој, односно повлашћеној стопи од 10 одсто уврштене су; поред осталог, космичке летелице, нуклеарни реактори, удице и мртвачки сандуци.

СМРТНОСТ

До децембра 1997. године у саобраћајним несрећама у Србији живот је изгубило 1537 лица.

СИНОВИ

Професор др Радивоје Паповић, ректор Универзитета у Приштини, написао је протестно писмо редакцији листа "Новости", јер су објавиле да је Горан Паповић, власник фирме "Пан комерц", притворен због утаје пореза, његов син. Ректор Паповић је у писму навео да има два сина - Данила (14) и Николу (6).

ПОВЛАСТИЦЕ

Југославија је једина земља у Европи

НЕСТАЛО

Бошко Ломовић из Брезне код Горњег Милановца окачио је да суши месо, али је заборавио да су на тавану три бомбе, које је донео са ратишта. Када је упалио ватру за трен ока нестала је и зграда и месо.

ФАЛИЧНО

На подручју Београда тренутно је око 11.500 недовршених станова, у које је до сада уложено око 100 милиона долара.

НЕСРЕЂЕ

У пожарима и експлозијама које су биле 1997. године на територији Србији погинуло је 66, а 143 особа је повређено. Евидентирано је 4.512 пожара и експлозија, што је за око 5% више него 1996. године.

ДЕДА

Гардероба Деда Мраза могла се у Бео-

1997: ТОП ЛИСТА МАГИХ СТВАРИ

ШАРОВ

Радници "Електротимока" из Бољевца већ недељу дана безуспешно покушавају да исеку струју Лазару Живадиновићу из Добрујевца који се дивље прикључио на мрежу. Електричари су на мукама, јер је домаћин везао великог шарова за бандеру, па нико од њих не сме да приђе. ("Вечерње новости")

ПЕНЗИЈА

Због почињеног кривичног дела крађе, један житељ плаништанске општине нашао се недавно пред Већем Општинског суда у Вршцу. Реч је о ноћном чувару, који је уз помоћ свог зета из предузећа које је чувао изнео две металне цеви, 16 штафли и 141 даску. Пре изрицања пресуде, судија Павел Попеску га је упитао да ли ће поновити ово кривично дело. Уследио је одговор који је унет у записник: "Обећавам суду да овако нешто нећу да поновим јер сам сада у пензији!" ("Политика")

РАЗВОД

Једна од награда лутрије на ловачкој забави у Ужицу био је и - бесплатан развод брака! Срећка са овим добитком је продата, али њен власник се још није јавио да преузме награду. ("Вечерње новости")

ПОШТЕНО

Провалници су из зграде ФК Бор однели инвентар вредан 30.000 динара и попили пиће из фрижидера, али нису обили просторију у којој је сеф са новцем. ("Вечерње новости")

ПЛАТА

У железари, где је чисто хелије трафо-станице, изузетно висок напон повредио је Драгану Лаковићу (38) леву руку и ногу, прошао му кроз задњи џеп панталона и пробио обрачунаску листу за плату. ("Вечерње новости")

ЈУРЊАВА

Радослав Шошкић звани Шмит, који је уперео пушку на окупљене казације, а потом и на патролу андријевачке милиције, на милиционере Јукића и Лекића, као и на инспектора Милована Марјановића и Ђока Цикнића и најурио их у шталу, а јурио око штале Вукашина Шошкића, то није учинио да би пуцао у њих већ да их заплаши, јер су му раније више пута без разлога претресали кућу и хапсили синове. ("Политика експрес")

ЗАУЗЕЋЕ

"9812? Ало, добро вече, молим вас да ми дате позивни за Нови Сад, али не онај 021, него неки други, овај је стално заузет". ("Политика")

КОМПЈУТЕР

Молим ловове који су обили стан у Бушиној улици да врате компјутер! Велика награда! 063/208-426. ("Наша Борба")

ШИФРА

Улази суво, излази влажно и задовољава двоје. Шифра: кесица чаја. ("Наша борба")

ЦЕНА

Није баш све поскупело. Метар конопца за вешање и даље кошта само динар ипо. ("Вечерње новости")

ИЗЈАВА

У дневном листу "НТ плус" од 27. 10. 1997. објављена је информација да сам у Лозничкој болници три пута оперисана од слепог црева, те да сам на крају умрла од инфекције. Нити сам три пута оперисана од слепог црева нити сам, хвала Богу, умрла како је објављено. ("НТ Плус")

ПИЈЕТЕТ

На иницијативу потпредседника градске владе Александра Милутиновића представницима ЈКП "Погребне услуге" је упућен апел да се са мало више пијете-та односе према умрлима. Наиме, у извештају овог предузећа стоји да је за октобар сахрана било - "комада" 800, а кремација "комада" 160. ("ДТ")

КРИТЕРИЈ

Свака четврта Београђанка, узраста између двадесете и тридесете године, желела би да њен партнер буде виши него што јесте, а свака шеста би му променила боју очију. Тек свака дванаеста је на питање шта би променила код постојећег партнера навела карактер. ("Грађанин")

ФИНТА

Горан Бошић, власник приватног предузећа у Нишу, најпре је преварио пет директора основних школа узевши 300.000 динара за набавку школских уџбеника, а затим покушао да их сам штампа, чиме је извршио кривично дело неовлашћеног коришћења ауторских права. ("Политика")

ПОЗДРАВ

Један југословенски цариник премештен је на друго радно место због тога што су га музичком жељом на локалном радију поздравили бугарски шверцери, пише софијски дневник "Континент". Његове колеге су због тога упутиле молбу Бугарима да више не поздрављају југословенске царинике. ("Демократија")

ЗУХАР

Читатељка Спасенија Р. из Ниша пита: "Муж ми је умро 19. августа ове године

па ме интересује да ли имам право да задржим други део његове пензије с обзиром да је започео тај обрачунаски период..." ("Вечерње новости")

ПРИОРИТЕТ

Током бракоразводне парнице, Зрењанинци З.М. и Д.М. брзо су се споразумели о подели имовине и бризи о деци, али се већ пола године споре око тога коме ће припасти кућица за пса. ("Вечерње новости")

УПОРНОСТ

Миодраг Мирковић (68) из села Ђириковца код Пожаревца, окончао је живот на заиста необичан начин. У недељу 7. децембра, на дан избора, два пута је легао на пут који води од Пожаревца до Костолаца, одакле су га односили мештани Ђириковца. Своју намеру да изврши самоубиство старац је ипак остварио искористивши непажњу комшија и по трећи пут својим телом препречио пут чекајући први аутомобил. ("Блиц")

ЈАРАЦ

Расни јарац Срле, пореклом из Бугарске, почео је онедавно свом власнику, Крсти Војнићу из Бољевца да даје и млеко - литар до два дневно. Ем што Крста Срлета припушта мештанима на козе и тако зарађује - ем још и млеко добија. ("Политика")

КОЛЕНА

Две фамилије Јелића из нововарошког села Дебеља, суде се због 40 хектара шума већ 75 година. Од почетка суђења умрло је 20 парничара, око 40 сведока и тројица адвоката... ("Вечерње новости")

ПРИПРЕМА

Радиша Младеновић "Куза" (55) поштар из Лапова, са 30 година радног стажа и у суботу, на Задушнице, исплаћивао је пензије (други део за август) пензионерима - на гробљу. ("Вечерње новости")

ОСУШЕНА

У вешерници Ауто-базе обреновачке "Ласте" радница овог предузећа, да би се нашалила са колегама, ушла је у индустријску машину за сушење. Пре него што је успела да затвори врата машина је почела да ради... Повреда није било, али за неодговорност јој је директор изрекао казну умањења плате за 10 одсто. ("Политика")

РЕВАНШ

Видосав Милановић (74) из Прокупља објавио је оглас у којем тражи три Рускиње, две Филипинке и једну Американку, које би га чувале, а заузврат преписале им кућу. ("Вечерње новости")

Слоба сели и тело и телевизију

Први конкретан и веома важан исит за савезну државу, и њен информативни апарат, ња и за њеног председника, биће 15. јануара на Цетињу, на инаугурацији новој председника Црне Горе. Дотле, проблем за размишљање: ијава ЈУТЕЛ-а најавила је распад СФРЈ. Да ли је најав ЈРТ предсказање распада СРЈ? Делић одговора знаћемо већ после 15. јануара.

Александар ТАСИЋ

Све се враћа, све се плаћа, а у том периодичном понављању, када је о нашој стварности реч свакако има и својеврсне симболике. Српски режим је крајем 1997. коначно успео да како-тако, приведе крају изборни циклус. Пре тачно годину дана изгубио је локалне изборе, летос је успео на брзину, кроз мала врата да прогута Милошевића на место председника СР Југославије, а у децембру је Милутиновић на мишиће постао други по реду председник Србије.

У међувремену, режим је разбио опозициону коалицију која је новембра 1996. потукла власт до ногу у свим већим српским градовима. И то пре свега захваљујући сукобима унутар коалиционих партнера, инициираним споља или израслим изнутра - свеједно, јер то и није више важно. Битно је да је велики део народа доведен у стање апатије и неповерења, схвативши да огромна енергија из новембарских протеста није материјализована на прави начин. Отуда и претпоставка да су створени услови да буду, ако не поновљени пре времена локални па чак и републички избори (ма колико то коштало) како би лева коалиција поентирала ситуацију и формалном већином у општинским и републичкој скупштини, оно да већ почне припремање терена за те изборе кад им дође време како се не би поновио неуспех.

ЈУТЕЛ ПО НОВОЈ МЕРИ

У то име, што би рекао Слободан Милошевић, огласио се последњих дана минуле године Горан Матић, савезни секретар за информисање, најавом да ће ускоро бити донети савезни закони о информисању и - оснивању Југословенске радио телевизије. Потпуно у складу са селидбом свих видова власти са републичког на савезни ниво - путем којим је отишао Милошевић. Обрнутим од онога који је био у политичком тренду док је Милошевић био председник Србије, када је све што је савезно било малтене ниподаштавано.

"Основни наш интерес је да развијемо јединствени југословенски информативни простор. Интерес грађана је да о битним областима које потичу од савезне државе буду информисани ДИРЕКТНО, А НЕ ПРЕКО ДРУГИХ СРЕДСТАВА КОЈА ЧЕСТО ИМАЈУ СВОЈЕ ИНТЕРЕСЕ", рекао је министар пропаганде Матић, истакавши да "очекује подршку владе Црне Горе".

Кога сећање служи зна да је у претходној Југославији постојала Југословенска радио телевизија. Преузимане су информативне емисије и размењивани програми телевизија главних градова република које су заправо биле гласноговорници својих републичких власти. Када је републичка политичка хармонија почела да слаби, та сарадња је престала и претворила се у отворену конфронтацију једних против других а свих против савезне државе (!) у којој су седели представници свих република чланица. Основан је тада, уз слично образложење овом Матићевом - ЈУТЕЛ.

Савезна влада СФРЈ за чији се правни континуитет свим средствима сада бори СРЈ, желела је на тај начин да грађане ДИРЕКТНО информисе о својој реформској политици којом би држава ушла у савремене европске економске и политичке токове, и истовремено се супротстави ретроградним тенденцијама савезних република, политичког или економског карактера, зависно о којој је републици реч. Тада су те републике имале СВОЈА СРЕДСТВА КОЈА СУ ИМАЛА СВОЈЕ ИНТЕРЕСЕ, односно преко тих средстава пропагирале су политику својих руководства.

Судећи по Матићевој најави, ситуација се данас поновила, али у нешто суженом издању. По логици из његових речи произилази, наиме, да нема јединственог југословенског информативног простора, а лако је препознатљиво да "друга средства која често имају и своје интересе", како је рекао, нису независне или опозиционе новине, радио и ТВ. Оне су

малог домета и неприступачне најширем југословенском медијском простору.

Није ни РТС, која апсолутно следи курс савезног председника Милошевића. То главно "друго средство..." је очито РТВ Црне Горе, која, истина, такође не покрива целовит ЈУ простор јер је игнорише РТС, али може и утиче на јавно мњење у овој републици, малобројно у односу на српско али по Уставу СРЈ потпуно равноправно. Ефекат тог утицаја, односно неслагања са РТС као главном пропагандном машинеријом Слободана Милошевића, огледа се и у односу према председничким изборима у Црној Гори и исходу тих избора.

Но, вратимо се епилогу око ЈУТЕЛ-а. Иако је, осим као средство објективног обавештавања без посредника замишљен и као фактор интеграције, па и без обзира што је у кратком времену та Југословенска телевизија постала веома гледана, чак према неким анкетама и испред појединих републичких ТВ, ЈУТЕЛ је на информативном плану претходио распаду тадашње Југославије. У његовом гашењу и нестанку СФРЈ, једну од главних улога играо је управо и данашњи председник ове нове Југославије. Човек који посредством свог чиновника најављује сада подизање ЈРТ на разрушеним темељима најпре старе ЈРТ а потом ЈУТЕЛ-а!

Е сад, ако је интенција те будуће ЈРТ да на неки начин парира РТВ Црне Горе, а све указује да јесте, из досадашњег искуства није тешко закључити да ће та будућа савезна телевизија бити у ствари појачана РТС. И то за онолико колико је савезног председнику потребно да учврсти свој положај, утиче на власт Србији и Црној Гори и на јединственом југословенском простору покуша да потпуно уништи опозициону конкуренцију. Било да је она српска или црногорска.

ПРВИ ИСПИТ 15. ЈАНУАРА

Најава оснивања ЈРТ указује и на почетак фронталне пропагандне офанзиве. Ако је прошле године Скупштина СРЈ радила свега непуних месец дана, готово је извесно да 1998. године та неактивност неће бити поновљена. Најпре, избори су завршени, даље Милошевић није Лилић а колики год аутократа био, ипак су му потребни и неки закони да би форма била задовољена али и да би било основа за минимум нормалног функционисања државе да би јој могао бити формално додат придев "правна".

Законодавна ажурност савезне Скупштине не очекује се дакле само због доношења Закона о оснивању савезне телевизије. Ту је и низ других савезних закона, а међу њима и Закон о информисању.

Доношење Закона о информисању најављено је и у Србији. Много је око тога радила и републичка министарка Радмила Милентијевић, али је нагло престала због првих па других председничких избора. Вођене су, сетимо се, маратонске а јалове



"панел расправе" без учешћа опозиције, али уз игнорисање опозиционих примедби. Прве, да се о томе расправља за округлим столом и друге да постојећи српски закон о јавном информисању заправо и није лош колико се не примењује, па је суштина не у измени садржаја, већ у поштовању прописа и овог конкретно и уопште, с обзиром на устаљену праксу да режим ни сам не поштује нити примењује оно што је донео.

Паралелно са најавом закона о информисању СРЈ и Србије, појавио се на крају 1997. године и закључак Савеза новинара Југославије да се "осим израде

Статута, позабави и радом на кодексу новинара који би се односио на све припаднике новинарске бранше на подручју СРЈ и представљао би скуп својеврсних правила понашања за новинаре, али и за заштиту струке". Удружење које, ако није под директном контролом режима, оно га сачињавају чланови запослених у режимским средствима информисања, укључено је очито у акцију власти да преуреди информативни простор.

Јер, и сада постоји кодекс новинарске етике, правила понашања имају и зависна и независна новинарска удружења, судови - ако до њих дођу ствари - такође имају

прописане правне оквире у којима могу да делују, али изгледа да то није довољно. Потребна је комплетна информативно политичка киретажа.

Све је то, међутим, у стилу "шта ће бити кад и ако буде било". Први конкретан и веома важан испит за савезну државу, и њен информативни апарат, па и за њеног председника, биће 15. јануара на Цетињу, на инаугурацији новог председника Црне Горе. Дотле, проблем за размишљање: појава ЈУТЕЛ-а најавила је распад СФРЈ, да ли је најаву ЈРТ предсказање распада СРЈ? Делић одговора знаћемо већ после 15. јануара.

У Америци воде рачуна о фокама, а ми о пензионерима

Клуб младих СПО Београд основан је новембра 1997. године, са идејом да, како стоји у Правилнику Клуба, "остварује интересе и потребе који су својствени младим људима у оквиру њиховој политичкој и страначкој одређења". За "Српску реч" о раду Клуба говори Немања Ђириловић, председник Клуба младих СПО Београд. Немања има 20 година и студент је друге године Факултета политичких наука. Пре но што је постао председник градског подмлатка, био је председник Клуба младих СПО Пашула.



Ђириловић: "Пропустили смо, као странка, прилику да постанемо озбиљан фактор на Београдском универзитету, а самим тим и шансу да те младе људе привучемо у СПО"

Љесна ЛЕНГОЛД

Шта је од новембра до данас урадио Клуб младих СПО Београд?

У наше највеће успехе убројио бих оснивање општинских клубова младих на Врачару, Раковици, у Земуну и на Савском Вецу, где су млади до сада били помало запостављени, без могућности да се међусобно друже и упознају. Затим, ту је доношење Правилника о раду Клуба младих СПО Београд од стране Градског одбора, затим канцеларија коју смо добили у Кнез Михаиловој 48, презентација на Интернету... Имали смо и неколико значајнијих акција. Пре свега, ту је Конвенција Клуба младих, која је одржана 20. новембра прошле године, затим организовање кошаркашког турнира у Спортском центру, "Шумице", на коме смо освојили прво место, затим две велике журке које смо организовали и које су биле одлично посећене, као и бесплатна новогодишња представа коју смо у Дому културе "Раковица" организовали за наше најмлађе суграђане.

РАДИКАЛИ НЕМАЈУ ПОДМЛАК ВЕЋ ДРВОРЕД

Осим званичних реченица из Правилника, у чему видиш сврху постојања оваквог једног Клуба?

Наши основни задаци су они које нам постави Градски одбор СПО Београд и Странка, а затим студентска питања, култура, хуманитарна питања, спорт и забава. Градски одбор нам је Правилником понудио много области у којима можемо да радимо. Ту је, између осталог, сарадња са младим члановима сродних странака и организација, затим окупљање и разговори са младим људима који су симпатизери СПО-а, давање саопштења за јавност у складу са одлукама Службе за информисање СПО-а, формирање разноврсних секција за потребе чланова свих клубова у Београду, организовање приредби, забава, предавања, изложби, спортских манифестација, праћење активности студената, чланова СПО-а, на Београдском универзитету. Постоји предлог да Странка посебно награђује најбоље студенте. Организација нам је таква да буквално има места за сваког младог човека од 18 до 25 година старости, али првенствено мислим да је улога подмлатка да буде школа политике за будући кадар СПО-а. Странка ће тако увек моћи да рачуна на свежу крв, на младе стручњаке пред којима је време, а не да посеже за остарелим кадровима. По мом мишљењу, председници месних и општинских одбора не би требало уопште да буду старији од 30 година. Можда није најсрећније поређење, али вреди знати да је СПС својим Статутом предвидео да сваки део њихове организације, од месног па до главног одбора, има најмање 20 одсто младих чланова. Код нас сам то видео у Лесковци, захваљујући госпођи Бојани

Ристић и у новом Градском одбору Београда, који води Милутин Рањеловић.

Кад смо већ кренули са поређењима, како видиш подмладак СПО-а у поређењу са подмладама других странака и других студентских организација?

Чим смо основани, унели смо страх међу њих. Одмах су кренули са измишљањем гласина, као што је била она о наводној преписци између Милана Божића и мене, где ми, наводно, господин Божић пише да, како знамо и умемо, уништитемо Студентски парламент. Наравно да је све ово без икаквог основа. Али, то што нас оптужују може се очекивати јер смо ми у овом тренутку једини подмладак који егзистира у политичком животу Србије. У подмлатку Демократске странке данас има много проблема и подела, јер нико паметан не жели да се ангажује у странци која је сама себе избрисала са политичке сцене. Радикали немају подмладак, већ дрворед. У СПС-у и ЈУЛ-у су млади само због интереса, док је ГОС (подмладак ГСС-а) толико малобројна организација да не би могли да направе ни кошаркашку екипу.

НИЈЕ ВАЖНО КО ЈЕ ЧИЈЕ ДЕТЕ

Шта је, по теби, тајна добре организације?

То је пре свега слога, тимски рад и воља за радом, па онда квалитет људи који раде. Имао сам среће да су код нас сви ови квалитети обједињени, захваљујући кадровима којима располажемо. Пре свих, поменуо бих Срђана Црвенковића и Станка Бојанића са Новог Београда, Марију Докмановић из Раковице, Александра Филиповића са Савског Венца и Бату Пешића са Чукарице. Ови људи се издвајају својим огромним ентузијазмом, вољом и оданошћу Странци. Уосталом, код нас се у систему вредности ранг листе праве искључиво по делима, а не по томе кад је ко приступио Странци или ко је чије дете.

Због чега не постоји Клуб младих на нивоу Странке, већ само као градска или општинска организација?

Не знам колико је реално да ће се у скором периоду таква организација основати. Интерес међу нама младима је велики, барем што се тиче Београда, Крагујевца и Новог Сада. Ми из Београда смо у прошлом броју "Српске речи" дали рекламу на којој је писало "Клуб младих СПО" и која, чини ми се, одражава нашу жељу и амбицију. Ипак, на највишим органима Странке је да оцене да ли би у овом тренутку таква једна организација била од користи СПО-у. Док се не направи подмладак на нивоу Странке, ми ћемо остваривати контакте са свим клубовима младих у земљи и иностранству, правивемо узajамне посете и заједничке акције.

У Градском одбору СПО Београда од недавно има много више младих чланова него до сада. Каква вам је међусобна

сарадња, с обзиром на то да вам је Градски одбор заправо наредбодавац?

Градски одбор је предвидео да, између осталог, организује послове везане за студентска питања, културу и спорт, тако да су то за сада спорна места око којих се наше активности преклапају. Изузев тога, сарадња је одлична, поготову са Милутином Рањеловићем и Анђелком Трпковићем. По Правилнику, средства за рад Клуба младих СПО Београд се обезбеђују из Градског одбора СПО Београд и Странке, као и из добровољних прилога грађана, удружења, организација и правних лица.

Какви су планови за наредни период?

Као прво, морао бих да оснујем Председништво Клуба младих СПО Београд, а на основу Правилника донетог од стране Градског одбора 25. децембра 1997. Што се тиче будућих акција, сигуран сам да ће Београд и Србија бити добро познати са њима, а што се мене као председника Клуба тиче, предизборна кампања је већ почела.

Пошто ти и не кријеш своје велике политичке амбиције и своју заинтересованост за промене у Србији, занимљиво је чути како један двадесетогодишњак види актуелну политичку ситуацију и управо протекле изборе.

Посао Клуба младих није да се бави високом политиком, нити ја на састанцима дозвољавам да чланови креирају политику Странке, али могу да изнесем своје лично мишљење. СПО је последњих година посећивао недовољно пажњу својим младим члановима, а и омладини уопште, пре свега због тога што је било много озбиљних егзистенцијалних проблема којима се Странка бавила, пре рата, за време рата и данас. Ипак, и поред тога, морали смо озбиљније да схватимо да су млади људи гласачко тело које треба неговати и коме се треба обраћати од почетка.

Чињеница је да су од деведесете године управо млади били носиоци свих акција, митинга, протеста и осталих дешавања у Србији. И онда кад је та енергија била коначно акумулирана у тадашњем СОПО-у (Српском омладинском покрету обнове), у тренутку када смо имали огроман број младих чланова у Странци, дошло је до пуцања које се одразило на све касније покушаје да се направи озбиљан подмладак највеће демократски оријентисане странке у Србији. Пропустили смо, као странка, прилику да постанемо озбиљан фактор на Београдском универзитету, а самим тим и шансу да те младе људе привучемо у СПО. Све ово се, по мом мишљењу, одразило и на резултате последњих избора. То се, наравно, може исправити и управо на томе ми сада радимо. Циљ нам је да направимо озбиљну и модерну омладинску организацију, која се никада неће одрећи својих почетака, односно темеља у којима су великим словима уписана имена Гишке и свих оних који су попут њега остављали

живот или здравље на трговима и улицама Србије, борећи се за бољу будућност.

НИ ЗА ПЛИШАНОГ МЕЦУ

У срећнијим и богатијим земљама, млади људи који се политички ангажују баве се тренутно неким другим проблемима, као што су на пример питање легализације лакших дрога, третман хомосексуалца у друштву, еколошки проблеми, питање легализације абортуса, угрожене животињске врсте и томе слично. Има ли ваша организација времена и амбиција да се бави и оваквим питањима?

Сасвим је нормално да у богатим и срећним земљама млади људи имају времена да се баве оваквим питањима, али се ми у Србији, нажалост, још увек бавимо основним егзистенцијалним питањима. Проблеми и питања које сте поменули спадају у неку друштвену надградњу, а ми смо овде још увек дубоко у базичним невољама. Тако, док наше колеге у Америци воде рачуна о фокама, ми морамо да водимо рачуна о пензионерима и социјалним случајевима, у које смо се сви претворили. Тешко да би овде имала смисла акција против ношења правога крзна, када више нико поштен нема пара да купи ни плишаног мецу. Дрога је проблем са којим ћемо свакако морати да се суочимо, јер све озбиљније угрожава наше друштво, а нарочито омладину. Сви проблеми који постоје у развијеном свету, постоје и код нас, једино је питање када ћемо, од најакутнијих невоља, почети и њима да се бавимо. Био бих најсрећнији да су сви социјални, економски и политички проблеми решени и да можемо да се бавимо само друштвеним финесима.

Поред својих обавеза на факултету и у СПО-у, да ли ти остаје времена и за забаву? Има ли у Београду доброг провода упркос свим проблемима у којима се живи?

Морам вам признати да, откад сам преузео дужност да водим Клуб младих, једва нађем времена и за факултет, а камоли за забаву. И тако ће бити све док не направимо организацију која неће живети од данас до сутра. Онда када се послови буду поделили на више људи, надам се да ћу тада имати слободног времена као што сам пре имао. Што се тиче Београда, сигуран је да има места где се може добро провести, поготову у последње време отварањем многобројних клубова и дискотека, али све је то опет везано за дубину џепа младог човека. Као алтернативу скупим проводима, ми смо организовали и организоваћемо журке, којима покушавамо да скренемо пажњу београдске омладине на подмладак СПО-а. Дакле, и политика и журка у исто време! Уосталом, ова "журка" у којој последњих година живимо и онако је постала потпуно неодојива од политике.

ОНИ ДОЛАЗЕ: СРЂАН ЦРВЕНКОВИЋ, ПОТПРЕДСЕДНИК КЛУБА МЛАДИХ СПО

Нисмо у илегалу

"Нисмо више желели да се излажемо критисцима наших месних одбора који су инсистирали да се укључимо у рад општинске Скупштине. Због тога смо одлучили да формирамо одборничку групу и убудуће присуствујемо седницама СО Нови Београд. Ово смо учинили и из једног сасвим практичног разлога. Нама је због неучествовања у раду Скупштине општине онемогућавано да држимо одборничке дане у месним заједницама, тако да нисмо имали никакву службену могућност да контактирамо са нашим бирачима", каже одборник СПО, коментаришући улазак странке у Скупштину општине Нови Београд

Александар ЦВЕТКОВИЋ

Срђан Црвенковић, рођен 1974. године, студент је Саобраћајног факултета у Београду. У политику је ушао 1992. године, када се, по стицању пунолетства, учланио у Српски покрет обнове. Од тада прошао је све "степенице" рада у странци - од лепљења плаката и обезбеђивања јавних скупова до функција на којима се данас налази. Срђан Црвенковић је потпредседник Клуба младих СПО, секретар Општинског одбора СПО Нови Београд и одборник у овој београдској општини.

Одлуку да се учлани у Српски покрет обнове Црвенковић је донео још као средњошколац:

"СПО је од свог оснивања био странка младих, млади су били њихов симбол исто толико колико су и поменути догађаји, Девети март или Видовдански сабор, симболи младих у Србији почетком деведесетих година". Међутим, шта се догодило свима нам је познато... Почео је рат, много младих отишло је у иностранство, чврсто решених да се више не врате, а велики је и број оних који су остали - разочарани у политику и политичку свест свога народа.

ДВЕ СТРУЈЕ: РАЦИОНАЛНА И ЕМОЦИОНАЛНА

Присећајући се тих својих почетака, али и неких околности које неодољиво подсећају на данас актуелне, Црвенковић прича:

"По повратку из војске 1994. године за текао сам приличну апатију у странци. Појавиле су се две, условно речено, струје по питању става према рату у Босни. За разлику од принципијелне и безусловне подршке успостављању мира, коју су усвојили највиши органи странке, било је и оних који су сматрали да СПО нипошто не сме да се нађе на истој страни са Социјалистичком



"У истојећим условима, мислим да је тих 25% на последњим изборима изашлих бирача, онај део демократски опредељених, уједно и тренутни максимум Српског покрета обнове на Новом Београду. Ту никакви највиши општинског одбора не могу да дају жељене резултате, јер је у питању дуготрајан процес промене свести људи".

партијом Србије. У то време СПС је увео блокаду на Дрини, прекинуо је односе са Републиком Српском, па је и та чињеница изазвала код појединаца незадовољство.

Били су то тренуци великих искушења за нашу странку, јер су многе међу нама емоције вукле на једну страну, али су рационални политички разлози говорили супротно. Требало је да прође извесно време да би се тадашње одлуке врха наше странке, и поред високе цене коју смо плаћали у опозиционој јавности, показале исправним".

У таквој атмосфери, у септембру 1994. године Црвенковић је изабран за председника Месног одбора СПО "Његош", који је покривао територију око Фонтане и Меркатора на Новом Београду. Период до краја те и целе наредне године протекао је у редовним страначким пословима као што су састанци са чланством и организовање неколико мањих трибина.

Тада је за председника општинског одбора изабран Милан Путниковић, а према његовом предлогу за секретара постављен Срђан Црвенковић.

У расправи која је вођена унутар странке закључено је да се мора извршити веће ангажовање младих, али и да то подмлађивање иде у правцу преузимања одговорних функција у Српском покрету обнове.

НОВОБЕОГРАДСКА КОАЛИЦИЈА

"Дошли су локални избори 1996. године и ја сам као кандидат СПО изабран за одборника Коалиције "Заједно" у Скупштини општине Нови Београд. Пребројавањем гласова после другог круга Коалиција "Заједно" је имала највећи број освојених мандата - 27 од 55 одборника колико броји пун састав Скупштине општине Нови Београд. Међутим, као и у осталим местима у Србији где је Коалиција "Заједно" освојила локалну власт догодила се крађа, па је на појединим бирачким местима одржано пет кругова гласања. Коалицији "Заједно" оспорено је шест мандата, од тога четири кандидата Демократске странке и два кандидата Српског покрета обнове. На жалост, наша општина није била обухваћена извештајем ОЕБС-а, тако да је Коалиција "Заједно" остала са 22 призната одборничка места, а

већину потребну за формирање локалне власти освојили су социјалисти.

Иначе, Скупштина општине Нови Београд конституисана је пре доношења извештаја ОЕБС, у чему ми нисмо желели да учествујемо. Петнаестог јануара, када је заказана конститутивна седница почеле су и протестне шетње грађана Новог Београда.

Зашто ни после свега, а све до пре неколико дана, крајем децембра 1997. године, када је одржана 5. седница СО Нови Београд, одборници Српског покрета обнове нису учествовали у раду општинске Скупштине?

"Ми смо се свим силама борили за очување Коалиције "Заједно" на локалном нивоу. Али, једноставно нисмо наишли на жељу и вољу за сарадњом са нашим коалиционим партнерима. Демократска странка је сваки наш предлог одбацила. Ми смо предлагали да направимо заједнички план и програм рада на општини, нешто слично ономе што ДС у граду сада промовише као владу у сенци. Имали смо за то и конкретне људе по секторима, организоване на истом принципу по коме функциолишу и општински савети и комисије. Ми смо тако замишљали организовање јаке и конструктивне опозиције на локалном нивоу, која је у једном тренутку можда могла и да преузме власт - скупштинску већину чинило 28 одборника СПС, што значи и рад на самој граници кворума - а у том случају очекивали смо да нам приђу и шест одборника Српске радикалне странке. Међутим, за тако нешто изостала је подршка наших тадашњих коалиционих партнера".

Затим је наступила отворена криза која се окончала распадом Коалиције на вишем нивоу.

ЗА КОРАК ИСПРЕД ОСТАЛИХ

"Тако смо последњих шест месеци узалудно чекали да нам одборници Демократске странке изнесу и образложе свој став о деловању у оквирима Скупштине општине, јер се у међувремену и њиховом општински одбор на Новом Београду поделио око тога. Наш последњи састанак одржан је 14. октобра, на годишњицу потписивања коалиционог споразума, али спремности за сарадњу није било. Истовремено, један одборник ДСС већ је прекршио коалициони споразум, и ушао у СО Нови Београд (коалицију су за локалне изборе на Новом Београду чинили СПО-ДС-ГСС-ДСС-ДЦ), а Демократски центар је стао уз Демократску странку.

Нисмо више желели да се излажемо притисцима наших месних одбора који су инсистирали да се укључимо у рад општинске Скупштине. Због тога смо одлучили да формирамо одборничку групу и убудуће присуствујемо седницама СО Нови Београд. Ово смо учинили и из једног сасвим практичног разлога. Нама је због неучествовања у раду Скупштине општине онемогућавано да држимо одборничке дане у месним заједницама, тако да нисмо имали никакву службену могућност да контактирамо са нашим бирачима", оцењује Црвенковић.

Како је, после готово годину дана апстиненције, изгледао сусрет са осталим одборницима СО Нови Београд?

ТРИ ЗАДАТКА

О специфичном задатку због кога је, између осталог, и основан Клуб младих СПО јесте агресивнији наступ помладака Демократске странке и Грађанског савеза Србије током Студентског протеста 1996/97. године. Црвенковић је, иначе, са још неколицином колега и представник Српског покрета обнове у Студентском парламенту.

Црвенковић то коментарише следећим речима: "Сматрали смо да је недопустиво да међу студентском популацијом главну а понекад и једину реч воде новолевичари и чланови оних странака који су били наши дојучерашњи коалициони партнери, а да ми пасивно посматрамо како наших симпатизери остају по страни од главних збивања у студентском покрету. Због тога смо дошли на идеју да створимо организацију која ће у крилу Српског покрета обнове заступати њихове интересе, и изменити слику о студентима као тобоже монолитној групацији одређеној за пасиван отпор режиму, тј. бојкотовање избора. С друге стране, класични облици страначког деловања за одређени број наших вршњака није привлачан па је задатак Клуба младих СПО ту да их укључи и анимира кроз другачије активности, као што су организовање хуманитарних акција, спортских такмичења, културних и забавних садржаја. Јер, колико год ситуација у друштву била компликована и не уливала наду у брзе промене на боље, генерацијска одлика младих јесте потреба за дружењем и што интензивнијим коришћењем свог слободног времена. На нама је да то осмислимо и понудимо што ширем кругу младих људи.

Други задатак Клуба младих, ништа мање значајан од овог на групном плану, јесте појединачна афирмација оних који имају јасне амбиције у погледу свог политичког ангажовања. То подразумева да се у сваком тренутку и на сваком месту, кроз дуеле на политичким трибинама, бране ставови и част своје странке. Такви, истовремено, морају да се докажу придобијањем нових чланова у својој средини. Ја сам, на пример, за протекалх годину дана на свом факултету учланио тридесетак нових чланова Српског покрета обнове.

Трећи задатак Клуба младих односи се на специфичну ситуацију када млађи чланови сматрају да не могу у потпуности да се афирмишу у својим месним и општинским одборима - ми смо ту да им пружимо шансу да се докажу и стекну положај у странци према њиховим стварним способностима", каже Срђан Црвенковић.

"Уколико занемаримо вербалне провокације радикала у тренутку када смо улазили у скупштинску салу, мислим да је реакција осталих одборника ипак позитивна. Као одборничкој групи очекујемо да нам се стави на располагање канцеларија у згради општинске управе, што је од почетка новог сазива омогућено малобројнијој одборничкој групи Српске радикалне странке. То је наизглед неважно, али нам доноси одређене психолошке предности код грађана који ту долазе и виде да ми нисмо некаква полуилегална организација, каквима нас је режимска пропаганда годинама представљала".

За своју локалну средину Црвенковић истиче да је посебно тешко разбити дугогодишње предрасуде према било каквом политичком плурализму, формиране код старије и средње генерације, ако се узме у обзир каква је структура становништва у општини Нови Београд.

"Велики број грађана Новог Београда чине војна лица и службеници других државних органа, углавном навикнутих на одређене друштвене привилегије и идеолошки индоктринираних да ће их промена власти довести у неповољнији положај. Чак и када се разочарају у политику владајућих социјалиста, они се радије окрећу неким другим странкама једнако искључиве, тоталитарне оријентације. Због тога мислим да су наши изборни резултати, који се крећу око 15-20% изашлих на изборе, реалан одраз таквог стања свести већине грађана на Новом Београду. У постојећим условима, мислим да је тих 25% на последњим изборима изаш-

лих бирача, онај део демократски одређених, уједно и тренутни максимум Српског покрета обнове на Новом Београду. Ту никакви џапори општинског одбора не могу да дају жељене резултате, јер је у питању дуготрајан процес промене свести људи".

За садашњи састав Општинског одбора СПО Нови Београд, са новим председником Драганом Обрадовићем на челу, Црвенковић каже да је изузетно квалитетан.

"За политику се обично каже да је то вештина могућег. А ми смо у околностима које сам већ описао, први одбор који је на територији једне београдске општине где нисмо на власти, поднели званичан захтев и на основу њега код локалне власти обезбедили добијање просторија за рад странке. Просторије нашег одбора у блоку 28 свечано су отворене 19. јуна ове године".

Срђан Црвенковић истиче да је рад општинског одбора на сталној провери и да ће његово проширивање младим и амбициозним бити непрекидан процес, како би они који уложе највише труда и покажу најбоље резултате што брже напредовали у странци.

"Залажем се за концепцију рада странке у условима континуиране предизборне кампање. Ми не смемо да чекамо расписивање избора да бисмо истакли наше кандидате, већ сада морамо да их спремамо за оно што ће доћи две, три или четири године. И, свакако, у случају превремених избора, бићемо за корак испред осталих", категоричан је Срђан Црвенковић.

Језик би им отпао

Удружење Срба из Крајине и Хрватске поново - Удружење Срба из Хрватске.
Херцејовачки синдром?

Мр Миле ДАКИЋ

Више од шест година у јавности, у завидном материјалном положају, па после егзодуса, више него скромном буџетирању државе, живи Удружење Срба из Хрватске. Донедавно се звало Удружење Срба из Крајине и Хрватске, са седиштем у Цвијићевој улици 43, али је, опет без скупштинске одлуке, руководство, бојећи се, вероватно, хрватских приговора, повратило почетни назив. Све је лако обављено јер су, изгледа, сачувани стари печати. Ово је још један доказ да су Срби народ код којег се многи, због других народа, олако одричу себе и своје прошлости. До крајишког егзодуса Удружење је бележило значајне резултате, помажући српски национални покрет и праведну борбу српског народа Крајине да остане у саставу легитимне државе. Учествовало је у буђењу српске националне свести, материјалом и културном напретку САО, па РСК. Организовало је научне скупове, помагало развој мреже информисања, посебно у постављању прве Српске телевизије с оне стране Дрине, јуна 1991. на Петровој гори.

Тренд успона и значаја ове институције, која је у међувремену мењала име у Удружење Срба из Крајине и Хрватске, траје до краја 1994. године, да би нагло почео свеопшти пад, када РСК престаје бити у милости своје матице. Удружење није баш потпуно одбачено. С добијеним средствима се могло живети, али без реализације програма рада. Десило се да су Срби Крајине остали без готово сваке активности Удружења баш онда када је помоћ била најпотребнија, када су загазили у најтеже дане своје историје, у неслућене дане и године егзодуса и јавног беспризорја. Оно је доживело судбину односа Србије и СРЈ према Крајишницима, или, како их називају - прогнаницима, избјеглицама и расељеним лицима. Од оснивања па до децембра 1997. Удружење је одржало две годишње скупштине, а требало је да их буде најмање шест. На недавно одржаној 3. годишњој скупштини изнесени су и разлози нерада - недостатак ма-

теријалних средстава. Много је одговорности пребачено на адресу актуелне власти, што помало зачуђује, с обзиром на неке челне личности у Удружењу. Било је запажених дискусија, чија је главна усмереност била према повратку српског народа Крајине. Политичку идеју повратка посебно су истицали епископ бихаћко петровачки Хризостом, Вељко Цакула, Вељко Губерина, Никола Церовац и Јовица Продановић. Међу присутнима је био и академик Михајло Марковић. Многи су очекивали шта ће рећи реномирани филозоф, пореклом из Кордуна. Управо је он унио конфузију, крајњи песимизам и црне слутње, говорећи да ова држава не подузима много на трајном прихвату Срба из Крајине, јер се већина определила за повратак (криве су избеглице што жуде за завичајем - прим. аут), а да ће вероватно они који се врате прихватити католичанство и да ће постати хрватски национални екстреми, попут херцеговачких усташа. Марковићу као да није јасно да

мали број оних који остају олакшава а не отежава проблем Југославији, и да се Крајишници неће враћати у фашистондну Хрватску, него у демократску, која само таква може бити део демократског света. Он заборавља да се крајишки проблем не решава и због изборних година, које су крајишке Србе развластиле изборних права.

КОСОВО ИЛИ ХРВАТСКА

Сећамо се боравка академика Михајла Марковића, др Петра Шкундрића и др Смиље Аврамов у Книну 16. фебруара 1995. приликом промоције Социјалистичке партије, када је на питање да ли ће СРЈ и Србија признати Хрватску у авнојским границама одговорио да "нико у Србији и СРЈ нема смелости да то учини" и да би такав морао одмах напустити власт". Да ли се Марковић сећа да је гледао прави балет у Книну који су приредила, у његову част, деца Крајине? Надајмо се, јер је Кордунаш, да се бар понекад запита где је та

јадна младост? Где се налази 2400 само книнских средњошколаца, у којим су прихватним центрима, како и какву муку муче?

Пада у очи, да баш нико на Скупштини није критички говорио о раду Удружења у протекле две године, када су се убоги, понижени и унижени Срби Крајине на разне начине пробијали за Вуковар, Бели Манастир, Јанковце и друге, да добију хрватске документе, а и то је сасвим сигурним саставни део понижења, уцена и егзодуса. Удружење Срба из Хрватске, као ни Комитет за расељена лица и повратак у завичај, нису приметили тај део свесрског егзодуса. Нико није споменуо "зелени картон" и "картон један кроз један", којима хрватске власти додатно и максимално отежу процес повратка. Није споменуто свеопште ћутање о судбини Крајишника. Ту је и мук међународне заједнице, која урла на ову државу због Косова и Рашке. Тамо су људи на својим огњиштима и у топлим кућама. То је, каже Елизабета Рен, велики међународни проблем, а



проблем Српске Крајине за њих не постоји, где је народ развлашћен политички, опљачкан материјално и духовно, протеран из завичаја, својих кућа и своје земље. То је завршни чин од којег лучоноше светске демократије и новог светског поретка перу руке. То је срамно, људски наказно и крајње аморално. Европска унија укида трговинске повластице СРЈ, а Хрватску нико и не спомиње за пола милиона њених протераних и бесправних грађана. На тај начин УН иду сигурним корацима у правцу да преузму штафету судбине Лиге народа. Данас у свету у којем живимо, ко има паре и моћ, правда је на његовој страни. Зачујује да СРЈ не користи крајишки егзодус у одбрани својих историјских права на Косову и Рашкој области. Многим званичницима би језик отпао да кажу да је право кршење људских права на примерима крајишких Срба, а не на Косову. Југославија заиста не зна, или неће да пред светом брани своје интересе, ни онда када има изобиље аргумената и свакодневних криминалних догађаја у кршењу људских права над Крајишницима.



ПРИЛИКА ЗА СТРВИНАРЕ

На годишњој конференцији нико није споменуо изборну лакрдију, коју је у Србији организовао Комесаријат за избеглице, по којој избеглице из Босне имају право гласа, а из Крајине и Хрватске не. И та пракса се преживљава без грижње савести. Исто тако, нико није споменуо најновију нелогичност, која је поново у служби колективног мучења српског народа из Крајине. У Вуковару и Белом Манастиру су отворени конзулати СРЈ, што је само по себи позитиван корак, који избеглицама из Хрватске које живе у СРЈ даје годишње визе за улазак у СРЈ, боље рећи повратак после обиласка својих огњишта и завичаја. Визе се дају избеглицама које поседују хрватске пасоше. Опет се путује у СБО по визе, где се поново дешавају масовна путовања, дуги редови у којима се свакодневно налази више хиљада већ изнемоглих Крајишника. Зар се визе нису могле давати у СРЈ, примерице у Београду и Новом Саду? Зашто би било једноставно, кад може бити компликовано, напорно и скупо за српски народ Крајине? Поново је отворена могућност за крајишке шверцере и стрвинаре да уз-

мају 50 ДМ за сваку визу од овог убогог народа. Нешто се чудесно иза брда ваља, нешто што подсећа на судбину Срба Косова после Другог светског рата. Њима је законом забрањен повратак у своје куће и на своју земљу. Крајишницима закони СРЈ и Хрватске изричито не забрањују повратак, али им обострано практично понашање администрације максимално дестимулише повратак у вековни завичај. То је управо оно што одговара хрватском Врховништву, јер је оно давно испоставило рачун и искажало државни интерес да хоће Крајину без Срба. Једна и друга страна као да типују на време које чини

су у њима некадашње репрезентативне личности.

ПОЛИТИЧКИ НАРОД

Шта може чинити ово Удружење у којем су заступљени највише они који су закорачили у 7, 8, па чак и у 9. деценију живота, који једва носе своје наталожено бреме живота, па како да понесу било шта више? И то је у складу са одумирањем Српске Крајине, свих предатних српских права, понуда међународне заједнице и озбиљних интереса за повратак у завичај. Зато се Радно председништво грчевито

бранило од инсистирања Раде Матијаша, који је тражио да се из назива Удружења не сме брисати име Крајина, како је то било раније.

Док се тако ради и размишља у Београду, у загребачком "Глобусу" бр. 364 од 28. новембра 1997, на три стране се пише о масовном повратку Срба из Републике Српске у Хрватску 1998. године. Опширно је образложен програм рада бањалучког Удружења Срба из Крајине и Хрватске. "Глобус" отворено пише о захтеву Срба из Крајине да се оживи и реализује

своје. Ако се овако настави заиста се може реализовати одвише грубо и трагично размишљање академика **Марковића** о опасностима од покатоличења и стварања српских усташа у Крајини.

Председник Удружења др **Михајло Вучинић**, човек којем треба одати признање за почетне, боље рећи, ратне године рада, ипак је посустао, нешто због година, а знатно и због општег односа државе према избеглицама и њиховом повратку у завичај. Он објективно не може учинити много да крајишка несрећа не оде у забрав. Несазивање годишњих скупштина, што је супротно одредбама Статута, нико од дискусаната није споменуо. Вешто су из расправе искључени они дискусанти који би рекли и неку истину о слабијим странама и грешкама Удружења последњих година. Њихове пријаве су остављене за крај да би се предложило да расправе више нема, јер је дворана закупањена на одређено време. Симптоматично је да нити једна телевизија није забележила овај догађај. У редовима Скупштине и Извршног одбора поново се налазе и они који никада не долазе на седнице, попут **Вељка Кадјевића** и многих других. Битно је да

План 3-4, који је, истина касно, али ипак потписан. Штетно је данас не спомињати раније историјске фазе и права српског народа у Хрватској. Такав политички промашај се никада не би десио неком другом политичком народу, а посебно не Хрватима. Република Српска Крајина је живела 4 године, 8 месеци и 15 дана. Ко ће други, него баш Срби Крајишници препуштати заборавау помен њеног имена?

Можда ипак није све пропало, јер постоји нада да ће новоизабрани генерални секретар, професор **Милојко Будимир**, млад човек и познати борац за повратак српског народа, имати снаге да освежи и покрене рад овог Удружења, потребнијег него икада раније за српски народ Крајине и Хрватске. Уз коришћење великог искуства др **Михајла Вучинића** и неких других чланова Извршног одбора, ово Удружење може доживети нову ренесансу стваралачког рада.

Аутор је председник Удружења Срба интелектуалаца, избеглица из Крајине

О Немањи, Дајани и њиховом убици

У аиресији хрватске војске на српску Западну Славонију у мају 1995. године, познатој као акција "Блесак", под ударом хрватске авијације и артиљерије нашла се и Градишка са десне обале Саве која је са Западном Славонијом била повезана мостом преко које је већина српског становништва из ове регије избегла тражећи сјас на територији Републике Српске
У два дана, колико је трајала ова аиресија, у Градишци и околним насељима убијено је десет цивила међу којима и четворо деце

Ово је прича о убиству Немање и Дајане и њиховом убици

Саво ШТРБАЦ

Дана 2. маја 1995. године, у раним јутарњим сатима, пробудиле су ме детонације граната које су поново почеле падати по Градишци. Било је око 5 часова из правца Нове Градишке, са територије Хрватске, долетео је један авион и ушао дубље у територију Републике Српске. Пошто је било облачно за кратко ми се изгубио из вида а затим се, направивши лук, вратио према Градишци и јасно сам, заједно са оцем, видео да је испустио четири касетне бомбе изнад града. Одмах потом чуле су се и снажне експлозије у граду од којих се дигао велики облак прашине и дима. Авион је летео у ниском бришућем лету и по мојој процени био је на висини 100 до 150 метара. По мојим знањима о типовима ратних авиона, проценио сам да се радило о авионима типа МИГ. Око 8,15 часова пошао сам у град да видим последице овог бомбардовања. Отишао сам до болнице у чијој близини је лала једна од касета и угледао више срушених приватних кућа. Поред једне потпуно срушене куће, окупила се група људи од којих сам сазнао да су из рушевина, пре мог доласка, извучени рањени Гојић Гордана, Поповић



Богдан, који је остао без леве ноге изнад колена, Јокић Слава и Галић Мира и да су одвезени у болницу".

СМРТ НА СПАВАЊУ

Овако је причао Захировић Заим из Градишке, Видовданска број 57, пред истражним судијом Основног суда у Градишци, Чикић Миомиром, дана 8. маја 1995. године.

На истом месту са Заимом затекао се и Ненад Гламочанин из Градишке, Видовданска број 3, који је пред истим судијом 4. маја 1995. године казивао:

"Док сам разговарао са окупљеним људима, међу циглама срушене куће приметио сам дечју ногу како вири из цигала и прашине. У први мах сам помислио да је лутка. Пришао сам, пипнуо ногу и закључио да се ради о детету. Кад смо разгрули цигле видео сам да се међу њима налази леш женског детета старости око пет година. Тело девојчице било је без главе. Поред леша девојчице налазило се једно ћебе. Почели смо га извлачити у намери да њим прекријемо мртву девојчицу и кад смо га извукли указао се, испод ћебета, леш мушког детета старог десетак година. Глава му је била потпуно размрскана, заправо видели су се само остаци задњег

дела главе са нешто мало косе. Деца су била у доњем вешу, по чему сам закључио да их је смрт затекла на спавању. Убрзо сам дознао да се девојчица зове Гојић Дајана, а дечак Гојић Немања и да су брат и сестра. Чуо сам од присутних да је њихова мајка пре мог доласка, тешко рањена извучена из тих рушевина и одвезена у болницу".

И Ненад и Заим испричали су пред истражним судијом како су, разгрћући рушевине на истој згради, пронашли и леш Раниловић Стеве из Гашнице, општина Градишка, који је те ноћи био у гостима код Вере Галић. Глава му је у пределу темена била размрсана и доња вилица изваљена. И Ненад и Заим изјавили су да их је овај догађај јако потресао па захтевају да се према починиоцима овог злочина спроведе кривични поступак и да им се изрекну одговарајуће казне.

ТУЋМАНОВ "ВИТЕЗ"

Авион који је бомбардовао Градишку оборен је чим је избацио свој убојни терет изнад града у непосредној близини болнице, у којем је у том тренутку, поред Немање и Дајане, спавало још много деце. Погодио га је пројектил противваздушне одбране Војске Републике Српске. Заједно са распалнутим авионом у реку Саву пао је и пилот, а његово већ мртво тело из воде су извукли припадници те исте војске.

Пилот се звао Рудолф Перешин. Од раније је био познат домаћој и светској јавности због тога што је 25. октобра 1991. године, као капетан ЈНА, дезертирао са МИГ-ом 21. Летео је од бихаћког до клагенфуртског аеродрома у Аустрији. Аустријским властима је изразио жељу да пређе у Хрватску, што му је и омогућено. Током рата у Хрватској Перешин је био активан у борбама против Срба.

Хрватски председник Фрањо Туђман је, јануара 1996. године, на седници Сабора, подносећи "извештај о стању хрватске државе и нације у 1995. години", навео и ово: "Као државни поглавар и врховни заповедник оружаних снага Хрватске доделио сам, у име домовине, признање у облику одликовања заслужним судионицима домовинског рата. У првом реду палим, несталим и рањеним витезовима међу ко-

јима су се особито истицали... пилот пуковник Рудолф Перешин, који нестао тијekom акције - Бљесак".

Посмртни остаци пилота Перешина, Туђмановог витеза, предани су представницима Хрватске 4. августа 1997. године на мосту преко Саве који спаја две Градишке. Са тог моста још су се виделе рушевине зграда у близини болнице у којима је пилот Перешин убио Дајану и Немању. На том истом мосту његово тело је идентификовала његова супруга Љерка која је све до тада веровала да је њен супруг жив и да га

"злочести" Срби негде скривају. Била је управо и позната по томе што је исказивала изузетну упорност у трагању за супругом. Она је веровала, и још увек верује, да је њен супруг заиста био витез, како га је назвао "његов државни поглавар и врховни заповедник Фрањо Туђман".

У августу ове године, само неколико

уоквирује црно срце, натпис: "Вјечно у тузи за вама ваша мајка Гордана, тетке Слава и Брана, тетак Милан, дјед Раде и бака Невенка", а са друге стране црног срца: "Отац Драго, дјед Саво и бака Јелена". Немањина и Дајанина мајка Гордана, гроб своје деце посећује у инвалидским колицима. И то јој је тужна и болна успомена на 2. мај 1995. године и на пилота - витеза Перешина.

ИМЕНА ЗНАНА САМО БОГУ

Хрватски недељник "Глобус" у броју од 19. септембра 1997. године доноси сећање Антона Туса, "генерада збора, првог заповједника Главног стожера Хрватске војске у домовинском рату и професионалног војног пилота, у поводу покопа бригадира Рудолфа Перешина", у којима каже и ово: "Два МИГ-а 21 Прве ловачке ескадриле Хрватског ратног зракопловства, у ниском лету, надлетјели су прекјучер

загребачки Мирогој дајући последњи пилотски поздрав и почаст свом колеги пилоту, суборцу и заповједнику. Тога дана, након двије и пол године неизвјесности и надања, обитељ, родбина, пријатељи зракопловци, хрватски бранитељи и бројни грађани Загреб испратили су на последњи лет међу најзаслужније од свију нас: оне који су дали живот за своју домовину, јунака домовинског рата, стожера бригада ХВ-а, заповједника Прве ловачке ескадриле - пилота Рудолфа Перешина... Љубав према домовини и осјећај



дана по предаји посмртних остатака пилота-децоубице његовој држави и породици, обишао сам градишко православно гробље у Брестовчини. Пребројавао сам крстове страдалих Срба из Западне Славоније из акције "Бљесак" који су покопани на овом гробљу. Наишао сам и на четири крста дупло мања од класичних, офарбаних у бело, и без имена. Људи које сам затекао на гробљу рекоше ми да су то крстови деце која у време смрти још ни имена нису добила. На том гробљу наишао сам и на велики мермерни споменик у црно-белим тоновима. У средњем, црном делу, облика срца, уклесане су две дечије слике а испод њих: - Гојић Немања 1986-1995. и Дајана 1989-1995. На левом белом делу споменика, који

људске и професионалне дужности одвели су Рудолфа Перешина у друштво наших истинских хероја, према којима је исказано дивљење; хероја Вуковара, Дубровника и бројних наших градова и села, бљескова и олуја. Хероја за које се каже, она чија су имена знана само Богу".

У случају пилота Перешина, "витеза и хероја" који авионом убија децу, овоземаљска правда је ипак задовољена. Али за човека који на спавању убија децу, смрт је преблага казна. И ја верујем да је име пилота Перешина "знано Богу" и д ће му Он и изрећи "Божју казну".

("Православље" бр. 736, 15. новембар 1997)

Наслов и опрема редакцијски

УТИСАК НЕДЕЉЕ

Јануар, февруар, март...

Прелазак из једне у другу годину вазда је, из неког апстрактног разлога, био повод да новинари свде билансе претходне године. Имало је то, наравно, смисла када је коначни салдо износио барем "позитивну нулу", али данас је ствар много чупавија. Ако данас сведемо рачун године 1997., бојим се да ћемо имати посла са много озбиљнијим минусом него што смо се пре годину дана уопште могли и надати. Или смо, напосто, били неоправдани оптимисти.

Тек, сводити рачуне - нећемо. Боље је, уместо тога, подсетити се неких будалаштина које су, гледано из угла овог коментатора, обележиле годину која је за нама.

У јануару се, као што знате, још увек пицтало по улицама и ударало у шерпе. Тим поводом, чувени **Рака Радовић** од Трстеника изјавио је: "Средовечне жене пиште у пиштаљке! Све би ја њих у лудницу!" Испоставило се да је Рака био у праву и да је лудачка кошуља најмање што заслужује сваки средовечни, а богме и млађи, грађанин Србије који се икада понадао да се из ове чамотиње може тако лако ишчупати уз помоћ кутлаче и пиштаљке.

У то исто време бринули смо и због нерешеног егзистенцијалног стања "сиромашног новинара" **Тјанића**, а Саборна народна странка ламентирала је над **Човићем** и поручивала да је он "врлр честит човек, један од најбољих градоначелника које је Београд икада имао". СНС је у то време износила и револуционарну идеју да Човић треба да остане градоначелник када Коалиција Заједно једном добије Градску скупштину. Посматрано из ове перспективе, та идеја је била више него занимљива, зар не?

У фебруару је своје генијалне замисли за реформе у медијима пласирала тада још фришка министарка информисања **Радмила Милентијевић**. "Како покренути земљу у правцу демократије?", питали су је новинари. А она је одговорила: "Погледају закон Португалије, једне мале земље која је била под диктатуром, да видимо како се она опоравила". У томе је дакле био проблем: напосто, није се нашао нико за ових годину дана ко би министарки дотурио португалски закон. Или је била превише заузета уређењем новог стана. Тек, од нашег португалског сна није остало ништа.

У фебруару прошле године **Коштуница** је, још једном, био у љутој офанзиви, изјавивши: "Оваква каква је, наша странка је најопаснија за режим". Не зна човек да ли да се смеје или да плаче кад се овога сети. Али ако томе додамо да је тог истог фебруара Српска академија наука и уметности, на семинару посвећеном Слободану Јовановићу, прогласила овог дуго оспораваног аутора за почасног грађанина Београда - кад се дакле сетимо још и тога, онда је избор јасан: треба плакати. А плакао би вероватно и Слободан Јо-

вановић, када би видео у каквом је граду баш он почасни грађанин.

Март је био црни месец за Величковиће. Барем три позната Величковића награбусила су тих дана. Прво бивши ректор Београдског универзитета **Драгутин Величковић**, све док није гордо, у интимном кругу својих личних новинара, поднео оставку. Следећи Величковић на тапету био је **Душан Величковић**, који је тих дана постао бивши главни уредник НИН-а. И, да ствар поприма размере епидемије било је јасно када је у Лесковцу смењен дотадашњи председник општине, **Гојко, наравно, Величковић**.

У априлу је Народна библиотека Србије "рехабилитовала" **Добрицу Ђосића** уручивши му награду за најчитанију књигу године. Исту ону награду која у неким претходним годинама није ни смела да буде уручена, јер се Добричино име није смело јавно поменути. Али, све се мења па и Добрица. Примајући награду, коју је раније гордо одбијао, овај вечити кандидат за оца нације изјавио је: "Недовољно познајем овај народ да бих могао да изрекнем неки суд". Испоставило се тако да је Капор цабе својевремено клицао "најмудријем Србину", јер је овај коначно јавно признао да нас не познаје и да не може о нама да донесе суд. Што га наравно није спречавало, неколико година пре тога, да буди нашу националну свест, док се нисмо

толико пробудили да смо од самосвести припуцали.

У јуну су нам, ако се тога још увек сећате, камповали у центру града Срби са Косова. Што би рекао **Жељко Симић** "не могу да антиципирам" шта се лепше могло десити **Милошевићу** у сред његове тадашње предизборне кампање. Управо они којима се десетак година пре тога препоручивао за заштитника, били су му дошли под прозор, а Милошевић је овај пут уредно од њих бежао, шаљући жену да га спасе обилазећи Пећки округ и обећавајући још једно усрећивање народа. Како су се усрећили, види се ових дана више него јасно.

У јулу смо, гушећи се у емоцијама, прославили ослобађање Хонг-Конга од британске империје. Очекивала сам да ће се до данас већ побратимити рецимо Лебане и Хонг-Конг, али то се још увек није десило.

Јул је остао упамћен и по последњој званичној прослави Дана борца, на Чакору, где нас је **Момир Булатовић** утешио рекавши да, иако 4. јули више неће бити државни празник, "јулске ватре настављају да сјаје". Није том приликом Момо заборавио ни неумрлог **Броза**, нагласивши да Брозове идеје нису сасвим ишчезле, те да је још онда зачета визија будућег друштва, заснованог на правди и једнакости.

Август нас је увесељавао изразито сликовитом кампањом Зорана Лилића који се препоручивао следећим речима: "Србија располаже изузетно великом лепезом стратешких минерала, који су веома интересантни за свемирска истраживања". После нафте и златних рудника, ово је била заиста свежа идеја и надам се да ће **Милутиновић** умети да је употреби, да не кажем да је имплементира, у даљи космички развој Србије.

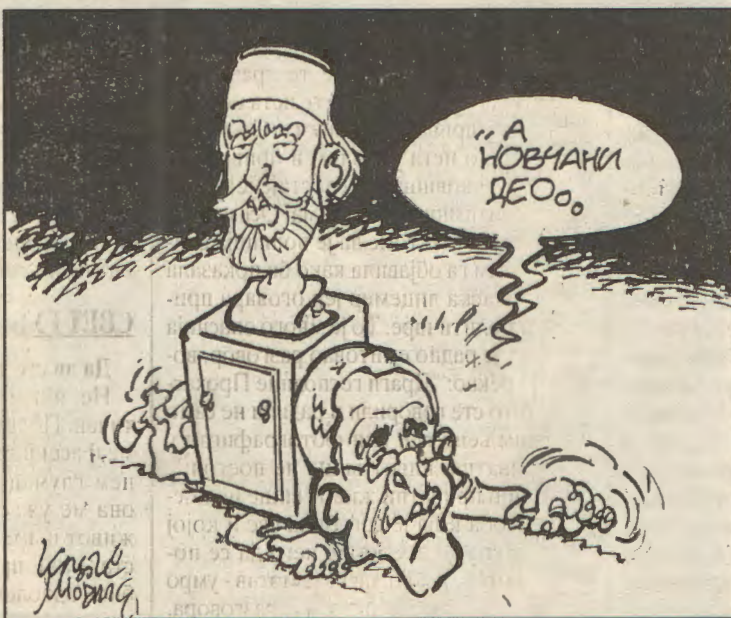
У августу се десило још и то да је неко паметан извео полицијске кордоне на пензионере који су демонстрирали из само њима знаних разлога. Шта уопште хоће ти пензионери? Зар нису лепо добили октобарску пензију већ 31. децембра пре поноћи?

Уосталом, тај августовски протест пензионера може се сматрати и последњом занимљивом и шали примереном већу у протеклој години. После је пукао Лилић, измишљен је Милутинови и даље се све зна.

Од септембра па на даље, некако ми више ништа није било смешно. У исто време када је свет дигао руке од нас, чини се да смо и ми сами дигли руку на себе. За неколико година, или можда чак и раније, биће нам јасно зашто смо крајем 1997. показали толико аутодеструктивних порива.

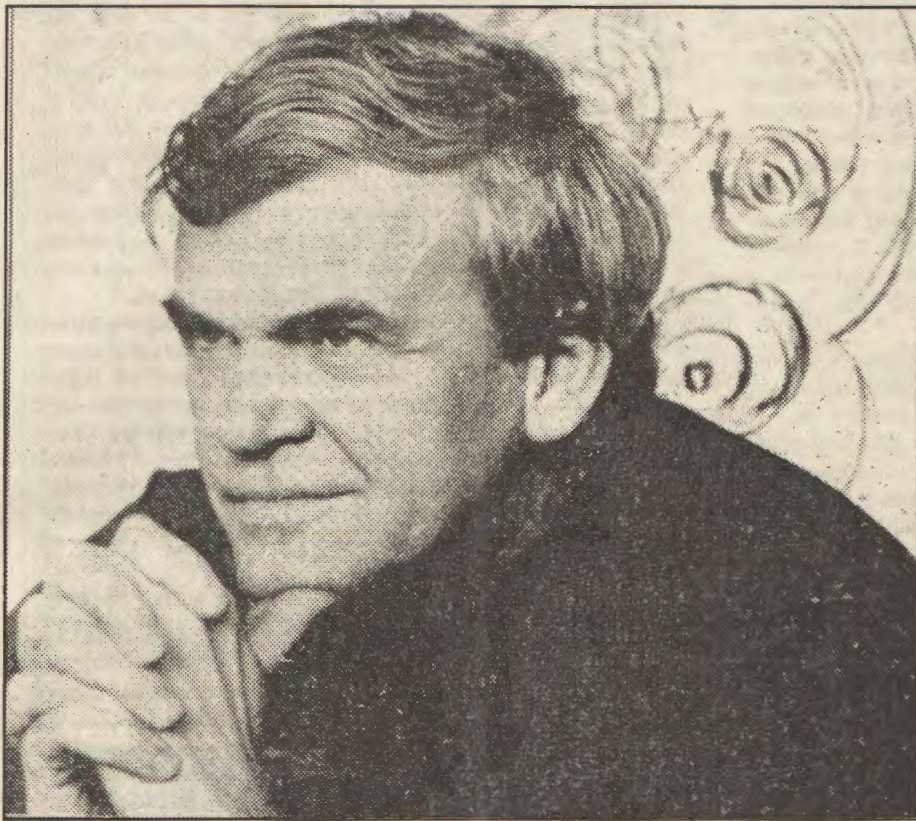
Ако дно још нисмо дотакли, онда можда треба и то да се деси, па да једном коначно знамо шта је најнижа тачка на коју Србија може да падне.

Ипак, ако једно знам о овом граду, онда знам следеће: он те изненади кад се најмање надаш. Зато нам свима у овој години желим много изненађења.



Љубавнице су опасније од ТЕНКОВА

"Не волим да се бавим политиком иако ме политика фасцинира као позориште. Трајично, умртвљујуће позориште на Истоку и интелектуално стерилно али забавно на Западу..."



У роману "Неподношљива лакоћа постојања" говорите о писцу Јану Прохаску који разговара са својим пријатељима, професорима универзитета о свему па и о политици. Рађа се догађа 1968. године. У том тренутку њима није ни на крај памети да полиција снима тај разговор. Две године после тога власт, желећи да уништи Прохаску, путем радија емитује монтирану верзију снимљеног материјала. Да ли се тај догађај стварно десило? Свакако. Лично сам познавао Прохаску и био ми је веома драг. Тај одломак у књизи израз је великог поштовања према мртвом пријатељу. Био је то човек изванредне снаге, успео је да преживи све нападе на своју личност, али није успео да преживи јавно емитовање свог приватног разговора.

Зар је заиста рекао тако страшне ствари?

Не, није. Постоји граница између приватног и јавног живота. Само лицемери могу подржати негирање те границе и сматрати да је човек једна те иста особа и у јавном и у приватном животу. Особа која је потпуно иста у јавном и приватном животу је чудовиште. Недостаје јој спонтаност у интимним тренуцима. Осим тога, не ради се само о томе да је полиција снимала а затим га објавила како би показала да је Прохаска лицемер јер оговара пријатеље и политичаре. То је много опаснија игра. Кад је радио емитовао разговор, водитељ је рекао: "Драги господине Прохаска, све што сте говорили и радили не само да је снимљено већ је и фотографисано. Ваш приватни живот више не постоји". Човек чији приватни живот више не постоји је особа која је изгубила све и којој ништа друго не преостаје него да се помири са смрћу. А Прохаска је мртав - умро је две недеље после емитовања разговора.

Сматрате ли да је приватни живот угрожен и на Западу?

Развој савременог света није баш пријатељски расположен према интимном животу. У комунистичким земљама тачно се зна шта је добро, а шта лоше. Ако полиција снима приватне разговоре, сви врло добро знају да је то лоше. Али, када се у Италији фоторепортер уноси у лице мајке чије је дете убијено, желећи да што верније сними њену бол, онда се не говори о насиљу, већ о слободи штампе. Фотографија данас много значи, али све више угрожава наш интимни живот.

ЗАЧАРАНИ ЦЕНЗОРИ

И писац разоткрива интиман живот без икакве дозволе. Приватни живот је његов занат. Нисте ли и Ви на неки начин фотограф интимности?

У праву сте. Цела историја европског романа је постепено објављивање тајни: како се понаша човек, шта мисли и шта ради. И због тога велики писци греше објављујући и оно што људи не желе чути ни знати о личном животу. Романописац не мора да слуша цензоре да би био округан попут фото-апарата упереног у лице умирућег човека. Али велика разлика између фотографа и писца је у томе што су Ана Карењина и Ема Бовари измишљене личности. Пишчево проучавање интимног живота није чин посматрања, већ је то маштање. Ни једна стварна Мадам Бовари не може се поредити са Флором. Друга разлика је у моралу. Замислите да је Флор написао роман инспиришући се неком од својих сусетки у Руану, неком стварном мадам Бовари. У том случају била би то тешка индискреција.

Ваши први романи били су ипак цензурисани?

Роман "Шала" је чекао шест месеци код цензора. Нисам изменио ни једну своју реч. На крају је цензор одустао. Не заборавите да је то било 1966. године кад је и цензура била зачарана духом либералног друштва и кад је сам цензор почео да се стиди цензуре. У земљи у којој постоји цензура ништа није природно. Ако напишете књигу у којој нападате политичку стварност, цензура је забрањује. Наравоученије: пишете љубавне романе. Тако сам се ја латио књижевног посла. У мојим романима има много љубави, огољен феномен љубави, без трунке оптимизма. Само велики циник може из дана у дан бити оптимист.

СВЕТ ГУБИ СМИСАО ЗА ХУМОР

Да ли сте дисидентски писац?

Не, никако. Ја сам по природи аполитичан. Политика је за мене спектакл. Она ме фасцинира, али немам жељу да поставим глумац. Нисам саздан за политику, она ме ужасава. Волим да водим миран живот и пре сам егоиста него милитариста. Моји први сукоби са режимом нису били идеолошки, били су то сукоби умет-

АРИТМЕТИКА ЕМИГРАЦИЈЕ

Живот емиграната, ево аритметичког питања: Јозеф Конрад Кожењовски (славан под именом Џозеф Конрад) живео је у Пољској седамнаест година (боље рећи у Русији са својом прогнаном породицом), остатак живота, педесет година, у Енглеској (или на енглеским бродовима). Он је, дакле, могао прихватити енглески као свој језик писца, као и енглеску тематику. Само његова антируска алергија (ах, сироти Жид неспособан да разуме Конрадову нескватљиву аверзију према Достојевском!) оставља траг његовог пољаштва.

Бохуслав Мартину живео је до своје тридесет друге године у Чешкој, затим, током тридесет шест година у Француској, Швајцарској, Америци и поново у Швајцарској. Носталгија за старом домовином огледала се увек у његовом делу и он се увек изјашњавао као чешки композитор. Међутим, после рата, одбијао је све позиве који су долазили из Чешке и, према његовој изричитој жељи, сахрањен је у Швајцарској. Ругајући се његовој последњој жељи, агенти мајке отаџбине успели су, 1979, двадесет година после његове смрти, да киднапују његове посмртне остатке и да их свечано сместе у родну земљу.

Гомбрович је живео тридесет пет година у Пољској, двадесет три у Аргентини, шест у Француској. Међутим, он је могао да пише књиге само на пољском и личности његових романа су Пољаци. Године 1964, док је боравио у Берлину, био је позван у Пољску. Оклева и, на крају, одбија. Његово тело сахрањено је у Вансу.

Владимир Набоков је живео двадесет година у Русији, двадесет и једну годину у Европи (у Енглеској, Немачкој, Француској) двадесет година у Америци, шеснаест година у Швајцарској. Ој је усвојио енглески језик као свој језик писања али мало мање америчку тематику; у његовим романима има много руских личности. Међутим, јасно и одлучно, он се прогласио америчким грађанином и писцем. Његово тело почива у Монтреу, у Швајцарској.

Казимјеж Брандис је живео у Пољској шездесет пет година, настанио се у Паризу после пуча Јарузелског 1981. Он пише само на пољском, на пољску тематику, а међу-

тим, иако после 1989. Било политичког разлога да остане у иностранству, он се не враћа да живи у Пољској (што ми пружа задовољство да га виђам с времена на време).

Овај летимички поглед открива најпре уметнички проблем једног емигранта: квантитативно исти делови живота немају исту тежину ако припадају добу младости или добу зрелости. Ако је доба зрелости богатије и значајније и за живот и за креативну активност, подсвест, сећање, језик, целокупна подлога за креативност формира се врло рано; за једног лекара то неће представљати проблеме, али код једног романисијера, једног композитора, удаљавање од места за које су везане његова имагинација, његове опсесије, дакле, његове основне теме, могло би да проузрокује неку врсту раскида. Он мора мобилисати све своје снаге, сву своју лукавост уметника како би недоводително претворио у предности.

Емигрирање је такође тешко и у чисто личном погледу: увек се мисли на бол због носталгије; али оно што је још горе, то је бол због отуђености; немачка реч *die Entfremdung* исказује боље оно што ја желим да означим: процес за време кога оно што нам је блиско постаје страно. Човек не пати од *Entfremdung*-а у односу на земљу емигрирања: ту је процес супротан: оно што је било страно постаје, мало-помало, блиско и драго. Отуђеност у свом шокантном, запањујућем облику не открива се у жени којој се удварате, већ на жени која је, некад, била ваша. Само повратак у родну земљу после дугог избивања може открити суштинску необичност света и постојања.

Често мислим на Гомбровича у Берлину. На његово одбијање да поново види Пољску. Неповерење у погледу комунистичког режима који је још тада владао у њој? Не верујем у то: пољски комунизам се већ распао, готово сви људи из културе припадали су опозицији и они би Гомбровичеву посету претворили у тријумф. Прави разлози одбијања могли су бити само суштински. И несаопштиви. Несаопштиви јер су искупили интимни. Несаопштиви јер су, такође, сувише уверљиви. Постоје ствари о којима се може само ћутати.

(Одломак из дела "Изневерени тестамент", Милана Кундере)

ника који није желео да се покори, који није могао да се прилагоди идеји ангажоване уметности, политичке уметности каква се тада захтевала. Али, у жељи да одбрани право да живи онако како хоће и да ствара ону врсту уметности у коју верује, човек и против своје воље улази у конфликт. Када се тако нешто догоди, у очима Запада постајеш политички писац, или писац дисидент. Али ја себе не сматрам дисидентом. Одбијам израз "дисидент" зато што не прихватам да сведем уметност и литературу на неку политички упрошћену тезу. Човек, хтео то или не, мора да прихвати истину, макар она била и против њега.

Како сте напустили своју домовину?

Једне ноћи, жена и ја тек што смо заспали, неко је тихо покуцао на врата. Која би то женска могла да буде у ово доба, запитао сам се и молио бога да ми се жена не пробуди. На срећу, чврсто је спавала. Пред зору куцање се опет поновило. Жена је отишла да отвори врата а ја сам се, бежећи пред катастрофом, склонио у купатило. Премро сам од страха када сам видео како ми прилази супруга сва бледа у лицу. "Праг су запосели совјетски тенкови", рекла је. Најзад ми је лакнуло, јер шта

су тенкови спрам љубавнице. Али, шалу на страну, долазе невесела времена. Преко ноћи су ми књиге ишчезле из библиотеке и књижара, губим професорско место на Академији музичких уметности. Супруга Вера губи посао на телевизији и да би преживели даје часове енглеског. Објављујем текстове у новинама под лажним именима млађих пријатеља који још нису били на "црној листи". Коначно, дајем интервју париском "Монду" 22. децембра, 1979, због којег ми одузимају чешко држављанство. Тако Француска постаје моја друга домовина.

Да ли живите у Француској као странац или се у културном погледу осећате као код куће?

Изузетно сам одан француској култури и много јој дугујем. Нарочито старијој француској књижевности. Рабле је један од мојих најдражих писаца. И Дидро. Волим његовог "Жака Фаталисту", баш као и романе Лоренса Стерна. Дидро и Стерн били су највећи експериментатори у историји романа. А ти њихови експерименти били су, да тако кажем, весели, забавни, испуњени срећом и радошћу, које су сада ишчезле из француске књижевности и без којих све у уметности губи свој значај.

Стерн и Дидро схватају роман као велику игру. Они откривају хумор романескне форме. Када сам чуо учене аргументе да је роман, наводно, исцрпео своје могућности преплавило ме је управо супротно осећање: у току своје историје, роман је пропустио да развије много од својих могућности. Дидро и Стерн су ми показали значај хумора у књижевном делу. А вредност хумора конкретно сам схватио за време стаљинистичког терора. Тада сам имао двадесет година, увек сам могао препознати човека који није стаљиниста, човека од кога се не морам бојати, по начину на који се смејао. Смисао за хумор био је поуздан знак препознавања. Од тада сам ужаснут светом који губи смисао за хумор.

ПРОВОКАТИВНА ЈЕДНОСТАВНОСТ ЧЕХА

Осим Раблеа и Дидроа, ко је још кардинално утицао на вас?

Пре свега средњоевропски роман 20. века: Кафка, Музил, Херман Брох, Витолд Гомбрович. Ови романописци су невероватно сумњичави према ономе што је Андре Малро назвао "лирска илузија". Непо-

верљиви према илузији прогреса, сумњичави у односу на кич наде. Делим њихову ожалошћеност због сумрака Запада. Али не сентименталну ожалошћеност, већ ирониичну. Мој трећи извор је модерна чешка поезија. За мене је то била велика школа имагинације. Пре свих нобеловац Јарослав Сајферт. Нобелова награда је дошла сувише касно за чешки народ који је био понижен. Сувише касно за чешку поезију чија се велика епоха завршила много раније. Сувише касно за Сајферта који је у години добијања Нобелове награде за књижевност имао 83 године. Кажу да, када је шведски амбасадор дошао до Сајфертовог болничког узглавља да га извести о награди, Сајферт га је дуго гледао и најзад тужно изустио: "А шта сада да радим са толиким новцем?"

Да ли вам недостаје "дух Прага"?

Дух Прага, дух Кафкиног замка и Хашековог доброг војника Швејка свакако ми недостају. Тај дух носи у себи изванредан смисао за стварно. То је гледиште обичног човека, историја виђења одоздо. Провокативна једноставност. Геније за апсурд, хумор са бесконачним песимизмом. На пример, Чех тражи визу да емигрира. Службеник га пита: "Где желите да одете?" "Није важно", одговара човек. Дају му глобус. "Молим Вас, изаберите". Човек загледа глобус, окрећући се полако и каже: "Да немате можда неки други глобус?"

БРАТСТВО ОБЕШЕНИХ

У "Књизи смеха и заборав" говорите о оцу са љубављу?

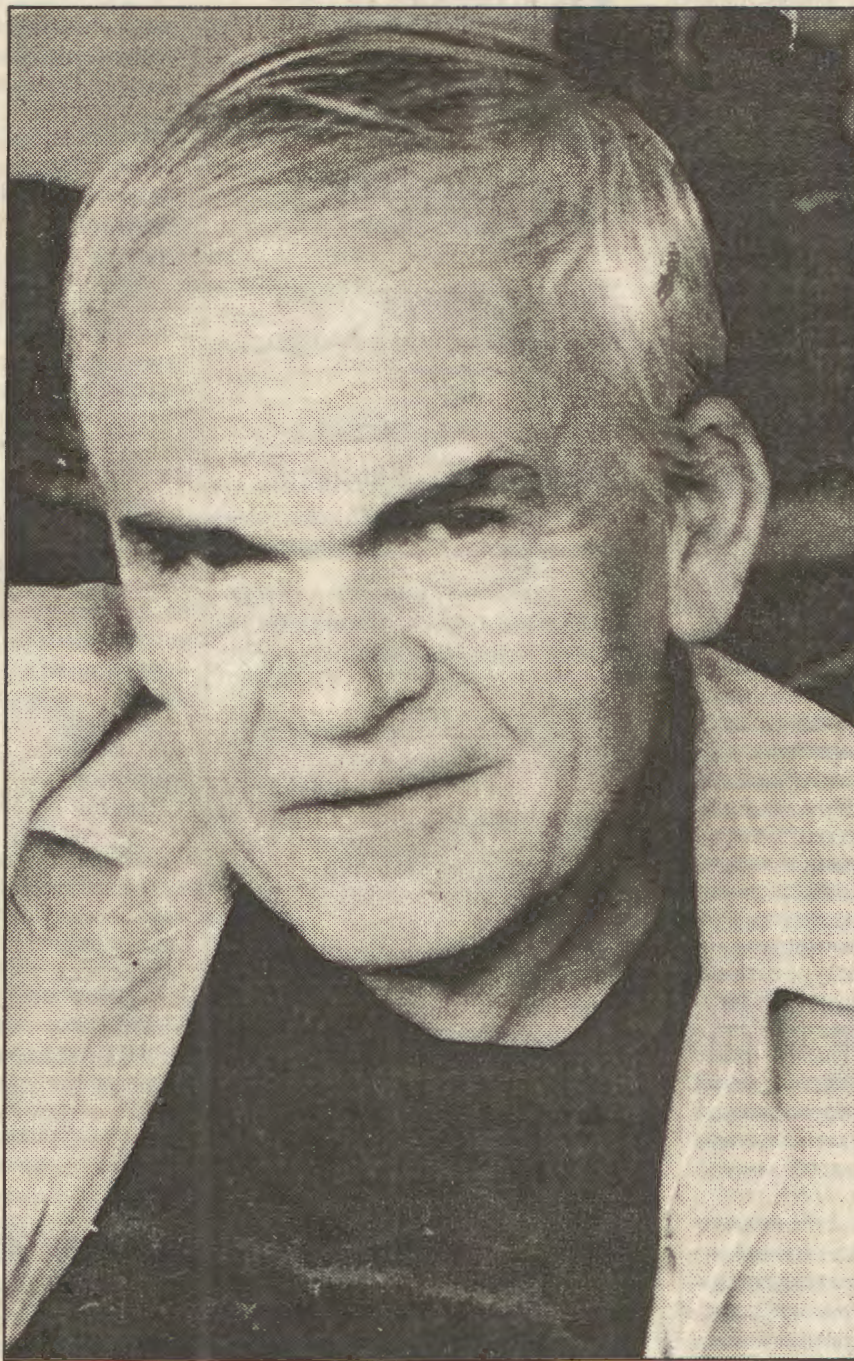
Мој отац је био пијаниста. Био је страшно привржен модерној музици - Стравинском, Бартоку, Јаначеку. Борио се да Лео Јаначек буде признат као уметник. Јаначек је фасцинантан модеран композитор, неупоредив и немогуће га је сврставати. Његова опера "Из мртвог дома" која је написана на основу романа Достојевског и говори о логорима за принудни рад, једно

је од великих породичних дела нашег века, попут Кафкиног "Процеса" или Пикасове "Гернике". Мој отац је изводио ову тешку музику пред готово празном концертном двораном. Када сам био мали мрзео сам публику која је одбијала да слуша

Видим да Вас сукоб левог и десног много не узбуђује?

Опасност која нам прети потиче од тоталитарног царства. Хомеини, Мао, Стаљин, јесу ли они лево или десно? Тоталитаризам није ни леви ни десни и у таквом царству ће се ови и изгубити. Никада нисам био верник, али када сам видео кажњавање чешких католика за време Стаљиновог терора, дубоко сам се солидарисао са њима. Оно што нас је раздвајало, вера у бога, било је од споредног значаја у односу на оно што нас је повезивало. У Прагу су вешали и социјалисте и свештенике. Тако је створено братство обешених. Због тога ми се тврдоглави сукоб између левих и десних чини застарео и сасвим провинцијски.

Не волим да се бавим политиком иако ме политика фасцинира као позориште. Трагично, умртвљује позориште на Истоку и интелектуално стерилно али забавно на Западу. Од политике је много важнија култура. Култура захтева јавни живот, слободну размену идеја; потребне су јој публикације, изложбе, расправе, отворене границе. Управо у време када је била најугроженија чешка култура и књижевност је задобила светски углед. Живимо у време када се приватни живот разара. Полиција га разара у комунистичким земљама, новинари му прете у демократским, мало по



Стравинског и аплаудирала Чајковском или Моцарту. Сачувао сам страст према модерној уметности и то је моја оданост оцу. Али сам одбио да наследим професију музичара. Волео сам музику, али не и музичаре. Згражавам се и од саме помисли да проведем живот међу њима. Када смо моја жена и ја напуштали Чехословачку могли смо да понесемо само неколико књига. Међу њима је био и Апдајков "Кентаур", књига која је дотакла нешто дубоко у мени - мучну љубав према пониженом, пораженом оцу.

И на крају вратимо се поново политици.

мало људи сами губе смисао и осећај за приватни живот. Када човек не може да се ни за тренутак сакрије од туђих очију - то је пакао. Они који живе у тоталитарним друштвима су то искусили.

Међутим, такав систем као увеличавајуће стакло обелодањује тенденције целог модерног друштва. Уништавање природе, декаденција мишљења и уметности, деперсонализација, недостатак поштовања за туђ приватан живот. Без приватности нема ничега - ни љубави, ни пријатељства.

Припремила: Соња Јовићевић Јов

Љиљана ШОП

Три последња романа Давида Албахарија ("Снежни човек", "Мамац" и "Мрак") настала су у добровољном изгнанству. Ма коју и какву појединачну причу да следе, најшири оквир и заједнички именитељ им је тема изгнаништва. Промислање сопственог живота и судбине тако се (срећом или несрећом?) изједначило са промислањем једне од највећих тема овог века - апатридности.

"Не постоји изгнанство: постоји само тренутак када мораш да будеш неко други да би могао да будеш оно што доиста јеси", вели Албахари тражећи барем утешну, ако не и спасоносну формулу по којој самостварење негира изгнанство. "Чак и ако се вратим, увек ћу бити онај који је једном отишао. Другим речима, ниси изгнанник тамо где јеси: изгнанник си тамо где те нема." Чин обескорењења јесте реалност са којом се може и мора живети; на креативном нивоу он је изазов и подстицај за интензивирање стварања. Права битка са изгнаништвом обитава у сфери духа и емоција; ту се борба губи или добија, независно од тога где и како протиче животна свакодневица и да ли појединац физички остаје у туђини или бива повратник.

Према новим Албахаријевим романима имам амбивалентан однос. Чини ми се да у њима преовладава терапевтска функција науштрб уметничких вредности. Као да се писац свесно определио за једну формулу, за тренд који у светској књижевности лансира популарне и читане књижевнике који свог читаоца не оптерећују одвише, умерено интригирају, дозирано уозбиљују, пружајући му таман толико да по инерцији остане у ишчекивању следеће приче као наставка, као нове епизоде у којој ће понешто сазнати, нешто препознати, а нешто и сам домислити са задовољством учесника у причи која вешто балансира између личног, појединачног и општег.

Књиге попут "Мрака" за себе називам књигама - алибијима и немам о њима високо мишљење без обзира на квалитет изведбе. Први алиби је у постмодерном трику дистанцирања главног јунака, алиас аутора приче, наратора од занимљивости и квалитета исприповеданог. Овај трик олакшава идентификацију читаоца са јунаком романа и сугерише му да би и његов живот могао постати сличан или бољи роман, само ако би се одлучио да га испише. Време свезнајућег, супериорног приповедача свакако је прошло, а ни романи чији се чувени почеци памте и годинама знају напамет нису више у моди, али то још увек не значи да имам поверења у књиге које почињу оградама: "Никада нисам помишљао да ћу написати књигу. Не знам ни сада да ли је доиста пишем, не само због тога због тога што немам никакву представу

Време романа и романи времена

Давид Албахари: "Мрак"
("Народна књиџа", Београд, 1997)

Мирослав Савићевић:
"Висораван" ("Просвета", Београд, 1997)

о томе како се пишу књиге, већ и због тога што ни једног тренутка не могу у потпуности да се посветим речима које уобичавам хемијском оловком на свежњу листа папира".

"Писање, претпостављам, и треба да буде нека врста непрекидног објашњавања и тумачења, зашто би се иначе писало, и можда би већ овог часа требало да престанем да пишем." "У мом случају, авај, писање мора да буде лавиринт. Ако неко ово буде читао, желим да то одмах зна, да одмах има могућност да одустане, а не да то чини касније, када више не буде сигуран да ли се налази на правој стази."

И тако даље, и томе слично. Тандараброћ. Од оваквих вајкања, савета, привида скромности и оншаланције, фамилијарних увода и ђаскајућих обраћања потенцијалном читаоцу, добијам вољу за свађалачко-ироничним дијалогом типа: их, та немојте касти, а што пишете кад сте тако невични тој проклетој и замамној работи? Ако је писац то хтео да постигне, остварио је пун погодак. Игра звана "боље љут него равнодушан или никакав читалац" може да почне.

Следећи алиби је позната уводна напомена о измишљеним ликовима чија је сличност са стварним особама случајна и ненамерна. Пошто су мрвице, одломци или блокови аутобиографске грађе евидентни, а њихова суштина деликатна, упутно је дистанцирати се од могућног примитивног читања и тумачења које би једначило писаца са јунаком романа, баш зато што је та сличност намерна и интригантна.

Фабула "Мрака" следи узусе и рецептуру хитмејкерских сторија (трилерски заплет, љубав, злочин, насиље, полицијски досије, политичка позадина) и смештена је у препознатљиве земунске и београдске амбијенте, а потом се после неуротичне

бежаније по светским градовима све до Торонта, окончава у неком хотелу где се јунак крије од стварних и умишљених прогонитеља, као жртва полицијске и шпијунске завере. Прича о полицијцу задуженом за досијеа опозиционих београдских интелектуалаца, који свој дугогодишњи труд, у виду гомиле фасцикли, предаје на чување и савест главном јунаку, магловита је и споредна, иако наводно мења судбине и покреће клупко дешавања. Ни остале приче нису животније и непосредније (љубав са Метком, интелектуално пријатељевање са њеним мужем Славком, ретки али редовни сусрети са удбашем Давором Милошем, авантура са Светланом и тајанственим Фридрихом). Дабоме, наратор који нема никакву представу о томе како се књиге пишу, а живи у страху, прерушавању и заметању трагова због уверења да је жртва завере, функционално је оправдање за било какву причу, али не и за било какав роман угледног, цењеног, награђиваног и траженог писца.

"Мрак" је једна скица, кроки, у неколико потеза и линија сублимирана слика мрака у последњој деценији свеколиког распадања ове земље. Намера је, очигледно, да тежиште писања као "неке врсте непрекидног објашњавања и тумачења" ваљда покаже како су објашњавање и тумачење у овом случају немогући, али је можда могуће дочарати атмосферу, задах, пустош безнађа, додајући "нове нејасноће замршеном ткању стварности".

Наратор за себе често каже да звучи као проповедник. Можда. Али мене ово проповедништво није ни такло а камоли уздрмало, ни својом јасноћом ни својим нејасноћама, ни истинама ни фикцијама. Мислим да је то "проповедништво" производ вештине, рутине и жеље да се "тамо где те нема" појављујеш учесталашћу која онемогућује заборав.

Давид Албахари има своју публику, па и обожаваоце и следбенике. Разумем зашто их је стекао, али нисам уверена да ће их сачувати настави ли да умножава своје кратке романе са избегличким искуством и о њему.

САГА О ВИСОРАВНИ

У истом времену које Давид Албахари с правом назива мраком испишује пуних осам година Мирослав Савићевић свој нови роман "Висораван" који се, сасвим условно, може сматрати историјским, из чега следи да би га наши ствараоци и теоретичари постмодерне могли равнодушно сврстати у анахрону категорију, или уопште не приметити, или пропратити слегањем раменима на којима тобоже почива тешко бреме јединог правог и адекватног односа према стварности с краја другог миленијума, и њене уметничке трансформације.

"Висораван" би, потпуно неправедно, могла да потоне у мору наших криза, од којих тзв. криза књиге изазива понајмању главобољу у нашем нечиталачком народу.

Умберто Еко је, међутим, у праву када каже да је прича о кризи књиге нешто као непрестане приче о сумраку филозофије, нестанку великих мислилаца, интелектуалном हुताњу, пропасти романа, пропадању морала... Криза књиге је сводива на причу о неписмености и сиромаштву, материјалном и духовном, док је у сфери егзистенције књига заправо нема. Постоји само мање или више добрих, и много рђавих књига у сваком времену и свим поднебљима, а у таквој подели Савићевићев роман "Висораван" појављује се као једна добра и значајна књига у лошим и хаотичним временима.

"Добро познајем знатижељу читалаца да читање прича о појединим крајевима и људима обогате и напоредним или накнадним читавањем географских, етнолошких, историјских и других дела. Уосталом, и сам сам јој се често предавао, али ни данас нисам сигуран зашто тежимо стварном, сусрећући се са измишљеним", вели Савићевић. Из истог разлога из којег тежимо измишљеном сусрећући се са стварним, додајем ја, напомињући да овакав почетак романа указује како се његов аутор обраћа малом броју озбиљних читалаца за какве је одувек писао, не осврћући се на моде, правце, трендове, књижевну чаршију и кухињу, не пливајући низ матицу бучног, рекламираног и комерцијализованог књижевног живота.

Парадоксално звучи, али што је педантност географског и историјског лоцирања Висоравни детаљнија, то је његова метафорична вредност већа а симболика дубља и трајнија. Савићевићев угао посматрања историјских чињеница (Други светски рат на нашим географским и духовним просторима, међусобна четничко-партизанска трвења и тамањења, путеви и начини инфилтрације комунистичких идеја у Краљевину Југославију), упркос томе што су то ваљда најописиванија поглавља у целокупној нашој историји - мада се у поузданост већине писанија не можемо ослонити и заклети - јесте један од најзанимљивијих и најсугестивнијих углова у досадашњем нашем романсијерству, несвакидашње уравнотежен између стварног и могућег, историј-

ског и литерарног, појединачног и општег. Једна од битних нити приповедања кулминира у "две Сутјеске", партизанској и четничкој, као врхунски пример апсурда и националног трагизма, који ће одредити судбину и историјске и политичке токове на овим просторима све до наших дана, а сигурно и убудуће.

"Висораван" је једним својим делом и роман о траумама детињства у метежним временима, роман сетног разумевања за заблуде наших родитеља, роман отпора према свим идеологијама и идеопоклонствима који извитоперују људско биће и урушавају основне вредности, како у појединцима тако и у заједницама људи, од породичних до националних. Голгота Висоравана, од деце до старца, цивила и војника, сељака и школараца, виђена са временске дистанце у моменту живљења трагичних последица чији се узроци јасно виде у збивањима од пре пола века, није исприповедана са позиција накнадне памети, неке нове острашћености, критичке супериорности. "Висораван"

није роман закаснелог исправљања кривих Дрина, каквих је много написано када су попустиле идеолошке стеге. "Висораван" не подлеже оном закону клатна које је дуго држано силом на једној крајњој тачки, па нагло пуштено хрли ка другој крајности, без мере и преиспитивања, што нам се последњих година веома често и у свему догађа.

Поетичност Савићевићевог романа, премда се у њему приповеда о злочинима и злу, мржњи и расколу, трагедијама и ужасу, потиче колико из невиности виђења исприповеданог безазленим оком дечака, толико и из виђења времешног човека у коме овај дечак још увек постоји, те га чува од мржње, осветничке напасти и очајања које би могло да уследи као плод искуства и мучнине од понављања историје.

Мирослав Савићевић у "Висоравни" складно компоује различите наративне поступке (приповедање у првом и трећем лицу, документарна сведочења, исповести, писма), чиме мења углове гледања,

темпо, стилове и превазилази праволинијску хронологију и каузалност класичних романа са историјском тематиком. Не избегавајући ни наглашену улогу класичног наратора, Савићевић расним приповедањем премошћује јаз између реалистичког и модерног романа на тему којој су до сада били својствени само реализам (што не значи и истинитост) и опредељеност за једну страну у суновратном националном расколу.

Чак и они засићени овом и оваквом тематиком и склони другачијим духовним и књижевним видицима и приступима, они који знају да је "криза" тема и поступака ствар предасуда и укуса а не објективног суда о новим делима, схватиће (а надам се и признати) да је "Висораван" роман који задовољава веома захтевне интелектуалне, моралне и естетске критеријуме и потврђује високо место Мирослава Савићевића у вредносној хијерархији аутора и дела наше савремене књижевности.

САВРЕМЕНА ПРОЗА

МИРОСЛАВ САВИЋЕВИЋ
.....
ВИСОРАВАН

„Добро познајем знатижељу читалаца да читање прича о појединим крајевима и људима обогате и напоредним или накнадним читавањем географских, етнолошких, историјских и других дела. Уосталом, и сам сам јој се често предавао, али ни данас нисам сигуран зашто тежимо стварном, сусрећући се са измишљеним.”

ПРОСВЕТА

Драги добротворе, ништа од књиге...

Да би што више личио на политичара, он у Загзузи има канцеларију, две секретарице, стално је у Загзузи, више њисма са тривијалном садржином...

Након повратка из Београда, Крлежа се писмом обратио председнику ЦК СК Хрватске Владимиру Бакарићу и поднео оставку. Ту оставку је Бакарић прочитао на седници ЦК СК Хрватске одржаној 19.4.1967. Текст Крлежине оставке на чланство у ЦК СК Хрватске гласи:

"Поштовани друже председниче, Потписао сам Декларацију, као амандман за измену једног уставног члана о називу хрватског и српског језика, увјерен да је такав захтев потпуно оправдан. Да сам то учинио без икакве скривене мисли, или неке политичке комбинације, сматрам да је неспорно.

Због овог потписа моје име је извргнуто, на политичким састанцима, у школама, у фабрикама, у штампи и на јавним зборовима, руглу и најгрубљим поругама, да сам партијски и национални издајник, да сам сијач раздора, непријатељ народног јединства, сенилни шовен, који је пљунуо на своју прошлост итд.

Да својим педесетогодишњим радом и дјеловањем у оквиру нашег социјалистичког покрета доказујем како се су све ове тешке ријечи недостојне инсинуације, мислим да у овом тренутку представља један напор.

Признајем Савезу комуниста право да позна своје чланове на дисциплинску одговорност, по критерију политичког опортунитета, али како данас, у сред ове атмосфере узнемираних духова, нисам у кондицији да објективно образложим све мотиве свог индивидуалног поступка, то Вас друже председниче молим да budete пред ЦК тумачем моје молбе да ме ријешите чланства у ЦК.

Са другарским поздравом,
М. Крлежа

У Загребу, 18. 4. 1967. године."

У својој књизи "Случајна историја" Мило Глигоријевић тврди како поуздано зна да су и иза Декларације и иза Предлога стајали политичари из Хрватске и Србије. Конкретно, Глигоријевић са сигурношћу тврди да је Петар Стамболић прочитао текст тог Предлога и да има само незнатне примедбе. Имајући у виду Трипалов текст јасно је да су и политичари у Хрватској знали за текст Декларације. Дакле, то је ипак била шанса да се о проблемима Срба и Хрвата у заједничкој држави проговори отворено, јасно и суштински. Међутим, Титу је сметала озбиљна, истинита и суштинска расправа о било чему, јер је то нарушавало његов концепт владавине, заснован на лажи, блефу,

превари.

Добрица Ћосић није био у земљи у време гужве око Декларације и предлога.

"РАСИЗАМ"

Ћосић се накнадно јавља да оцењује, прави разлике, фразира, политизује и све то по свом старом обичају увија у своје мистификаторско, унитаристичко вампирско југословенство.

У разговору са Есадом Ћимићем, објављеним у броју 17 сарајевске ревије "Одјек" од 1. септембра 1967. године, према Ћосићевој књизи "Моћ и стрепње", Ћосић се изјашњава о декларацији и Предлогу:

"... Моја су схватања квалитативно различита од схватања и Декларације и Предлога; ја сам присталица хуманистичког интернационализма и социјалистичког југословенства, онот југословенства које је као принцип и социјалистички циљ националне политике, у југословенској заједници, записан у Програму Савеза комуниста Југославије".

Даље, у истом интервјуу, Ћосић открива свој прави лик српског расисте. Пошто је изнео, у свом маниру акробате фраза и мимикрије, ставове о хуманистичком интернационализму и социјалистичком југословенству, као принципима националне политике, прелази на суштинско: језик којим он говори, који разуме, на коме мисли, могу да читају људи који нису Срби:

"Разлике и варијанте које постоје у врло широјој скали у оквиру хрватско-српског језика, а потом разлике које постоје у оквиру тзв. источне и западне варијанте, а које по неким елементима нису мање од разлика између источне и западне варијанте, не доживљавам као неоствареност националног индивидуалитета и суверенитета, ни као националну политичку угроженост, него као богатство и разноврсност изражајно-

стваралачких могућности језика, који разумем, на коме могу да мислим, на коме могу да ме читају и људи који нису Срби".

Дакле, Хрвати захваљујући разноврсности и изражајно-стваралачким могућностима српског језика могу њима да се служе да га разумеју, да се школују, да читају Добрицу Ћосића и да вечито буду захвални Србима што су им позајмили, посудили и омогућили да уопште имају језик. Да није те чувене српске великодушности, Хрвати би били неми и представљали би природни раритет - народ који ћути.

Изнађен оваквим одговором, Ћимић врло

тактично, скрупулозно и одмерено пита:

"То ваше мишљење можда може да сугерише и извесне непременности у схватању језика, као одређене националне категорије?"

То Ћосић категорички побија, продубљујући патернализам српског народа у Југославији:

"Не може, ако није реч о злонамерном тумачењу. Јер, ја могу да разумем и прихватим и супротне и друкчије ставове и осећања, ако они произлазе из потребе слободе личности и њених стваралачких циљева, или ако се слобода и права националног језика политички ограничавају и одузимају, што по мом убеђењу није случај у савременој Југославији".

ВРЕМЕ УЗБУНЕ

По Ћосићу нема проблема у Југославији. Сви разумеју српски језик, читају на српском, говоре, пишу. Слободе и права националног језика се политички не ограничавају, не одузимају. По оној: "Говори српски, да те цео свет разуме". За то време, Хрвати ће да спроведу и поштују - југословенство, које је као принцип и социјалистички циљ националне политике у југословенској заједници, записан у Програму Савеза комуниста Југославије.

Долазећи на трон Српске књижевне задруге, Ћосић види шансу да Хрватима тотално и дефинитивно избије из главе те бубице о некаком свом језику.

У књизи Љубинке Трговчевић "Историја Српске књижевне задруге" описује се ова Ћосићева акција:

"Осим ових трајних залога својој околини, Задруга је у неколико наврата покушала да и сама допринесе решавању капиталних питања културе у којој су и њени сарадници радили. Један од таквих покушаја, који је био изазван актуелним проблемима српскохрватског језика, била је припрема научног скупа о језику. То је био један од могућих начина суочавања с напуштањем Новосадског договора и политичким напорима неких средина да поцепају српскохрватски језик на више језичких целина. Иницијативу је дала Задруга, односно тадашњи председник Добрица Ћосић, који је 12. априла 1971. позвао најзначајније научне установе да се заложу да се савремена проблематика српскохрватског језика пренесе из политичке у културну сферу - односно да се стручњаци међусобно договоре о овом питању. Према изнетим оценама, време је било за узбуку, по-

себно због већ поодмаклих радњи да се хрватски језик издвоји из заједничког и прогласи посебним језиком. - Убеђен сам (Ћосић) да су поодавно наступила одговорна времена за све који су са својим стваралаштвом, друштвеном улогом и радним местом позвани да се старају о основним вредностима културе нашег народа... Добро познатим акцијама и ауторитативним политичким ставовима и одлукама у Хрватској, српскохрватски језик је данас де факто политички раздвојен на два језика, с тенденцијом да се свим средствима и даље подстиче његова парцелизација -

... Филолошки факултет, Српска академија наука и Удружење књижевника потврдили су своју заинтересованост, с тим што је Академија предлагала окупљање лингвиста из свих делова земље где живе Срби.

Уз њихово учешће се 25. јуна 1971. године састао Припремни одбор на коме је Добраца Ћосић сажео основне намере предлагача: да научни скуп потврди научно и друштвено уверење о очувању јединства српскохрватског језика; да пред народом и временом искаже своју историјску свест и став о процесима и тенден-

мора да помене реч социјализам или реч изведени из термина социјализам. Тако и овде помиње у третирању језичких питања социјалистичку националну политику. Уопште не објашњава шта то значи. У разговору са Тимићем о језику, о овој акцији, коју у име СКЗ води, Ћосић стално помиње југословенство, социјалистичку националну политику, а не објашњава какве они имају везе са проблемима језика код Срба и Хрвата. По нашем мишљењу, он те фразе користи да би замагљивао суштину: супрематију и патернализам Срба у односу на Хрвате у питањима језика.

Даље, по књизи Љубинке Трговчевић, Ћосићева акција на уравнивању и изједначавању и унификацији језика којим говоре Срби и Хрвати, одвија се на следећи начин:

"Одржано је шест састанака Одбора и на сваком су расправљане стручне поставке овог скупа, као и организациона питања, најпре у учешћу стручњака изван Београда. Неке загребачке колеге нису желеле да дођу, а тежило се да му присуствују стручњаци са целокупног српскохрватског језичког подручја. Планирани скуп је био заказан за почетак октобра

будући да нисам јужнославениски филолог, него скромни хрватски књижевник, не видим потребу да о њима расправљам на међународном скупу, а још мање да тековине власти језичке културе пренспитујем и преоцењујем на потицај са стране, макар тај потицај био и добронамјеран".

То изванредно писмо угледног хрватског писца, као и Ћосићева полемика о југословенству са изузетним словеначким интелектуалцем Душаном Пирјевцем, намеће један закључак:

Све док о језику, нацији, југословенству и другим цивилизацијама и естетским питањима српску страну заступају абадије, калемари, партизански комесари, организациони секретари, удбашни, агитпроповци, несвршени гимназијалци, неписмени или полуписмени партијски активисти - Добраца Ћосић, Антоније Исаковић, Таса Младеновић, Ратко Дражевић, Петар Цаић, Драган М. Јеремић, Драгољуб Голубовић - Пижон, Драган Марковић, Слава Ђукић, а Хрвате и Словенце Крлежа и Видмар, Супек и Пирјевец, Шегедин и Коцбек, Шољан и Штих, Владо Готовац, Павлетић, Новак,

Злобец, Козак и Рупел, Срби ће бити на губитку, биће смешни, глупи, неинвентивни. У Ћосићевој Србији нема места за интелектуалце, за паметне, образоване, талентоване, за аутентичне културне раднике и ствараоце. Они су или осуђени као ратни злочинци (Слободан Јовановић), или анатемисани као емигранти (Дучић, Растко Петровић, Црњански), или убијени као сарадници окупатора (Светислав Стефановић), или отерани са Универзитета као реакционари (Чајкановић, Хенрих Барић, Тривунац), или нестали у бежанији као четници (Драгиша Васић), или малтретирани узимањем пасоша, привођењем, оптуживањем за плагијат, гађањем фотоапаратом у главу на књижевној вечери, отерани из Србије (Пекић, Дадо Ђурић, Киш, Мирко Ковач, Видосав Стевановић, Мића Данојлић).

У Ћосићевој Србији могу да успеју и да воде главиу реч само Жике, Миће, Тасе, Пере, Михизи, Лазе, Бобе и други медиокритети.

СЛОЖЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА

Можда најважнији сегмент деловања Добраце Ћосића, где год да дође, јесте политиканство. Доласком на чело Српске књижевне задруге, Ћосић је видео шансу да политикантским деловањем скрене пажњу на себе. У ту сврху Ћосић окупља људе, организује се, манипулише, пише писма, тражи поводе за експесе, провоцира власт, итд.

Ћосићу иде на руку што се у Хрватској формира и све више узима маха национализам, који се манифестује кроз деловање Матице хрватске, која је по својој организацији, делатности и традицији врло слична Српској књижевној задрузи. Ћосић добро зна да Тито воли да прави симетрију између Срба и Хрвата, па се труди да Тито упореди Српску књижевну задругу и Матицу хрватску, што овај и чини. Матица хрватска се организује кроз главне одборе, пододборе, инсистира на масовности. Угледни чланови иду стално по унутрашњости. Све те заиста масовне, врло организоване и националне манифестације, добијају адекватно име - Масовни покрет (Маспокр).

Мали човек, мали политичар провинцијског значаја (као њак пољоправне школе маштао је да буде председник Колхоза у Великој



цијама који поричу или доводе у сумњу читав један век културног живота, националних и духовних тежњи српског и хрватског народа; да се одреди према могућим поделама језика, његовој равноправности и третману у свету; и да политичким чиниоцима нашег друштва понуди, обнови, и научну, књижевно-културну и историјску аргументацију за социјалистичку националну политику на подручју културе -".

СОЦИЈАЛИСТИЧКА ЈЕЗИЧКА ПОЛИТИКА

Опет Ћосић ламентира о јединству, пледира за социјалистичку националну политику, тумачи националне и духовне тежње хрватског и српског народа, поистовећује јединство језика са равноправношћу народа. Све су то аргументи само за један циљ: свеукупна доминација Срба у свим сегментима, па и на врло важном подручју језика, на простору Југославије. Ћосић у сваком свом тексту, говору, интервјуу, писму,

1971. године, па је одложен за фебруар 72, још једанпут померен. Нису наведени разлози одлагања осим организационих. Иначе, Ћосић је на састанку од 2. јула 1971. саопштио да политички форуми у принципу подржавају иницијативу Задруге, а да су 12. новембра 1971. представници Одбора били код Латинке Перовић и да их је она саветовала да буду тактични и опрезни".

Све ово је Ћосић организовао поред осталих и из политикантских разлога, да би се укључио у политику, комуницирао са форумима, на својеврстан начин и тако стварао паралелан центар моћи.

Хрватски књижевник Слободан Новак је на Ћосићев позив да учествује на научном скупу о питањима језика, 3. 12. 1971. године одговорио: "Сретан сам што Вас могу обавијестити да су за мене основна питања хрватског језика, писма и правописа теоријски и практично на задовољавајући начин већ ријешена у хрватској књижевности и хрватској лингвистици, па

Дренови), повремене сугете што је гурнут на политичку маргину, отеран са Галеба, избачен из Комисија, комитета, специјалних мисија, реферата, организује обичне књижевне вечери, намерно под окриљем Српске књижевне задруге и намерно под звучним називом: Беседе, не би ли узличио на Матицу хрватску и њене активности и тиме изазвао реакцију Тита и политичара.

Али, пошто је мали формат и способан само за ниске ударце и ситне чарке, он остаје само на том бомбастом имену - Беседе, за књижевне вечери по Србији. Беседе су организоване у Нишу, Лесковцу, Крагујевцу, Београду, Новом Београду, Зајечару, Бору и Чачку.

Тосић је успео. Тито их је напао. Тосић и Српска књижевна задруга постају политички фактор, паралелни центар моћи и одлучивања; постају равноправни партнер у разговорима, говорима, саопштењима, протестима, манипулацијама, манифестацијама. Ригидни догматичар, секретар Градског комитета партије Бора Павловић напада Задругу.

По књизи Мила Глигоријевића "Случајна открића" то изгледа овако

"Али, критике из форума све чешће стижу на адресу Српске књижевне задруге. Зашто? У јесен 1972. на то питање је одговорио Бора Павловић, први човек Градског комитета Савеза комуниста Београда.

Павловић је устврдио да су се у одређеном периоду у Задрузи јавиле тенденције које су неприхватљиве и које нису стигле да се претворе у политику. Челици људи Задруге канили су, по његовом увиду, да Задругу претворе у сложену организацију која има своја тела, органе основних организација - дакле, да јој дају устројство, непримерено њеним пословима.

Павловић је наставио:

- Други разлог критике је био у томе што су се биле јавиле тенденције да се културна делатност замени политиком. Или да се направи таква комбинација културно-

политичке делатности која би културну организацију извела у сфере политичке организације.

Трећи разлог критике је био што су се у руковођству Српске књижевне задруге налазили људи, познати јавности као националисти. Дакле, у томе што је београдска јавност и ГК СК Београда заступала становиште да националисти не могу чувати интересе српског народа.

ИМИЦ ДИСИДЕНТА

Политичар који је овако лако и беспризивно говорио у име београдске јавности - и овако оштро осуђивао неистомисљенике, отићи ће са јавне сцене на таласима либерализма. Али, у то време, када су све партијске организације у земљи разрађивале поруке једног разглашеног партијског документа - Писма председника Тита и Извршног бироа Председништва ЦК СКЈ - Павловић је изгледао као непомирљива узданица оштре текуће политике. Задруга је, по Павловићевом суду, нарочито згрешила организујући Беседе у Нишу, Крагујевцу, Лесковцу, Београду, Новом Београду, Зајечару, Бору и Чачку. Замишљење ради популаризације књига и Задругиног имена, уприличене као сусрети књижевника и њихових читалаца, Беседе су Павловићу узличиле на примедбе Матице хрватске. Упозорена, Задруга је обуставила тај део своје делатности.

Очигледно је да Бора Павловић претерује, јер осећа да ће бити смењен. Вероватно жели да се додвори Титу. Али, треба рећи и то да је он стално заступао оштар курс према Задрузи

и Тосићу.

Дуели Тосић с једне и политичари с друге стране, одвијали су се све време Тосићевог председниковања у Задрузи. То Тосићу одговара. Ствара имиџ дисидента који се жртвује за народ и правду. У ствари, у сваком иступу, акцији, или било каквом раду у Задрузи, он настоји да политикантски протури своје тезе било марксистичке партизанско-скојевско-комесарске, унитаристичке, антизападне, националистичке и социјалистичке, у најширем смислу.

Да би то остварио, он мора да има трибину, читаоце, моћ, своје људе. Даље, потребно му је да се сукобљава што више и чешће са политичарима, да он напада, да се брани, да шири фаму о својој угрожености.

ПИСМОПИСАНИЈЕ

Да би што више лично на политичара, он у Задрузи има канцеларију, две секретарнице, стално је у Задрузи, пише писма са тривијалном садржином, у којима рецимо позива Јована Аранђеловића на седницу СКЗ, 5. априла 1971, на којој ће бити разматран предлог Српског филозофског друштва за покретање филозофске библиотеке, Душану Бјелогрићу, директору Економског института, износи да би било пожељно да Економски институт и СКЗ организују један озбиљан разговор о проблематици писања економске историје Србије.

Пише Мићи Данолићу:

"Што се Ваше књиге тиче, могу да Вам кажем следеће - редакција Савременика је у првих шест књига предложила и Вашу есејистичку прозу. Управни одбор је сматрао да Ваша есејистичка проза нема онај карактер и квалитет који је кандидују за књигу есеја у обновљеној едисији Савременика".

Пише ректору Универзитета Драгиши Ивановићу, у коме му у име Главног одбора СКЗ изражава захвалност за још један "добротворски допринос Београдског универзитета и Ваш, културним настојањима Српске књижевне задруге".

Затим, Милану Кашанину одговара да је редакција прихватила предлог за монографију о манастиру Каленић.

Добрица Тосић са жаљењем одговара Божидару Ковачевићу да СКЗ не може да прихвати његов предлог да објави књигу о Бетовену Ромена Ролана. Онда, захваљује истом Божидару Ковачевићу на прилозима за Задругин Гласник.

Председник Задруге Добрица Тосић захваљује Небојши Митрићу, у писму од 27. марта 1971. године, следећим речима:

"Радостан сам што ми радно место у Српској књижевној задрузи даје право да ти у име Главног одбора Српске књижевне задруге изразим захвалност за твој добротворски стваралачки допринос Задрузи, израдом повеље, чланских књижица, опреме књига и другим.

Ми смо уверени да је Твоја сарадња са Задругом не само драгоцено улог у њену културну улогу, него и изванредан подстицајни пример једног дубоког патријотског морала, тако неопходног нашој култури".

Добрица Тосић одговара Бранки Прибић да жали, али да њен превод књиге Н. Певзнера неће објавити.

Декању Николи Роту 19. маја 1971. године Тосић преноси захвалност Главног одбора СКЗ за добротворски допринос Филозофског факултета и његов лично, културним настојањима СКЗ:

"Ваша кућа, у којој је пре 79 година одржана

Оснивачка скупштина Српске књижевне задруге, у свима нама је изазивала осећање свечаности и препорода идеја наших великих просветитеља".

Радована Самарџића, Тосић 30. марта 1971. године моли да присуствује седници Главног одбора СКЗ, на којој ће бити речи и о пројекту - Историја српског народа.

У писму упућеном Никши Стипчевићу 26. маја 1971. године, Тосић му као бившем секретару захваљује за његов рад у Задрузи.

Тосић у име Српске књижевне задруге честита Елију Финцију добијање награде "Милан Богдановић".

Добрица Тосић тражи, ради објављивања у СКЗ, књиге од Александра Тишме, Андреја Хинга, Томислава Танхофера.

Милошу Црњанском Тосић пише 17. маја 1970:

"Наш угледни члан Жика Стојковић подсети нас ових дана да сте Ви расположени да постанете добротвор Српске књижевне задруге, Задруга има част да у овогодишњем колу објави и књигу о Вама, што је и израз нашег изванредног поштовања Вашег књижевног стварања.

Ми смо, дакле, и овим чином сарадници на делу развијања књижевне културе нашег народа. Ако се и Ви тако осећате, и Вас зовемо у наше добротворство".

Карактеристично је Тосићево писмо Мишелу Шаскевичу, у коме му одговара да је Задруга захвална на његовом ангажовању на ширењу књиге и програма СКЗ у Америци, али да нема никакве политичке намере и претензије да дела међу нашом емиграцијом.

У писму Матици српској б. 11. 1970. Тосић одговара да се радује што ће се успоставити сарадња:

"Повоно изражавам уверење да Матица српска и Српска књижевна задруга имају подручје неопходне сарадње, за добробит наше културе. У културној сарадњи је као у љубави: исход је условљен обема странама".

(Сва преписка наведена према књизи: "Књижевни архив Српске књижевне задруге 1892-1970.", аутора Светлане Стипчевић, издање СКЗ, Београд, 1982.)

Већина писама имају карактер обичних обавештења, која у свим институцијама пишу административни радници. Међутим, Тосић то пише лично да би Задруга што више личила на Комитет, а он имао шта да ради.

Због тога он захваљује, моли, жали, честита, предлаже, одговара, позива, обавештава. У дужим писмима, где хоће да се литерарно изрази, то испада смешно, патетично, јер се, рецимо, ради о малом и ситном поводу (захваљивање Н. Митрићу, честитка Е. Финцију и писмо М. Црњанском), банално, извештачено (писмо Њ. Роту, Матици српској), арогантно, резолутно, са висине (М. Данолићу, Шаскевичу), удворички и сервилно (Л. Перовић, ректору Ивановићу, Е. Финцију).

Тосић поред преплеске држи говорце на редовним и ванредним скупштинама, онда поводом изласка из штампе "Србљака", организује научне скупове (о језику), води разговоре са политичарима, издаје саопштења. Једноставно, толико је исполитизовао и за своје личне, егостичке и себичне циљеве увређеног и одбаченог политичара исполитизовао Задругу, да она више није могла да се препозна, а која је основана као институција и која је 80 година деловала као издавач.

Из књиге "Добрица Тосић - политичка биографија" Драгољуба Тодоровића

Опрема редакцијска

ЗЛОЧИНИ КОМУНИСТИЧКЕ ЧИЗМЕ У ЦРНОЈ ГОРИ (6)

Смрт до смрти

Истребљење породица Вујисића, Реџића и Минића из колашинској краја.

- *Комунисти траже да се брат одрекне од брата.*
- *Стрељана деветорица браће.*
- *Убијени и њихови.*

Бранко ГЛОГОВАЦ

"Имал Бога, немало га, имал људи, немало их, имал сунца, немало га, од три црна моја сина, бар једнога да оставе, но остадох црна кукавица, те да кукам довијека..."

Тако је кукала Миљка Реџић за својим синовима Леком, Николом и Вуком које су побили партизани.

Није знала где да кука.

Нема им гроба. Комунисти су и то сакрили. Одатле и њена тужбалица усм-

кренули у Србију да спасу главу од комунистичке чизме. Три сина - три узданице! А како то не би и били када је Лека већ био дипломирани правник, Никола успешан студент, а најмлађи Вук, једва прешао 18 година, један од најбољих гимназијалаца.

Нико од њих ожењен. Нико пород да остави. Сва тројица кренули су за Србију да се прикључе Покрету отпора и сва тројица су у партизанској засједи ухваћени на планини Жољевица. Било је то вријеме комунистичких хајки и лова на људе који нису носили на челу петокраку.

Тројица браће Реџића одмах су спроведени у злогласни комунистички затвор у Андријевици. Три дана боравка и три дана мучења. А онда је партизански (они су га звали народни) Суд тројицу браће осудио - на смрт! Сву тројицу!

На каквим се све мукама Вук, најмлађи од тројице Реџића, нашао? Иако тек са осамнаест година морао је да се суочи са батинама, пријетњама и на крају - уцјеном!

Партизанска команда је била јасна:

- Одрекни се браће Лека и Николе и онда ћемо теби поштедети живот.

Како брат да се одрекне брата. Ко зна шта је било све у глави недораслог Вука

Реџића, али је на крају сам себи пресудио одговором да он другу браћу нема и да их се не може одрећи.

Сва тројица браће одведени су на стрељање. Комунисти су, по обичају, од свега правили представу, па је на стрељању тројице браће Реџић из Речина код Колашина

на силу доведено много свијета. Сви су гледали погубљење три брата Леке, Николе и Вука. На стрељању су старија браћа Никола и Лека покушали да тијелима заштите најмлађег брата Вука. Међутим, дошао је један партизански официр да се увјери јесу ли сва тројица мртви. Са пиштољем у руци гледао је да ли треба од

тројице мртве браће опет неког да усмрти. Након тога партизанска Команда отишла је у оближњу кућу Марића - да прослави побједу.

Каква је тек трагедија задесила породицу Марка Минића. Био је то старац од 86 година. Носио је на грудима неколико медаља из доба ратова Књаза Николе. Капа се пред њим скидала када би се негде појавио. Тако угледан, честит и наочит Марко Минић је ипак стрељан на Зиданом мосту 18. маја 1945. године.

Тада је почело истребљење Маркове породице. У истом дану стрељан је Марков син Вучета, а онда је комунистичка чизма згазила цјелу породицу:

- Вучета Марков, стрељан на Зиданом мосту 18. маја 1945.

- Радован Вучетин, студент, стар 21 годину, стрељан на Зиданом мосту. Олга Вучетина, ћак, стара 18 година, убијена на Зиданом мосту, 18. 5. 1945. године.

- Петар Вучетин, ћак 6. разреда гимназије, изведен из своје куће и убијен испред ње.

- Милутин Вучетин, ћак, стар 25 година, мучен по повратку из Словеније (из заробљеништва), извршио самоубиство у својој кући.

- Симона, жена Вучетина.

Вучетина ћерка Милева је прошла кроз пакао комуниста. Мучена је у затвору све до 1949. године. На крају је - умрла од глади.

Кућа Марка Минића је опљачкана и срушена.

Цјели његов пород је заувјек нестао.

СМРТ ЈЕДАНАЕСТ ВУЈИСИЋА

Црногорске бригаде које су се називале Ударне и партизанске наставили су истребљење фамилија припадника Отаџбинског фронта.

Један за другим главе су изгубили:

Вујисићи:

- Ново Матов, пешадијски мајор (Мато је био бригадир црногорски, носилац низа одликовања)

- Милија Матов, председник општине Речине

- Марко Матов, секретар општине Колашин

- Новица Матов, домаћин

- Саво Матов, домаћин, рањен у борби. Стрељан као рањеник у Колашину 1944. године.

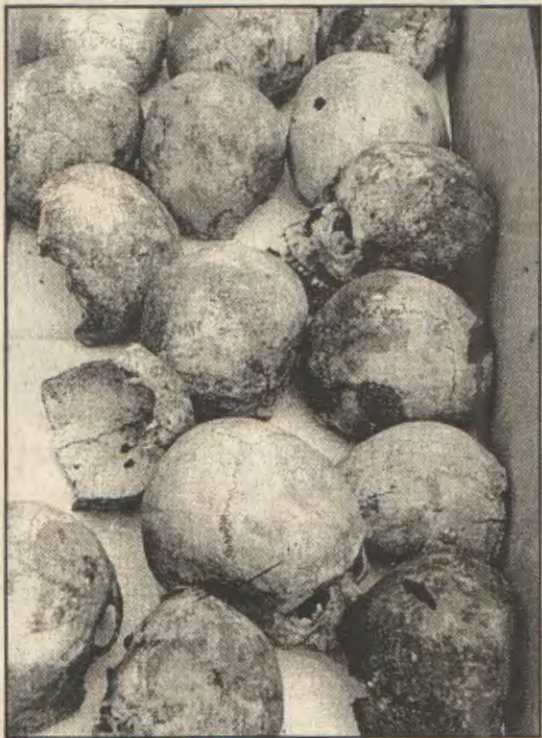
- Мило, син Савов, би у одметништву све до 1947. године када је убијен у Требовљу.

Браћа од стрица, синови Мурата Вујисића:

- Павле Муратов, финанс и три сина студента Вељко, Бранко и Крсто

- Синовац Павлов, Војо Петров, студент

Заједно су стрељани 19. маја 1945. године: Ново, Милија, Марко, Новица, Павле, Вељко, Бранко, Крсто и Војо. Злочин је починила 7. црногорска омладинска бригада. Стрељани су 19. маја 1945. године у близини Трбовља. Сви су из села Скрбуше код Колашина.



ђерена небу и цијелој земљи за три сина, за три своје златне јабуке, претворене у прах у цвијету младости.

ГОЗБА ПОСЛИЈЕ ПОКОЉА

Био је то почетак априла 1944. године када су три сина Новака и Миљке Реџић

Вратили смо осмех Србији! Телевизија поново преноси скуитинске седнице!

Оно што позиција обећава, ми већ
имамо на државној телевизији.

Ошкар су СПС и ЈУЛ удружили своје
снаге, дошло је до промене.

Сада двоструко брже пропадамо.

Неки воле СПС до смрти.

Али, судећи по броју гласова, и после
штога!

Комунизам је идеологија сиромашних.
ЈУЛ зашто свесно ради на осиромашењу
српанинства.

Могао би председник да повуче и
паметан пошез.

На пример, да жртвује даму.

"Наша Борба" објавила је наслов:

"Русија спаја на ноге."

Што се не би могло рећи за руског
председника.

Све ће доћи на своје место.

Само је потребно да Он оде.

Влада ће искунити сва наша очеки-
вања.

Она најгора.

Председник Демократске странке на-
јављује формирање "владе у сенци".

Хоће ли та странка једном изаћи на
свешто?!

Фудбалска репрезентација Југославије
изгубила је утакмицу против Баскије.

Дакле, најваљамо да губимо од сепа-
рациониста.

5 КОЛОНА



Александар
ЧОТРИЋ

Прошле 1997. година била је
непоновљива.

Не поновила се!

Лидер ДС стално прижељује нове из-
боре на пролеће.

Биће избори, али на лево - и то куково!

Новинари јесу седма сила, али за-
послени на државној телевизији постали
су прве силеције.

После победе кандидата левице, дошло
је до промене на боље.

Пролећало се време.

"Полићка експрес" пише о успесима

британских генетичара који су створили
"човека-
свињу".

Касне за нама. Е, ошкар га ми имамо у
парламенту.

Булеварски лист "НТ Плус" претио је
да излази.

Због минуса у штамарији у износу од
милион и по динара.

А били смо браћа, док нам није умро
ошкар.

Демократски центар није прихватио
оставку председника Драгољуба Мићуновића.

Остала двојица чланова били су про-
тив.

Нисмо одустали од идеје да сви Срби
живе у једној држави.

Само се још увек не зна - којој?!

У Шведској се догодио скандал јер је 70
хиљада људи добило поруке неонациста.
Шта тек рећи за нас?!

Код нас је скоро милион људи преиспе
поруке прихватило.

Информативни програм на државној
телевизији уређују они који су заправо ис-
пекли водећи информативне разговоре.

Глас народа је глас Бога.

Али, комунисти су атеисти.

Председник Југославије Слободан Ми-
лошевић позван је на инаугурацију новог
председника Црне Горе.

Можда и дође.

Са њеновима.

Не плашим се ни да ми полове зубе.

Ионако немам шта да једем.

"Дневни телеграф" пише да су избори у
четири круга коштали 35 милиона ДЕМ.
Овакав избор бирачког шела има да нас
кошта што више.

Каква гравијација?!

Наша власит много брже вуче наниже.

'Око за око, зуб за зуб...

Ми са нашим суседима никада нисмо
прекидали шртовину.

Ми заштитимо интересе сиромашних,
поручују из левице.

Тачно, уколико се мисли на сиромашне
духом.

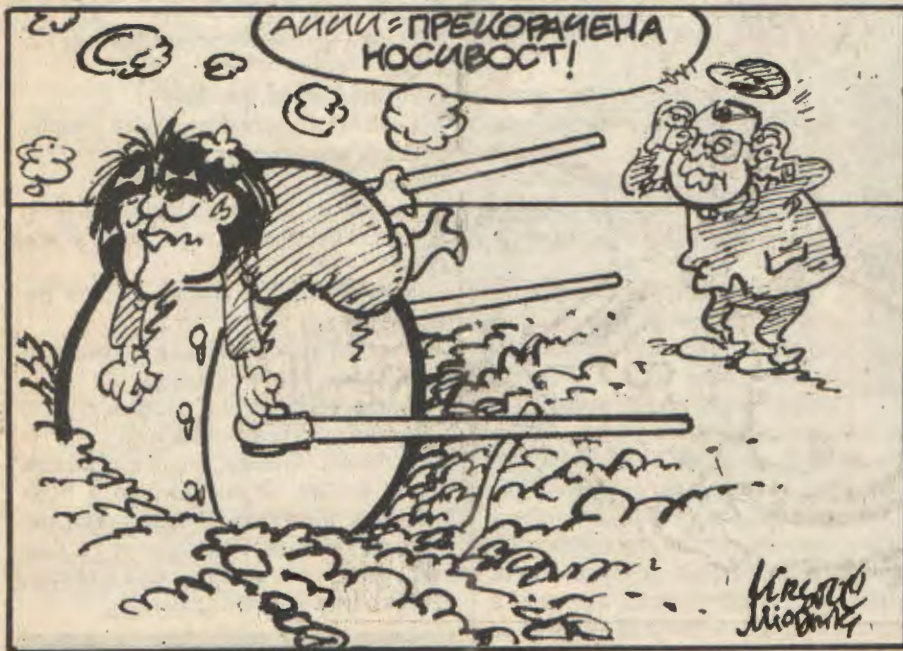
Демократска странка је дефинитивно
ван парламента.

А Зоран Ђинђић је ван себе!

Какав парадокс:

Главни јунак наше драме, заправо је
кукавица!

„СРУШИО СЕ КИНЕСКИ САТЕЛИТ“



На пољитичкој сцени толико је
глумаца, али још никоме није јало на
јамети да глуми човека.

Преживели смо трагедију.
И сада смо сами себи смешни.

Војислав Шешел се приближио Зорану
Бинђићу.

Нека прилази на јакну, може му нестиа-
тии.

Богови су створили свети.
А наш систем је створио богове.

Зашто би новинари државне телевизи-
је говорили истину?

Нису још увек пред судом!

О нашој власти може се говорити само
у суверлаивима.

Најгора, најнесиособнија, најкорумпи-
ранија...

Момир Булаићовић је изјавио да очекује
своје хапшење после 15. јануара.

Он најбоље зна шта је до сада радио.

Уметник је помислио да чује ун-
ушрашњи глас.

Али, убрзо је установио да се ради о
крчању црева.

Нису основни проблем избора у Србији
јуне бирачке кутије, већ изразне гласе би-
рача.

Сјасак Арканових злочина се проду-
жава.

Том сјаску треба додати и победу
"Обилића" над "Звездом".

Доказали смо да није бесмртан тиме
што смо га неколико пута убили.

Он је творца новог правца у уметнос-
тии.

Од радне собе, до
зайвора.

Ако му измакну
председничку сја-
лицу, осјаће да
виси!

Кад су наши коњи
почели да леће,
одмах су уобразили
да су Пегази.

Први који се бацио
каменом, није више
невин.

Вођа никада не би
извршио самоуби-
ство.

Није у реду да
украиши задовољси-

АЛЕКСАНДАР ЧОТРИЋ

ПЕТА КОЛОНА

БРОШИРАНО
ФОРМАТ 12 x 21 ЦМ
БИРИЛИЦА
БРОЈ СТРАНА 112
СТАРА ЦЕНА 35 ДИНАРА
САДАШЊА ЦЕНА, СА
БОЖИЊНИМ ПОПУСТОМ,
САМО 15 ДИНАРА

КЊИГА СЕ МОЖЕ
НАРУЧИТИ НА ТЕЛЕФОНЕ:
628-242 И 620-891, ИЛИ
КУПИТИ У РЕДАКЦИЈИ
"СРПСКЕ РЕЧИ", ВУКА
КАРАЦИЊА 8 (ПРВИ СПРАТ),
У КЊИЖАРИ "СРПСКЕ
РЕЧИ", УГАО ЧИКА
ЉУБИНЕ И ЗМАЈ ЈОВИНЕ
УЛИЦЕ, КАО И НА КИОСКУ
ОПОЗИЦИОНЕ ШТАМПЕ У
СРЕМСКОЈ УЛИЦИ.

во толиким људима.

Бирајмо несиособне!

Сиособни ће се снаћи и без наших гласо-
ва.

Нешто је шуруло у држави Данској.
Али, Данска је барем држава.

Две српске државе зову се Југославија,
да би могла да им се придружи и прећа
српска држава.

Међу нашим грађанима све је више шр-
бухозбораца.

Крче им црева.

А да је било разговора у четири ока, не
бисмо једни другима вадили очи.

У свети се дешава да полицаја убаца
своје људе међу криминалце.

Али, само код нас криминалци имају
своје људе у полицији.

На изборима је све било редовно и у
складу са очекивањима.

Поново се крало.

Хоћемо сиромашну Србију!

Хоћемо недемо-
крајску Србију!

Хоћемо несложну
Србију!

И ипак ће бити!
Народ Србије

Нашим властима
слепо се верује.

Пошто нико није
видео њихов учинак.

Није истина да
председник владе на
седницама љуца нес-
ницом по сјаољу.

Мислим, није
шачно за јесницу.

Садашњим избеж-
лицима Србија је из-
далека изгледала
много већа.



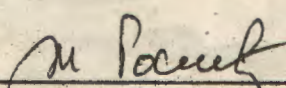
РЕАГОВАЊА

ОТПОЗДРАВ "НЕПОСТОЈЕЊЕГ"

Повод писању овог писма је текст академика Николе Милошевића под насловом "Отпоздрав мојим критичарима" објављеног у "ДТ" од 20. XII т. г. Ево о чему се ради: Ја сам пре извесног времена написао писмо "Српској речи" под насловом "Зар тако Никола", које се односило на писаније академика Николе Милошевића у "ДТ" које води несрећни овог народа. Бегове омиљене новине и његови омиљени сарадници из тих новина заједно с њим не престају да својим текстовима завађају људе и да стварају српску неслогу у борби против упропаститеља наше имовине, богатства и историје. Немам намеру да се дописујем са уваженим академиком јер сам у том погледу ^{СРПСКИ} ~~не знам~~, него да дам своје "непостојеће" податке, јер академик изражава сумњу у главног уредника "Српске речи" г-дина Богољуба Пејчића, да је он под написано и потписано писмо измислио име и презиме аутора и сматра да се иза тог имена крије неко из ред акције. Академик је у заблуди кад тако закључује и мисли. Он сматра да ван те редакције нема људи који могу критички мислити и писати о промашајима наших учених људи. Ево основних података "непостојећег" аутора писма у "Српској речи":

Име и презиме: Живко Росић
Занимање: учитељ и наставник математике у пензији
бр. л. к. 80011 Лозница
Матични број: 0805934773622
Број предмета о пензији: 805934773622-о с
Место становања: Доња Бадања
ЗП Текераш/15234/

Ако г-дин Никола Милошевић и даље/после ових података/буде сматрао да је ово ~~што~~ оно писмо написао неко из редакције "Српске речи" онда са њим није нешто у реду. То није једино писмо које ми је објавила "Српска реч" ево наслова само неких од њих: "Где је слога и памет ту је победа" "Милошевић"убедљиво"побеђује" "Чег се паметан стиди тиме се социјалисти поносе" итд. Зашто тако пишем? Зато што не могу да се помири са несрећом свог народа. Буним се и нећу да се мирим са садашњим ставем мог народа и са свим оним што води даљој пропасти овог народа, а сигурно је да г-дин академик Никола Милошевић ~~МОЖЕ А НЕГЛЕ~~ да мири завађене на српској политичкој сцени, више воли да се сврста на страну наших разбијача српске слоге, наших кукавица-лидера Ђинђића, Весне итд и тако појачава редове оних који желе да борбу против ове власти отежу и одлажу у недоглед. Не можете се понашати у смислу народне изреке: "Што на уму то на друму". Опозиција у овом времену мора крити своје мане док не дође до свргавања ове власти, и не давати материјал и поводе власти да ~~хуле~~ ~~и~~ нападају све оне који желе слободу и срећу свом народу. Као што видите ја сам за сада ~~постојећи~~ ~~постојећи~~. Кажете за моју Доњу Бадању да је непостојећа то сте промашили, а биће непостојећа ако Ви Никола и вама слични/боље је да се математички изразим вама подударни/наставите да тако пишете, да тако радите и да нападате часне људе као што је г-дин Вук Драшковић.


/Живко Росић, Доња Бадања/

Драги пријатељи,

Пишем вам из Невесиња, сиромашног градића у Херцеговини, који је у последњих неколико година на својим леђима осјетио све зло милошевићевско-шешелјевског "великокрпства". За вријеме рата, овај градић од око 13 хиљада становника изгубио је око 500 најелитнијих момака. Разлог због чега вам пишем је догађај који се ових дана збио у Требињу. Дана 11. децембра 1997. године, Требиње је посјетио Војислав Шешел. Не би било ништа чудно, с обзиром да је Шешел и протеклих година вршљао и галамио по Херцеговини, да се овог пута није састао са епископом Атанасијем Јефтићем. На Шешелјеву молбу, Атанасије му издаје крштеницу, иако Шешелјевих података уопште нема ни у једној црквеној књизи. Овај незаконити поступак, донет мимо свих црквених прописа, строго је кажњив по закону. Међутим, данас је изгледа све законито.

Неколико дана раније, у СДС-овом дневном листу "Српско ослобођење" (обична жута штампа), Атанасије Шешелја назива највећим Србином и патриотом. У току прљавог и бесмисленог рата, Атанасије је водио праву шешелјевску, фашистичку политику. Умјесто да мири завађене народе, што му налаже Света мантија коју носи, Атанасије је хушкао на рат и слао српску младост у смрт. Трчао је са фронта на фронт и убјеђивао борце да издрже, јер ћемо, говорио је, ускоро створити српску државу. Призивао је етничка чишћења и прогоне несрпског живља. Оптуживао је Муслимане и Хрвате за покоље над Србима, а није се обазирао на злочине које је, пред његовим очима, над муслиманским старцима и "непослушним" Србима вршила Шешелјева фукара. Оптуживао је за рушење православних цркава, а ниједну ријеч осуде није рекао за рушење катедрала и џамија по Херцеговини. Тврдио је да су Дубровник и Мостар српски градови и да их по сваку цијену морамо ослободити. Био је све само није био Владика. Требао је, ако већ толико воли рат, сам обући униформу и освајати градове, а не слати дјецу да гину за те сулуде идеје.

Дијелио је новац и капом и шаком Брозим официрима, који су са тим новцем куповали луксузне виле по Београду. Форсирао је "новокомпоноване" вјернике, а на праве и искрене вјернике није се обазирао.

И после свега тога у нашем манастиру Тврдош код Требиња, Атанасије прима највећу гњиду, фашисту и хрватског плаћеника Војислава Шешелја и издаје му крштеницу, иако је свјестан да без података којих мора бити у црквеним књигама то не смије да уради

Тиме је Атанасије још једном срозео углед СПЦ.

И за крај, желио бих да се обратим господину Вуку Драшковићу.

Господине Драшковићу,

Иако је народ у Србији још несвјестан зла и несреће Милошевићеве и Шешелјеве политике, иако и даље гласа за њу, ви господине Драшковићу немојте поклекнути. Наставите вашу праведну и демократску борбу, јер је пobjеда близу. Само ви можете да спасите овај народ и да га поведете правим путем. Сви су се удружили против вас и СПО, јер знају да само ви можете да срушите комунизам. Једино сте ви од свих лидера чиста и неокаљана образа и блиставе прошлости. Не обрађајте пажњу на разне Милошевићем Марковићке, Шешелје, Ђинђиће, Илиће и осталу олош, чије вријеме полако пролази. Нека вам Бог да снаге за даљу борбу против комунизма и фашизма који пријете да униште Србију.

С ВЕРОМ У БОГА ЗА КРАЉА И ОТАЏИНУ
ДО ГРОБА ЗА СПО

Вјерни читалац и члан СПО
Невесиње

Окићена

Немало сам био изненађен сазнањем из текста ДТ од 24. 12. 1997, насловљеног "За 10 дана наштампано две милијарде динара" (с обзиром да сам до сада, док ми новине нису "откриле" да се новац штампа у Топчидеру, веровао у приче да нам то раде наши највећи непријатељи: Американци, Немци, Аустријанци, Французи... и остали) да је анонимни радник ковачнице новца - среће, а нарочито несреће наше - због "темпа рада", провео непрекидно 7 дана у фабрици, при том и спавајући у "фабричкој спаваоници", формираној за овакве потребе, која у нас траје непрекидно већ десетак година, за које време ни постељина није могла бити замењена.

Дакле, поново се као авет приказала већ пословична небрига о нашем радном човеку. Где је ту хуманост према нашем највећем богатству? Седам дана непрекидног рада!!! Форсираног. "Пуном паром", што укључује и директора, на кога су се сјатили непријатни новинари, да потврди (није толико луд) или демантује (па не може ваљда непрекидно да лаже 10-20 дана) ту информацију. Али, Драгутин није био у канцеларији! Скокнуо је вероватно до "Зелењака". Да види...

Ово им не могу опростити.

Само штампање пара не секира ме много. Добићу и ја заслужени део. Али, поморише нам радничку класу. Како ћу ја кукавац (пензионер) без њих?

А пре отприлике годину дана родила ми се идеја на који начин да од пропасти спасим бар овај профил радничке класе. Предлог сам послао "Српској реч", а она, из не знам којих разлога, то није објавила,

те тако Заходу за израду новчаница ускраћила спознају једне генијалне замисли: Да набави нове, компјутеризоване машине за штампање и сечу новчаница (које се већ налазе у експлоатацији у западним земљама, што се види већ из тога што код њих не долази до несташице новца, јер увек наштампaju колико им треба), како не би западали у овакве кризе и сатирали раднике.

Ако покајник овог пута "пусти" моје писмо, идеју проширујем за један битан детаљ: Направити такав програм да се седмично на свакој новчаници аутоматски утисне по још једна нула... Када места више не буде, нуле пребацити на само дно. У другом кругу СВАКА УЛИЦА, а у трећем СВАКИ КУЋНИ САВЕТ опремити са по једном од ових машина, тако да производња конфета пређе у приватни сектор. Ако то већ није, је ле?

При том, слике на новчаницама недужних Доситеја, Његоша, Вука... заменити фотографијама постојећих животиња, а на највећој (100 динара - па колико нула стане, није битно) утиснути фотос највећег живог сисара, а не тамо неког диносауруса, мада је живот и овога на измаку.

Срећан Божић!!!

Журим да видим шта су ставили испод ЈУЛ-ке. И јесу ли је окитили?

Миодраг Лазовић,
Београд

Српска атомска бомба

Вероватно да нисте знали да Срби имају атомску бомба разорнију од оне бачене на Хирошиму. Срби имају телевизију а кога она почне да приказује ни рођена га мајка не може препознати, а још мање он сам себе. По њеном приказивању човек није оно што јесте, него оно што телевизија каже да јесте. Ако би за неког човека мушког пола, познатог гледалишту или још горе омиљеног међу људима, два-три пута рекда да је у току ноћи променио пол, ни девет гинеколога не би могло да утврди ту чињеницу. Не зато што ти стручњаци не би нешто тако очигледно могли да утврде, већ зато што сваки српски човек има своју цену, а у овом општем сиромаштву неки чине улуде за ситан новац.

После праве атомске бомбе остају опетотине, мртви људи који се виде, а печурка се може видети и са Месеца. После обраде од стране српске телевизије, не виде се последице њеног разорног дејства.

Нема мртвих, али живи постају дезоријентисани у времену и простору, људи исправних мозгова који гласају за своју пропаст и пропаст пет пута више несрећних и тужних носача овог најужаснијег јахача апокалипсе.

Освануо је понедељак 22. децембар. Захваљујући телевизији, обљачканим а и онима који чекаше поштане изборе, Србија доби председника. Председник је добио 2.181.808 гласова, а Шешелј 1.383.868. На изборе је изашло 50,98%, а од укупног

броја изашлих било је неважећих листића 115.319 или 3%. Кад се све сабере и одузму неважећи листићи, председник није легално изабран. Знају то Европа и Америка, али због Косова и Шешеља пристаде да зажмури на једно око.

Оно помпезно прослављање са хиљаду званица, просипање шампањца и гламурозно представљање новог председника није примерено животу у овој земљи, јер се његовим избором агонија наставља, само под трагичнијим околностима. Док год имају телевизију, могу патриоте показивати као издајнике, агенте у служби УДБЕ као демократе, градити Потемкинова села и градове, али оно што је најважније, не могу запослити омладину и не могу зауставити даље понирање ове несрећне земље у нирвану.

А тај 22. децембар 1997. године протекао је у савршеној хармонији. Сив, прљав дан, јутро окупао прљавштином из бара, тужни грађани као у поворци на погребу и алокобна тишина коју једино ремете тврде потпетице излизане обуће пролазника. Нико се не поздравља, нико се не смеје и нико ни са ким не говори. Да сам писац, сликар или фотограф и све троје заједно, не бих могла да овековечим тај тренутак. Разумем тугу, јер умрла је нада да ће се нешто променити, а кажу да нада последња умире.

И не верујем да ће било ко од Срба остати поштеђен од српске атомске бомбе, јер нас је власт благовремено прикључила на струју, преко струје на телевизију, те сами плаћамо дијализу мозга која се врши свакодневно, а нарочито пред изборе.

Пре седам година су замандаљене капије и заустављени часовници у фабрикама. Децу смо истерали на улицу, пијаце и буваљаче. Управо за време прославе код новог председника, заједно са пријатељицом прилазим њеном сину који стоји на улици и унезверено посматра људе око себе.

Мајка га грди што се није боље обукао, а он јој одгурну руку са излизане ветровке и рече: "Мајко, ја ти не могу више на улицу".

"Мораш сине, јер ко ће ти децу лебом хранити?", рече моја пријатељица, а затим обе кријући сузе од њега, утону смо у гомилу младих људи који нуде сапуне, чарапе, торбе и остало гледајући купца преко рамена, у страху да ће угледати плаву униформу.

И зато опростите децо и омладино што прошли пут похвалих пензионере и њихову бригу за унуче, јер нигде у свету бабе и деде не могу заменити родитеље. Тешко је сада бити млад човек, а још више родитељ. А и ми који волимо децу и који их створисмо пре тридесет и више година, понекад себе ухватимо у мислима како завидимо људима који их никада нису добили.

А све је сиво у овој земљи: и држава, и власт, и економија. Сива су лица младих људи и њихова нада у будућност. Све је сиво, једино је Србија црна.

Тужни су гласачи Српске радикалне странке, а ја сам тужна због њих. Не зато што није победио њихов лидер, већ зато што су то поштени млади људи који се боре за промене.

Разумем зашто то чине, јер и сама већ седам година радим оно што они раде - покушавам да својим протестом придржим кормило брода који тоне, срећна што припадам генерацији која не мора да стоји на улици, на мразу или врелини јулског сунца и да на тај начин храним своју децу. Тај привид од среће напушта ме сваког трена кад изађем на улицу.

Надам се да је резултатима ових избора задовољан господин Ђинђић. Разбијање коалиције "Заједно" које се приписује Вуку Драшковићу, вредело је оних 150.000 марака у Немачкој, јер ко има толики новац лако ће наћи домовину. И Вук може себи да нађе домовину, као што је Видосав Стевановић поново напустио родни Крагујевац, али њихова туга тамо због пропадане а своје земље није ништа мања од наше овде у земљи.

А оне најупорније демократе који тврде да њихов лидер није крив за распад Коалиције подсетићу да је претходно потписан споразум да Зораи буде градоначелник, а да СПО даје кандидата за председника државе. Ђинђић је симулирао градоначелника, вршио разне саботаже у новој градској власти, а смењен је тек онда када је народу почео да лепи магареће уши и да води предизборну антикампању. Откуда новац за такву врсту кампање, кад законом о изборима та средства нису предвиђена и каква је то демократија која сугерише народу да не искористи право гласа и не утиче на своју судбину. И зашто магареће уши народу, ако не зато што трпи све политичке лихваре и первертите, економске коцкаре, диверзанте и саботере.

На седници у Београду при формирању нове коалиције СПО-Заједно, коју предводи Вељо Лампек (овако га Чачани зову), а ја га памтим по једној опасци која је изашла у "Блицу" и која гласи: "Вук Драшковић се гица, тако опасно гица", да ми је само то било довољно да схватим каква је то човек. У формираном одбору и странци неколико отпадника из СПО и неколико припадника УДБЕ, а нигде ниједног познатог имена из ДС. Ђинђић је био присутан, али не приступи Коалицији и неформално изјави: "Коалиција Заједно се није распала".

И није, господине Ђинђићу, јер ми немамо резервну домовину, ни резервне градове и села. Ми смо толико осиромашили, да немамо лекове за болесне, ни храну за децу. Ми делимо по градовима оно што нам је оставила Република, а скоро да од тога ништа није остало.

Ни моји суграђани, који су гласали за СРС, нису оно што је Војислав Шешељ. Све су то честити и поштени људи за које бих ја гласала када би били одборници, јер ми не направиле магареће уши.

Само најупорнији могу да докажу пер-

фекцију лидера ДС, који је сменио Драгољуба Мићуновића и доделио му савезнички мандат као утешну награду. Само неодговорни могу да тврде како би да бирају, а не да гласају док им лидера народ гађа јажима.

Оног момента кад је подржао Биљану Плавшић, знала сам да ће изгубити. А оног момента кад је отишао код Мила Ђукановића, била сам убеђена да ће Мило и Момо повести рат до истребљења. И зашто баш он мора да се нађе као мирођија у сваком лонцу, о томе нека размишљају они који га следе.

А онај ко у глави носи мишљење Ђинђића, Шешеља, па и Вука Драшковића док размишља чиме ће напунити гладан стомак не разликује се од оних чије мишљење формира телевизија.

Чачак зна ко је Велимир Илић, ми у Ужицу знамо ко је ко, па би било упутно из разлога преживљавања и опстанка да се држимо једни других, бар на нивоу улице и града у коме живимо.

Само кад не би из Београда, тог стецишта зла, корупције и смрти, из тог српског Чикага стизали посленици који својом идеологијом која не иде даље од свог цера, заједно са телевизијом збуњивали народ који се одавно отрезнио од националног заноса.

Чека нас дуга зима и неизвесна будућност, па ми зато делују несувисло коментари о изборима и тражење кривца у фијаску појединих лидера. Неко ко има новца може да бира домовину. Не секирајте се за Вука. Брините бригу о свом потомству. Делује цинично и малициозно бављење успехом или неуспехом лидера, кад земља тоне а младост нестаје. Малициозност духа осећа се и у опсервацијама и омаловажавању људи који потурају леђа да нам буде боље, макар да се ради о општинској власти, републици или појединцу. Ја знам да сам најтужнија Српкиња на свету, јер покушавам немогуће и подупирем земљу која пропада кроз црну рупу. И зато капу доле, јер Србија умире!!!

Војка Милутиновић

Ин меморијам за Ратка Видовића

Уважени господине Илија Радуловићу,

Када сам пре извесног времена сазнао за Вашу одлуку да заједно са још неком господом планирате да формирате нову политичку странку, која би се звала СПО 90. или СПО - Заједно (опростите што не знам баш тачан назив тог вашег политичког недоношчета), прво што ми је прошло кроз главу биле су Ваше речи, које гласе: "Ако неко трчи трку од 10.000 м и не може физички да је истрчи, природно је да одустане. Свако је од нас оценио да ли може да трчи у једној овако конципираној политичкој утакмици и да учествује у оваквом политичком раду..."

Та Ваша одлука ме је непријатно изне-

надила, без обзира на чињеницу да се у последње време нисте могли похвалити неким доследним ставовима у сагледавању политичке ситуације. Не могу да се не сетим Ваше интервјуа "Недељном телеграфу" који сте дали пре пола године, у јекну распадања коалиције "Заједно". Тада сте, јавно, као председник одбора за етику оспорили кандидатуру Вука Драшковића и затражили од СПО-а да у изборној кампањи прећуте подршку обнови насилно укинута монархије и Равногорском ослободилачком покрету. Тај Ваш интервју је дошао у време такође непринципијелног окретања леђа, на првом месту Вуку Драшковићу, а онда и Српском покрету обнове, од стране Зорана Ђинђића и Весне Пешић, који су се одједном тих дана сетили да не могу наставити сарадњу са СПО-ом, јер је он монархистичка странка, мада им то у почетку није сметало. Њихов недолазак на Равну Гору, дефинитивно је уздрмао Коалицију, од чега се она касније није могла опоравити.

Гласови слични Вашем, који су долазили из редова СПО-а само су их охрабрили да истрају у тим ставовима, надајући се истовремено расцепу у СПО-у, што би касније за последицу имало и стратешку промену односа снаге унутар Коалиције.

Кључну грешку коју је Вук са свима вам у ондашњем Председништву странке направио је упорно инсистирање да се по сваку цену, а на сопствену штету, обједини опозиција у Србији, без обзира на све суштинске и остале разлике.

Морам Вас подсетити да сте један од највећих заговорника те врсте, те сте једном приликом и изјавили: "Човек са 2 м висине се не понижава када се сагиње да пољуби човека од 1,5 м висине, па је природно да једна орловска странка као СПО попусти колибријевским странкама".

Сами сте признали да сте увек размишљали коалиционистички, а не страначки, па како онда и Ви и ваши истомисленици сада можете сваљивати сву кривицу за неуспех на председничким изборима на Вука Драшковића. Вук је у поновљеном кругу гласања послушао и направио још већу грешку и надам се научио лекцију. Све док се "улагивао истини, а не људима", СПО је био чврсто на својим ногама. И сада се сећам Ваших речи: "Треба угађати истини, а не људима. Угађање људима је популарност која траје као пивска пена". А свакој лажи претходи прећуткивање истине. Ако је лаж пуцањ из пиштоља у истину, онда је прећуткивање његово репетирање.

Ваџне речи су и: "Можете сарађивати са другачијим мишљењем, али не са убаченим мишљењем из непријатељског табора..." А и не слутите, вероватно, ни сами да су Зоран и Весна, условљавајући опстанак Коалиције са захтевом за променом политичког приступа бирачима од стране СПО-а, убацили преко Вас и још неких упорних заговорника уједињења опозиције то неуобичајено мишљење на које Ви,

додуше, апсолутно имате лично право.

Такође сте својевремено говорили о СПО-у као "истиноносу у српском народу", а о сатанизацији странке и Вука, као и о репресији режима, рекли сте да је то цена да се до истине дође, јер "пут до истине води преко распећа". Сада нас опет терате да се удружимо као Мефисто са ђаволом да би више знали, као да нам се досадашње сађење тикава са њим није довољно разбило о главу.

Не могу да верујем ни да сте успоставили политички контакт са господином Илићем из Чачка. Да ли се сећате његових речи: "... ако има неко нешто да каже, ако има да критикује Председништво, шеф Странке прима увек. Ко год дође, он га прими. А то је председникова веома лоша особина..." Или следеће његове речи: "Молим вас да се сва препуцавања преко новина прекину, јер је изборна година. Да изричито наложи Главни одбор да до тога више не дође. Ко се огрешо о ту одлуку биће искључен из странке. У изборној години то нигде није дозвољено..." Или је дозвољено само г. Илићу када он процени да је прави тренутак за то. Он прво критикује Вука због вишка демократичности његове функције шефа странке и супротставља се Вашим "препуцавањима" са Председништвом преко штампе, претећи Вам искључењем, да би који месец касније, за исти прекршај, када се о њему радило, Вук постао диктатор и деспот, а његови иступи у јавности далеко неморалнији од Ваших. Ишао је дотле, па и даље од тога. Између два круга гласања, широм Србије су мешетариле групе људи, обилазећи општинске одборе СПО-а са задатком да врбују локалне функционере да пређу у ту вашу "политички побачену" странку. Ту су узроци слабијих резултата на изборима. Таква деструкција политичких карактера Ваших истомисленика дефинитивно добра донети неће. Није крива монархија или Чича Дража. Па, зар нисте сами говорили "Србија се брани истином о Дражи Михајловићу, а не партизанским лажима о том покрету..."

Господине Радуловићу, да сте дигли глас против Бога, боље бисте прошли него што сте се безразложно супротставили Вуку Драшковићу. Јер, Бог Вам је дао живот, а Вук бесмртност. На тог архистратиза Стефана српског и Ви, ето, бацисте свој камен. Но, добро. Чудни су путеви Господњи и све има свој Божји промисао, па тако и ово што се дешава са Вама и око Вас. Само знајте - СПО је институција, СПО је црква, а сваки члан је његов апостол. Српски покрет обнове се не може распасти, јер се не распада оно што је утемељено на правди и истини. Тако је од Бога. СПО се враћа себи ових месеци, и тај процес јесте болан.

Тамо где сте били, била је њива. Тамо где сте отишли, тамо је саксија. Веома ми је жао што сте отишли у политичку прошлост.

Дејан Јовановић
студент из Србије

ОТВОРЕНО ПИСМО ОФИЦИРИМА БИВШЕ ЈНА МРКШИЋУ, ШЉИВАНЧАНИНУ И РАДИЋУ, ОСУМЊИЧЕНИМ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ У ОПЕРАЦИЈИ ВУКОВАР 1991.

Предајте се, "витезови"!

Господо (или другови), време је, ако имате храбрости, част и поштења да сами повучете потез и добровољно се пријавите Хашком трибуналу.

Зашто то предлагам:

1. Као обичан човек и грађанин, нисам склон да утврдим да сте одговорни за злочине за које вас оптужују. То је питање доказа и Суда и то њима остављам. Међутим, као обичан грађанин постављају ми се питања као што су стравичне рушевине, пустош, много мртвих, несталих, осакатених и много избеглица. Последице свега тога јесу да су све то учиниле редовне и паравојне формације којима сте ви командовали. Као обичном грађанину, занима ме да објасните шта је у саставу Гардијске бригаде радила паравојна формација Војводе Шешеља, коју је предводио један двометраш под надимком "Тополац". Пре одласка Гардијске бригаде у вуковарско ратиште, та паравојна јединица, са око 30 људи, вршила је обуку у парку дедињских дворова. Крили сте ту формацију од осталих војника и грађана, па сте је обучавали у дворском парку а не на полигонима где се то и ради. Има више очевидаца (сведока) који су ту формацију видели у дворском парку.

Према казивањима ваших официра та формација у вуковарској операцији је обављала за Гардијску бригаду "незгодне" задатке и то по вашим наређењима. Ова Шешељева формација била је на платном списку Гардијске бригаде, што значи да су били плаћеници а не добровољци. После вуковарске операције, командант тог одреда, поменути "Тополац" је на благајни Гардијске бригаде подигао хонораре за те плаћенике. Према казивању ваших официра, приликом подизања хонорара, благајница и друге службенице су се од страха разбежале када су виделе како изгледа "Тополац". Та плаћеничка формација имала је и психолошке задатке - да прикаже српске четнике као зликовце и последњи људски отпад. У томе сте, заиста, били доста успешни. То уједно и значи да сте од почетка имали блиску сарадњу са Војводом Шешељем.

2. Приликом повратка из вуковарске операције, свашта сте са собом довели. На цивилном паркингу Гардијске бригаде, код капије бр. 3, било је више возила са регистрацијом Вуковара. После пар дана на тим возилима освануле су београдске таблице. То је оно што се могло видети...

3. После вуковарске операције и започињања крвавог рата у Босни, ви сте припремали Бели двор на Дедињу и подземно склониште Двора, за вашу базу како бисте сачували ваше задњице у случају да УН,



BEOGRAD, 26. juna 1992.

Z A B E L E Š K A

u vezi sa skloništem kod Belog dvora

Dana 26. juna 1992. godini, oficiri Gardijske brigade, uz odobrenje šefa Službe Jovana Ružića, obišli su sklonište kod Belog dvora.

Ova grupa oficira traži da se ključevi od skloništa ustupe Gardijskoj brigadi radi nekih radova i priprema skloništa za vojne potrebe/ Vojne ekipe ulaziće u sklonište iz parka/.

Možemo saglasnost.

RUKOVODILAC POSLOVA
U REPREZ. OBJEKTIMA.

Milovan Ivanović
Milovan Ivanović

SAGLASAN
ŠEF SLUŽBE

Jovan Ružić
Jovan Ružić

односно НАТО, нападне СРЈ. озбиљно сте се припремали да штаб Гардијске бригаде и штаб Специјалних снага преселите у Бели двор. Рачунали сте да НАТО неће бомбардовати Бели двор, јер је то био Краљев дом, а третира се као споменик културе. Било вас је баш брига за грађане.

4. За "успех" вуковарске операције сва тројица сте добили унапређења. ТВ Бастиља вас је промовисала у националне јунаке. Шљиванчанин је чак проглашен и "Витезом од Вуковара". Генерал Миле Мркшић је касније именован за главкомандујућег Војске тадашње Републике Српске крајине. Ваши стварни резултати јесу: егзодус српског народа из Хрватске, много мртвих, много несталих, много осакћаних, беда, глад и међународна изолација. Чак и да нисте криви за оно што вас терети Хашки трибунал, треба да одговорате за оно што сте учинили народу којем припадате.

То су само неке истине које су ме нагнале да упутим ово отворено писмо. Од суда Правде нико не може побећи, нити се нико може сакрити. Не могу да схватим како можете да живите са тим теретом? Како можете да живите са теретом оптужнице? Што више отежете, одуговлачите, горе за вас, горе за српски народ којем, на жалост, припадате.

Ако имате храбрости, достојанства и части, ви ћете се добровољно пријавити

Хашком трибуналу! Ако нисте криви, достојанствено и часно ћете то одбранити!

Не бих могао ни дана живети са таквим теретом.

Миле Бркић Вујановић,

Београд

Тако је говорио Синиша Вучинић

Седмог децембра у дневнику ТВ Бастиље приказани су, на бирачким местима, председнички кандидати и важнији социјалистички министри. Међу њима се наша и једна људска сподоба која је изјавила: "Очекујем пораз деструктивних елемената и победу конструктивних снага које ће допринети развоју савремене левице". Тако је говорио Синиша Вучинић. Многи неупућени гледаоци ТВ Бастиље су вероватно помислили да је реч о неком социјалистичком секретару или портпаролу ЈУЛ-а. Међутим, то је био четнички војвода, вођа радикала - пашићеваца, ројалиста и човек због кога се Никола Пашић више превртао у гробу него због Шешеља. Вучинић се почео појављивати на малим екранима још за време рата у Хрватској, као председник Српског ројалистичког покрета. Говорио је о уједињењу свих српских земаља, о обнављању Душановог царства, о надмоћности Срба над Муслиманима и Хрватима, и тиме се

ставио у исту врећу са Шешељем, Арканом, Боканом, Јовићем и Парошким. Такву политику је наставио и на прошлогодишњим савезним изборима: "Ми се залажемо за вастављање монархије и присаједињење Републике Српске и Македоније Југославији. Боримо се против националних мањина и комунизма који је довео до кинске голготе" (дневник ТВ Бастиље). У новембру 1996., за СК-ПЈ каже да се мане својих интереса у војсци јер су, како је нагласио, "леве идеје излизане и потучене на парламентарним изборима". Тако је говорио Синиша Вучинић.

Када је Јован Гламочанин постао испушена муштикала, социјалисти су довели Вучинића на положај председника тзв. Радикалне странке "Никола Пашић". ТВ Бастиља га је форсирала за време зимског протеста када је блатио храбре људе који су се бунили против изборне крађе. Говорио је да цени и поштује књижевни рад Миле Марковић (као да се он нешто разуме у књижевност). Говорио је да Мило Ђукановић води сепаратистичку политику која прети да разбије заједничку републику (о монархији више ни речи). Говорио је да је Зоран Лилић најбољи кандидат за председника (што ће касније говорити и за Милутиновића) и да Срби гласају само за лево, прогресивне идеје.

Показало се да Вучинић нема никакву идеологију, већ га искључиво занимају дојч марке. Поред политике се бави и утеривањем дугова, а радио је као кафански изабивач. И пре њега су социјалисти користили разне националисте и црвене војводе да би искористили масу необразованог света за своје срамне и прљаве циљеве. Међутим, Вучинић служи само да иритира демократску опозицију и окаља лик Николе Пашића. Да би такве сировине нестале из политичког живота потребно је да народ одбаци лажне бајке о лажним војводама и лажним јунацима.

Својим лицемерјем и тоталним необразовањем Синиша се показао типичним примерком политичара најгоре врсте.

Јово Паликућа,

Ловћенац

Тиранин и вештица

Увременима данашњим, у срцу европске цивилизације, на жалост, још увек постоји дивље племе које води страшни тиранин и његова жена зла вештица. Толико су зли, сурови и глупи да нигде у свету немају пријатеља, нити икога ко их воли и поштује. То дивље себично племе највише од свега на свету мрзи своју рођену децу. Царским декретом деци је ускраћено свако право на срећно, радосно и безбрижно детињство. Да не би којим случајем деца побегла из мрака у коме живе, Цар нареди да се поруше и затрпају сви путеви који воде у цивилизован свет и срећну будућност. Тужна и јадна деца су живела у мраку и беда, без наде да ће икада угледати светлост зоре.

Једног лепог дана, у мрачну шуму у којој

joj je živelo divlje pleme, uže veliki do-
бри Вук. Тај чудни Вук је за разлику од ос-
талих вукова имао велико и племенито
срце и много је волео децу. Чим је ушао у
зачарану шуму одмах је схватио у каквом
се страшном положају налазе та јадна де-
ца, горко је заплакао и чврсто одлучио да
joj помогне. Одмах се запутио пред Бели
двор у коме су живели тиранин, зла веш-
тица и њихове слуге, тако је страшно заар-
лаукао да се сва шума тресла. Тиранин,
вештица и остали олош силно се уплаши-
ше и почеше ужурбану да се спремају да
беже што даље, у друге земље.

У зао час арлаукање чуше и дивљи, зли
и себични људи из племена, организоваше
страшну хајку и отераше Вука. Тако спаси-
ше свог вољеног тиранина а себи обез-
бедише дугу и срамну старост без деце и
пријатеља. У шуми остадоше јадна деца да
се злопате без среће, наде и будућности.

Овакве тужне бајке и уз најбољу вољу
не могу да имају срећан крај. Себични и
сурови људи који мрзе своју децу немају
права на срећу чак ни у бајкама.

Драган Б. Милановић,

Војска

Форд за Фонд

Пре извесног времена чух једног
полицијског генерала како опоми-
ње грађанство републике Србије да
не купује из западних земаља увезена
стара и технички неисправна возила а
преко братске нам Црне Горе, јер се таква
возила неће моћи пререгистровати у
нашој републици, због сумње у исправ-
ност порекла, те могу "изазвати нежеље-
не последице код садашњих власника.

Да није СВЕ овако тужно, ја бих се ГГ
(читај: господине генерале) и смејао. Али
- не иде. Не због тога што сам и ја купац
једног од тих возила, па да се плашим да ће
ми бити одузето. То што "не иде", сасвим
је на другој страни. Возило сам купио у
Вуковару. Без посредништва. Сећате ли
се ГГ? То је било у години када ТО није
било само дозвољено. Када је требало
допунити "врећу без дна" (читај: БУЏЕТ).
Тада нам нисте "шапнули" да су у питању
крадена кола. Узели сте ми 1.000 марака
(противвредност), које су вам у том тре-
нутку биле добродошле. Ако сам добро
разумео, крадена су само она возила која
увози отргнути Мило. А ако сам још боље
разумео, Ви желите пошто-пото да ме угу-
рате у "Југо 55".

Међутим, ГГ, сазнања купаца тих ауто-
мобила унеколико се разликују од Ваше
претеће информације. Та возила НИСУ
украдена. Она су купљена на отпадима
трулог Запада. ОДБАЧЕНА. Неупотре-
бљива по њиховим стандардима. А Ви сте
нам омогућили да увозом отпада, са којим
Немац не би знао шта ће, угрозимо чисто-
ту ових простора. Та возила стичу легити-
митет ИСПРАВНОГ "негде на брдовитом
Балкану" (ближе одредите: најде-
мократскија земља). Па нећете ми ваљда
одузети овакво возило? За које сте ми, без

икакве провере (осим бројева мотора и
шасије) да ли је возило украдено или не,
наплатили таксу. Олако ме можете ул-
ропастити. Као уосталом и све за шта сте
се ухватили. Ви то вероватно не видите,
заслепљени сјајем звездица које носите на
раменима... Удаљих се од теме.

Признаћете, бесмислено звучи оно
"вратити украдено". Мада сам БИО И
ОСТАО присталица те замисли, пре и
после куповине "жигосаног" возила. Када
би ми се вратило (у шта сумњам) све што
ми је украдено и отето, имао бих ја за
куповину и новог возила. Али, зашто би
лопов уопште крао, ако би знао да би био
приморан да украдено и врати? Или пак,
зашто да врати, када је већ његово? Са ко-
је год стране погледате - дође му исто.

Где се изгубише паре од Зајма за Пре-
пород? (У Забели?) Тако близу а тако
далеко. Па "стара девизна штедња"? Па...
Због актуелне несташице папира придру-
жујем се штедњи и прекидам са набраја-
њем. Поменућу још само ФОНД. Онај
пензиони. Нестало је као да га никад није
било. Но и то им није доста. Узимају што
преоста. А то су још две и по пензије. У
припреми је, пошто пара више нема, кра-
ђа процената висине пензије, овој већ
оглодалој категорији становништва. То је
лако "провући" кроз Скупштину, јер у њој
седе углавном БУДУЋИ пензионери, ко-
ји су већ доста тога украли, а и наставиће
и то од самих себе! СМЕШНО. До суза.
(Од бола.)

Пошто се у нас иначе догађају неочеки-
ване а невероватне ствари, предлажем јед-
ну сличну, као могућу: ДА СЕ ПРЕБИЈЕ-
МО, што би рекле књиговође. Ја Вама
Форд - Ви мени Фонд. Оно **ситно** (две и по
пензије) Вам не рачунам.

ПОШТЕНО - што би рекао Покојник.

Пензионер Мија,

Батајница

"Беслик буди али бесу- никоме"

Преведено на наш језик значи: "По-
верљив буди а поверење никоме" и у
животу се показало као веома
истинито, јер се човек толико извитопе-
рио да не личи сам на себе. Нигде два јед-
нака мишљења, чак ни међу рођеном де-
цом. Па се питамо - бити или не бити
поверљив.

Народски речено - Време чини своје.
Заиста широк појам. Ја сам стар човек,
рођен у срећне дане када су слобода и људ-
ска права поштовани до краја. Када су
Краљ и Монархија били у успону.

Наиће беда. Рат. Наиће болшевичка со-
тона. Закука и старо и младо. Замало ин-
доктринација и име да нам затре.

Ја на све ово мислим да ће врло брзо до-
ћи време за промене и срећнију будућност,
јер се лаге долагују.

За домаћина и доброг стратега време
тек долази. Ни у ком случају се не сме гу-
бити нада.

Поверења мора бити, али наивности
никако.

Вуку и Даници, а и СПО-у, пружам
руку, даровао бих им и Карађорђеву звез-
ду, јер то и заслужују.

Нека Вам буде Срећан Божић и Нова
година.

Ваш читалац,

Живојин Лазић,

Чачак

ГОТОВИ СТЕ

Позајмићу један пројектил земља-
земља од НАТО пакта и гађаћу
"Српску реч" ако још једном објави
слику Војислава Шешеља и осталих плу-
вача, наказивача и исмевача СПО-а,
"Српске речи" и свију нас 600.000 искре-
них бораца против комуњарске машинерије
излуђивања српског народа. Писао
сам до сада уредницима и Даници Драшко-
вић, и молио их да не објављују слике тих
"накарада" него на том месту да се нађу
чланци о нама обичним људима "са самог
дна", који изгарамо скоро једну деценију.
Многи се одричу своје сопствене животне
егзистенције само да њих нестане. Ти људи
заслужују бар да им се име помене у
"Српској речи" (уместо тих гадљивих
сличурина). Не само Шешеља, него и сви-
ју тих академица др науке (јадне им мук),
као што су били Љуба Тадић, Никола Ми-
лошевић, Коста Чавошки (и друге уоб-
ражене школоване кукавице) које су
скоро две године заузимали пола "Српске
речи" и сад те издајничке курве су нај-
жешћи борци против нас. Није да нећу да
видим њине увеличане слике, него нећу ни
да им се име помиње, а ако већ мора онда
да им се име и презиме пише са почетним
малим словом. Ми знамо добро како они
изгледају, они имају 30 разних новина и 30
разних ТВ станица по којима се даноноћ-
но сликају и рекламирају. "Српска реч" је
била једини наша духовна храна, куповао
сам је од 1. до 190. броја и помагао. Морам
рећи да је постала мало монотона и
"тешка" од тих великих чланака академица
др наука и надрисаветника (неутралаца)
из каобејагићке опозиције. То мора да
се скреше и да се најмање 6 страница усту-
пи нашим људима са самог дна (здрав ра-
зум). Понављам још једном у преговорима
сам са НАТО пактом да ми позајме један
пројектил, са њим нећу гађати ни Шеше-
ља (који је гађао цео трили запад) ни Аци-
ћа који није испалио ни једну ракету за
одбрану Југе, него ћу гађати "Српску реч"
ако објави слику ових плувача, нагрђивача
и исмевача нас поштених и часних људи
који се никада нећемо предати тој ко-
муњарској машинерији излуђивања. Мис-
лим да ће се уважити моја добронамерна и
реална критика, пре него што упалим фи-
тиљ ове ракете са трулог запада.

Искрено ваш,

Милан Милановић,

село Калиновац,

Уб



**СРПСКА
РЕЧ И**

ШАХ

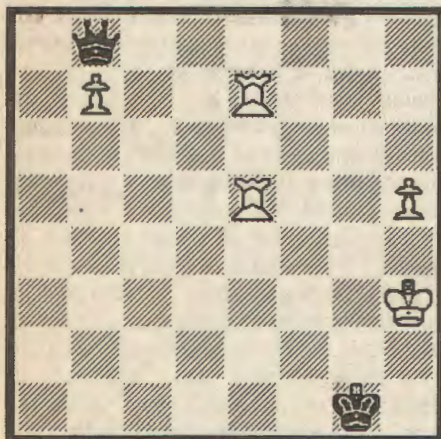
Уређује Владимир Јовићевић ЈОВ

Меч деценије



У Лозани је тренутно у току меч за првака света у верзији ФИДЕ. Протагонисти меча деценије су светски првак Анатолиј Карпов, који брани титулу, и изазивач, индијски велемајстор Вишванатан Ананд. Прва партија у којој је Карпов био бели трајала је чак 108 потеза.

Карпов - Ананд (прва партија)



Позиција после 107 потеза црног

108 Тг7. Црни предаје (1:0)



После 108Ш Кф2 следи Тф7 шах и на Кг1 Те1 мат.

Ананд - Карпов

Друга партија
Лозана, 1998.

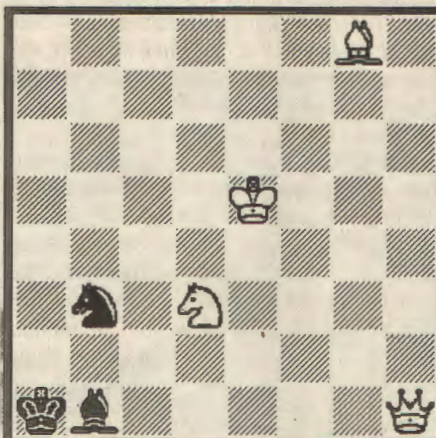
Шпанска партија

1.e4,e5, 2.Сф3,Сц6, 3.Л65,а6, 4.Ла4,Сф6,
5.0-0,Лц5, 6.ц3,65, 7.Л63,д6, 8.а4,Лг4,
9.Д3,0-0, 10.х3,Лф3, 1.Дф3,Са5,
12.Лц2,64, 13.Сд2,Т68, 14.Де2,Те8,
15.Сф3,6ц, 16.6ц,С63, 17.Л63,Т63,
18.Д4,е4, 19.цд,Тф3, 20.Дф3,Лд4,
21.Та2,Се4, 22.Дд3,ц5, 23.Даб,д5,
24.а5,ц4, 25.Ле3,Ле5, 26.Л66,д7,
27.Да7,дц6, 28.Лд4,Лц7, 29.Т62,ц3,
30.Т67,Тц8, 31.Л66, Ле5, 32.Тф7,ц2,
33.Тц1,Сц3, 34.Тф3,х6, 35.Дф7,Кх8,
36.Те3,д4, 37.Те5,д3, 38.Лд4,Тг8,
39.Те6,д2, 40.Тц6,дцД, 41.Кх2,Дд2,
42.Тц8 црни предаје (1:0). Изванредна
игра и Ананда и Карпова.

Шаховски проблем бр. 62.

В. Нестореску

1959 Антологија проблема Шаховског
информатора



Мат у 2 потеза

Решење проблема тропотеза (!) бр. 61
(аутора Петрашина Петрашиновића)

1.Дд6!

СРПСКА РЕЧ

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ НОВИНАРА

ДИРЕКТОР: Даница Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:
Бојолуб Пејчић

УРЕДНИЦИ: Илија Давидовић,
Љиљана Јорђановић-Булајовић,
Сивео Бајић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:
Александар Чошрић, Александар
Цвејковић, Александар Баљак,
Благица Сијојановић, Бранка Пламенац,
Донка Михаиловић, Ђорђо Вукоје (фото),
Јелена Ленголд, Љиљана Шој, Милан
Божих, Мирко Дошен (Вашингтон),
Миленко Вучевић, Милош Ђорђевић,
Никола Бурзан, Ружица Ранишовић-
Јовић, Сандра Скоко (Лондон), Сивише
Сикавица

ДИЗАЈН И КОМПЈУТЕРСКА ОБРАДА:
D-design

СЕКРЕТАРИЈАТ РЕДАКЦИЈЕ:
Драгица Буѓарски, Нада Бошковић

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Вука Караџића бр. 8/1, 11000 Београд
Тел. 011/ 620-891, 628-242, 620-968

КОМЕРЦИЈАЛНА И ИЗДАВАЧКА
ДЕЛАТНОСТ:
Бранкова 13-15, 11000 Београд,
телеф. 011/ 625-937, 624-598

ЖИРО-РАЧУН:
40801 - 603 - 4 - 27562 Спшари г'рад

РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ НЕ
ВРАЋАЈУ

ШТАМПА:

АБЦ Глас, Влајковићева 6, Београд.
Мишењем Секретаријата за информације
Републике Србије бр. 413-01 221/91-01 од
15.2.1991. одређена је стопа пореза од 3%.

ПРЕТПЛАТА

Прејшћлајћу на Српску реч можеће
извршићи ућлаћом на жиро-рачун 40801-
603-4-27562, Спшари г'рад, са назнаком - за
прејшћлајћу - и ћо за:

3 месеца (6 бројева) - 42 динара
6 месеци (12 бројева) - 84 динара
12 месеци (24 броја) - 168 динара
ЗА ИНОСТРАНСТВО - ЕВРОПСКЕ
ЗЕМЉЕ
3 месеца (6 бројева) - 35 ДЕМ
6 месеци (12 бројева) - 70 ДЕМ
12 месеци (24 броја) - 140 ДЕМ
ЗА ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ 50% ВИШЕ
Информације на телефоне
011/620-891, 628-242, 620-968

"СРПСКА РЕЧ" НА ИНТЕРНЕТУ
HTTP://WWW.SPO.ORG.YU
E-MAIL: WEBMASTER@SPO.ORG.YU



PARKING SERVIS

Предузеће ПАРКИНГ СЕРВИС основано је 1972. године.

Основна делатност Предузећа је управљање, коришћење и одржавање јавних паркиралишта. Обезбеђује велики број подземних и надземних гаража, бројна отворена јавна паркиралишта, као и службу прања која укључује неагресијски паркирана или оштећена возила, а све то с циљем да се растереће саобраћајнице ради несметаног саобраћаја и регулисања саобраћаја.

Предузеће пружа и читаву ланцу других услуга у теретном и дружном саобраћају. На свом великом међународном теретном терминалу Предузеће корисницима аутомобила омогућава паркирање, сервисирање и преглед возила, претварање и складиштење робе те бројне друге погодности за шиповане.



јавна паркиралишта



*јавне гараже
извореног типа*



теретни терминал



*технички преглед
и осигурање*



сервис и друге услуге



ауто - сервис



КЛУБ МЛАДИХ



КНЕЗ МИХАИЛОВА 48, БЕОГРАД